

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - YLEMPI AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA

VILJELIJÄTUKIKOULUTUSTEN UUDET TUULET

Palvelumuotoilu osana maatalouden viljelijätukikoulutusten kehittämistä
ELY-keskuksille

TEKIJÄT Henna Pekala
Minna Voutilainen

Koulutusala Luonnonvara- ja ympäristöala	
Tutkinto-ohjelma Maaseudun kehittämisen tutkinto-ohjelma	
Työn tekijät Henna Pekala ja Minna Voutilainen	
Työn nimi Viljelijätukikoulutusten uudet tuulet. Palvelumuotoilu osana maatalouden viljelijätukikoulutusten kehittämistä ELY-keskuksille	
Päiväys	20.4.2025
Sivumäärä/Liitteet	74/12
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Kaakkois-Suomen elinkeino, -liikenne, - ja ympäristökeskus	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Suuri osa maanviljelijän tuloista muodostuu maataloustuista. Maataloustuet maksetaan Euroopan unionin ja Suomen valtion varoista. Euroopan unioni asettaa vaatimukset tukien saamiselle. Maanviljelijöiden on käytännön maanviljelyn lisäksi osattava hakea oikeat maataloustuet ja noudattaa niihin liittyviä tukiehtoja.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten maatalouden viljelijätukikoulutuksia järjestetään valtakunnallisesti. Tavoitteena oli löytää uusia kouluttamisen keinoja viljelijätukikoulutuksiin, jotta viljelijät pystyvät hyödyntämään koulutusten sisältöä paremmin. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Kaakkois-Suomen elinkeino, liikenne ja ympäristökeskus.</p> <p>Opinnäytetyön teoreettisessa osassa perehdyttiin Euroopan unionin historiaan ja päätöksentekoon, Suomen maataloushallinnon rakenteeseen sekä nykyiseen maatalouspolitiikkaan. Vertailun vuoksi tutustuttiin Ruotsin, Saksan, Tanskan ja Viron maatalouspolitiikkaan. Opinnäytetyön toteutus aloitettiin asiakasymmärryksen kasvattamisella. Siihen sisältyi kvantitatiivinen valtakunnallinen kysely ELY-keskusten työntekijöille. Aineisto analysoitiin ristiintaulukoimalla ja teemoittelemalla avoimet vastaukset. Viljelijöille tehtiin kvalitatiivinen tutkimus teemahaastattelun avulla ja aineiston analysointiin käytettiin teemoittelua. Palvelumuotoilun keinoin pyrittiin löytämään viljelijätukikoulutuksiin uudenlaisia koulutusmenetelmiä. Palvelumuotoilun suunnitteluun käytettiin Juha Tuulaniemen (2011) teosta apuna.</p> <p>Koulutuksen järjestäjien kyselystä selvisi, että yhteistyötä tehdään alueittain eri toimijoiden kanssa. Koulutuksien järjestämiseen kuluva aika oli käytetty ELY-keskuksittain eri tavalla. Verkkokouluttamisen muodot tulivat vahvasti esille viljelijähaastatteluissa. Osa viljelijöistä osallistuu pelkästään sähköisiin koulutuksiin. Viljelijät toivovat saavansa koulutuksista vertaistukea. Palvelumuotoilun prosessissa ideoitiin kolme erilaista koulutus-konseptia, joiden käytännön toteutus jäi aikataulusyistä toimeksiantajalle.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksia voidaan käyttää valtakunnallisesti viljelijätukikoulutusten kehittämiseen. Hyödynsääjäksi koetaan ELY-Keskusten lisäksi kuntien ja yhteistoiminta-alueiden maaseutuhallinnot. Maataloustukiin liittyvää käytännön työtä pystytään tehostamaan. Viljelijöiden sisäistäessä tukiehdot entistä paremmin ja näin ollen välttämään mahdollisia tukien takaisin perintää. Jatkokehitysmahdollisuuksina nähdään viljelijätukikoulutusten taloudelliset näkökulmat ja kuinka koulutuskonseptit toimivat käytännössä.</p>	
Avainsanat maanviljelijä, maataloustuet, maatalouspolitiikka, palvelumuotoilu, koulutus	

Field of Study Natural Resources and the Environment	
Degree Programme Degree Programme in Rural Development	
Authors Henna Pekala and Minna Voutilainen	
Title of Thesis The new trends in farmer support training - Service design as part of the development of agricultural farmer support training for ELY centers	
Date 20.4.2025	Pages/Appendices 74/12
Client Organisation /Partners The Centre for Economic Development, Transport and the Environment of Southeast Finland	
<p>Summary</p> <p>A significant portion of a farmer's income consists of agricultural subsidies. Agricultural subsidies are paid from the funds of the European Union and the Finnish government. The European Union sets the requirements for receiving subsidies. In addition to practical farming, farmers must know how to apply for the correct agricultural subsidies and comply with the related subsidy conditions.</p> <p>The purpose of the thesis is to investigate how agricultural subsidy training for farmers is organized nationwide. The goal is to find new training methods for agricultural subsidy training so that farmers can better utilize the content of the training. The thesis is commissioned by the Southeast Finland Centre for Economic Development, Transport, and the Environment (abbreviated as ELY Centre)</p> <p>The theoretical part of the thesis delved into the history and decision-making of the European Union, the structure of Finland's agricultural administration, and current agricultural policy. For comparison, the agricultural policies of Sweden, Germany, Denmark, and Estonia were examined. The implementation of the thesis began with increasing customer understanding. This thesis includes a quantitative nationwide survey of ELY center employees. The data was analyzed by cross-tabulation and thematizing open responses. A qualitative study was conducted with farmers using thematic interviews, and the data was analyzed using thematization. Service design methods were used to find new training methods for agricultural subsidy training. Juha Tuulaniemi's (2011) book was used as an aid in the service design planning.</p> <p>The survey of training organizers revealed that cooperation is carried out regionally with different actors. The time spent organizing training varied between ELY centers. Online training methods were strongly highlighted in farmer interviews. Some farmers only participate in electronic training. Farmers hope to receive peer support from the training. In the service design process, three different training concepts were ideated, the practical implementation of which was left to the commissioner due to time constraints.</p> <p>The results of the thesis can be used nationwide to develop agricultural subsidy training. In addition to ELY centers, municipal and joint area rural administrations are seen as beneficiaries. Practical work related to agricultural subsidies can be made more efficient. Farmers internalizing subsidy conditions better can thus avoid possible subsidy recovery. Future development opportunities are seen in the economic aspects of agricultural subsidy training and how the training concepts work in practice.</p>	
<p>Keywords</p> <p>Farmer, Agricultural subsidies, Agricultural policy, Service design, Education</p>	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	8
2	EUROOPAN UNIONIN YHTEINEN MAATALOUSPOLITIIKKA.....	9
2.1	Euroopan unioni.....	9
2.2	Euroopan unionin päätöksenteko	9
2.3	Euroopan unionin yhteinen maatalouspolitiikka (YMP)	10
3	SUOMEN MAATALOUSPOLITIIKKA JA TOIMIJAT.....	12
3.1.1	Maa- ja metsätalousministeriö	14
3.1.2	Ruokavirasto	14
3.1.3	Aluehallintovirasto	15
3.1.4	ELY-keskukset	15
3.1.5	Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen ja yhteistoiminta-alueet	17
4	VILJELIJÄTUET.....	18
4.1	Tukien ja korvausten yleiset ehdot.....	18
4.2	EU-tuet	18
4.2.1	Suorat tuet.....	18
4.2.2	Luonnonhaittakorvaus.....	19
4.2.3	Ympäristösitoumus ja -korvaus.....	19
4.2.4	Luonnonmukaisen tuotannon korvaus.....	20
4.2.5	Erikoiskasvipalkkio ja tärkkelysperunapalkkio.....	20
4.2.6	Nuorten viljelijöiden tuet	20
4.2.7	Eläintuet	21
4.2.8	Investointituet.....	21
4.3	Maataloustukien valvonta ja takaisinperintä	21
5	RUOTSIN, SAKSAN, TANSKAN JA VIRON MAATALOUSPOLITIIKKA.....	23
5.1	Ruotsin maatalouspolitiikka.....	23
5.2	Saksan maatalouspolitiikka	24
5.3	Tanskan maatalouspolitiikka	25
5.4	Viron maatalouspolitiikka	26
6	MAATALOUSTUKIIN LIITTYVÄT VILJELIJÄKOULUTUKSET	29
6.1	Koulutuksen järjestämisen periaatteet.....	29
6.2	Oppimisen psykologiset perusteet	29

7	TUTKIMUKSEN TARKOITUS.....	32
7.1	Opinnäytetyön tarkoitus	32
7.2	Opinnäytetyön eettisyys	32
8	PALVELUMUOTOILU JULKISISSA PALVELUISSA.....	34
9	VILJELIJÄTUKIKOULUTUSTEN NYKYTILANNE	36
9.1	Kvantitatiivinen tutkimus	36
9.2	Kyselyn vastaukset.....	37
9.3	Vastausten analysointi.....	45
9.4	Kyselyn yhteenveto	50
10	VILJELIJÖIDEN HAASTATTELUT	52
10.1	Teemahaastattelun aiheet	53
10.1.1	Hyvä viljelijätukikolutus.....	54
10.1.2	Koulutusten sisältö.....	54
10.1.3	Vaikutukset tilan toimintaan	55
10.1.4	Tiedon välittäminen	56
10.1.5	Osallistumisen esteet	57
10.1.6	Haastattelujen ristiintaulukointi.....	58
10.2	Haastateltavien taustatiedot	58
10.3	Haastattelun yhteenveto.....	61
11	VILJELIJÄTUKIKOULUTUSTEN KEHITTÄMINEN PALVELUMUOTOILUN KEINAIN	63
11.1	Viljelijätukikoulutusten Service blueprint -malli.....	63
11.2	Palveluosaaminen	64
11.3	Viljelijätukikoulutusten koulutuskonseptit.....	65
11.4	Viljelijätukikoulutuskonseptien arviointi.....	66
12	JOHTOPÄÄTÖKSET	67
13	POHDINTA.....	69
	LÄHTEET	71
	LIITE 1: WEBROPOL-KYSELY ELY-KESKUKSILLE.....	75
	LIITE 2: VILJELIJÄHAASTATTELULOMAKE WEBROPOLISSA.....	82
	LIITE 3: TEEMAHAASTATTELU VILJELIJÖILLE.....	84
	LIITE 4: VILJELIJÄN NÄKÖKULMA VILJELIJÄTUKIKOULUTUKSIIN OSALLISTUMISESTA	86

KUVALUETTELO

KUVA 1. Euroopan maatalouspolitiikan tavoitteet (Euroopan parlamentti 2021)	11
KUVA 2. Maataloushallinnon rakenne.....	13
KUVA 3. Ministeriön vaikuttavuustavoitteet (maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon e)	14
KUVA 4. ELY-keskusten strategia	16
KUVA 5. Oppimisen psykologiset edellytykset (Deci & Ryan 2000, Kokkisen ym. 2008, 10-14 mukaan).....	30
KUVA 6. Palvelumuotoilun prosessi (Tuulaniemi 2011, 128)	34
KUVA 7. Palvelumuotoilun viljelijäprofiilit	35
KUVA 8. Viljelijätukikoulutusten järjestäminen (n = 13)	37
KUVA 9. Koulutusten järjestämistapa (n = 13)	38
KUVA 10. Viljelijätukikoulutusten kesto (n = 13)	38
KUVA 11. Viljelijätukikoulutusten aiheet (n = 13)	39
KUVA 12. Viljelijätukikoulutusten aiheet tukihakujen mukaan (n = 13)	40
KUVA 13. Tukikoulutusten aiheet (n = 11).....	41
KUVA 14. Koulutuksiin osallistujat (n = 10).....	42
KUVA 15. Tallenteiden katselukerrat (n = 12)	42
KUVA 16. Koulutuksiin osallistuminen	43
KUVA 17. Osallistumisen esteet.....	44
KUVA 18. Viljelijätukikoulutusten kehityskohteet	44
KUVA 19. Järjestäjien ajatukset.....	45
KUVA 20. Viljelijätukikoulutusten yhteistyötoimijat (n = 13).....	46
KUVA 21. Koulutusten järjestämistavat alueittain (n = 13).....	46
KUVA 22. Esityksen pitäminen, kuormittavuus (n = 13)	47
KUVA 23. Koulutusmateriaalit, kuormittavuus.....	47
KUVA 24. Tiedottaminen ja markkinointi, kuormittavuus.....	48
KUVA 25. Käytännönjärjestelyt, kuormittavuus.....	49
KUVA 26. Viljelijäkoulutusten aiheet (n = 13).....	49
KUVA 27. Hyvä viljelijäkoulutus	54
KUVA 28. Koulutusten sisältö	55
KUVA 29. Vaikutukset tilan toimintaan	56
KUVA 30. Koulutusten järjestäminen	57
KUVA 31. Osallistumisen esteet.....	58
KUVA 32. Tulevaisuuden koulutuksien järjestämisen muodot	66

TAULUKKOLUETTELO

TAULUKKO 1. Koulutukseen osallistuminen	53
TAULUKKO 2. Vastaajan sukupuoli	58
TAULUKKO 3. Vastaajan ikä	59
TAULUKKO 4. Vastaajan koulutustausta	59
TAULUKKO 5. Vastaajan päätuotantosuunta	60
TAULUKKO 6. Vastaajan tilakoko	60
TAULUKKO 7. Vastaajan päätoimisuus	60
TAULUKKO 8. Vastaajan kotipaikkakunta	61

1 JOHDANTO

Ruokaviraston mukaan Suomessa oli 46 870 maatilaa vuonna 2023, joista 14,4 prosenttia luomuviljelyssä. Maatilojen keskimääräinen koko oli 51 hehtaaria. Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) 2023–2027 vuosien strategiasuunnitelman mukaan Suomessa käytetään 19,6 prosenttia eli 508,5 miljoonaa euroa Euroopan unionin varoja vuosittain tuotantosidonnaisiin tukiin. Tuotantosidonnaisilla tuilla halutaan turvata Suomessa maataloustuloa ja -tuotantoa kohdistamalla tuki tiettyjen tuotteiden tuotantoon ja maksamalla se hehtaarien tai eläinmäärän mukaisesti. Toinen merkittävä tuki Suomen alueella on luonnonhaitta-alueiden korvaus. Tuen tarkoituksena on mahdollistaa viljely pohjoisesta sijainnista ja kylmästä ilmastosta huolimatta. Tukea myönnetään vuosittain 385 miljoonaa euroa Euroopan unionilta ja 2,1 miljardia euroa kansallisista varoista. (Euroopan komissio 2023.)

Toimeksiantajana toimii Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jatkossa ELY-keskus). ELY-keskukset vastaavat tällä hetkellä viljelijätukikoulutusten järjestämisestä. Kaakkois-Suomen ELY-keskus toimii Kaakkois-Suomessa Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan alueella. Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella toimivat Kouvolan maaseutupalvelut sekä Haminan ja Lappeenrannan yhteistoiminta-alueet. Tämän opinnäytetyön aiheena ovat maatalouden viljelijätukikoulutukset. Opinnäytetyön aihe syntyi tarpeeseen, kun maatalouden viljelijätukikoulutuksiin osallistuminen on vähentynyt. Samalla viljelijätukien takaisinperinnät ovat lisääntyneet, joita voisi välttää tukiehtojen paremmalla tuntemisella.

Erilaisten työmenetelmien käyttäminen opinnäytetyössä on ollut ammatillisesti antoisaa. Moniammatillinen yhteistyö on samalla tuonut lisäarvoa. Toimeksiantaja on saanut kaksi erilaista opinnäytetyön tekijää maataloudenhallinnon puolelta ja viljelijän näkökulman. Opinnäytetyön materiaalia voidaan hyödyntää julkisen toiminnan kehittämiseen. Hyödynsaajina ovat myös kuntien ja yhteistoiminta-alueiden maaseutuhallinto, joiden työtä pystytään tehostamaan.

Tarkoituksena oli selvittää tämänhetkisten viljelijätukikoulutusten järjestämistä valtakunnallisesti. Tärkeää oli saada selville asiakaskunnan eli maanviljelijöiden mielipiteitä koulutuksiin liittyen. Viljelijätukikoulutuksiin pyritään löytämään uudenlaisia koulutusmenetelmiä palvelumuotoilun keinoin. Palvelumuotoilussa käytettiin teoreettisena pohjana Juha Tuulaniemen (2011) teosta. Opinnäytetyön tuloksia voidaan käyttää valtakunnallisesti viljelijätukikoulutusten kehittämiseen. Uudenlaisista koulutuksista toivotaan olevan eniten hyötyä viljelijöille. Tavoitteena on, että viljelijät pystyvät hyödyntämään koulutusten sisältöä sisäistämällä tukiehdot entistä paremmin ja näin välttämään mahdollisia tukimenetyksiä.

2 EUROOPAN UNIONIN YHTEINEN MAATALOUSPOLITIIKKA

2.1 Euroopan unioni

Toinen maailmansota päättyi 1940-luvulla Euroopassa ja Keski-Euroopassa toivottiin pysyvää rauhaa. Tästä syystä poliittiset vaikuttajat alkoivat puhumaan yhteistyöstä, jotta uudet sodat saataisiin estettyä. Euroopan neuvosto perustettiin 5.5.1949. Neuvoston tehtävänä oli edistää demokratiaa ja ihmisoikeuksia sekä suojella oikeusvaltioperiaatteita. Euroopan neuvosto toimii nykyään maanosan suurimpana ihmisoikeusjärjestönä. Vuonna 1951 aloitti Euroopan hiili- ja teräsyhteisö, jonka perustivat Alankomaat, Belgia, Italia, Luxemburg ja Saksa. Euroopan talousyhteisö (ETY) perustettiin vuonna 1957. (Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon e.)

1960-luvulla EU-maiden sisäisestä kaupasta poistettiin tullit ja sovittiin elintarviketuotannon yhteisestä sääntelystä. Yhteinen maatalouspolitiikka aloitettiin 30.7.1962. Yhteisen maatalouspolitiikan tarkoituksena oli elintarviketuotannon valvonta, millä varmistettiin ruoan riittävyys kaikille ja maanviljelijöiden elanto. ETY:n ulkopuoliset maat (Itävalta, Norja, Portugali, Ruotsi, Sveitsi, Tanska ja Yhdistynyt kuningaskunta) perustivat vapaakauppaliitto EFTA:n vuonna 1960. (Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon f.) ETYn jäsenmaiden määrä kasvoi kolmella 1970-luvulla, kun Tanska, Irlanti ja Yhdistynyt kuningaskunta liittyivät mukaan ja ympäristönsuojeluun alettiin kiinnittämään huomiota (Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon g.)

Euroopan unioni (jatkossa EU) perustettiin varsinaisesti 1.11.1993, jolloin Maastrichtin sopimus astui voimaan. Sopimuksessa määriteltiin yhteinen rahapolitiikka sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikka lisäksi luotiin yhteiset säännöt yhteistyölle oikeus- ja sisäasioissa. Vuonna 1993 perustettiin Euroopan unionin sisämarkkinat. Unioni laajeni lisää 1990-luvulla ja silloin laadittiin kaksi uutta perussopimusta. Schengenin sopimuksen mukaan sisärajojen passintarkastukset poistettiin käytöstä. (Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon h.) Tällä hetkellä Euroopan unionissa on 27 jäsenmaata (Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon i).

Euroopan yhdentymisen puolesta puhuivat monet vastarintaliikkeissä taistelleet, holokaustin uhrin sekä poliitikot. Heidän perusarvonsa olivat vapaus, demokratia, tasa-arvo, solidaarisuus ja kaikkien suojeleminen yhteiskunnassa, ihmisarvon, ihmisoikeuksien sekä oikeusvaltion kunnioittaminen. Heidän avullaan Euroopassa onnistuttiin vakauttamaan taloutta ja päädyttiin lopulta yhteisen rahan käyttöönottoon. Tunnetuimpia yhteisen Euroopan puolesta puhujia ovat olleet muun muassa François Mitterrand, Helmut Kohl, Jean Monnet, Robert Schuman ja Winston Churchill. (Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon j.)

2.2 Euroopan unionin päätöksenteko

EU:ssa on neljä tärkeintä päätöksentekuelintä, jotka muodostavat yhteisen poliittisen suunnan. Päätöksentekuelimet koostuvat Euroopan parlamentista, Eurooppa-neuvostosta, Euroopan unionin neuvostosta ja Euroopan komissiosta. Edellä mainittujen työtä tukevat Euroopan unionin tuomioistuimien, Euroopan keskuspankin ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen. Euroopassa on eri puolilla EU:ta 30 erillisvirastoa. EU:n alaisuudessa työskentelee noin 60 000 virkamiestä ja toimihenkilöä. (Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon k.)

EU:n poliittisen suunnan määrittelee Eurooppa-neuvosto, kun taas parlamentti, komissio ja neuvosto laativat EU:ssa sovellettavat lait ja politiikat (Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon k). EU:n päätöksenteossa on keskeisenä periaatteena avoimuus. Toimielinten kokoukset ovat avoimia ja asiakirjat julkisia, jotta kansalaiset voivat halutessaan osallistua päätöksentekoprosessiin tai seurata sen etenemistä. Päätöksenteon legitimitetti lisääntyy avoimuudella ja toimii osana demokraattista järjestelmää sekä kansalaisten oikeuksia. (Suomi Euroopassa julkaisuaika tuntematon.)

Euroopan parlamentti valitaan suorilla vaaleilla viiden vuoden välein. Parlamenttiin valitaan jäsenet jokaisesta jäsenmaasta ja maiden parlamentaarikkojen lukumäärä suhteutetaan jokaisen maan väkilukuun. Parlamentti koostuu 720 jäsenestä (europarlamentaarikosta). Puhemiehenä toimii Roberta Metsola. Parlamentin edeltäjänä oli vuonna 1952 perustettu Euroopan hiili- ja teräsyhteisön edustajakokous. Parlamentin toimipaikkoina toimii Bryssel Belgiassa, Luxemburg ja Strasbourg Ranskassa. (Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon b.)

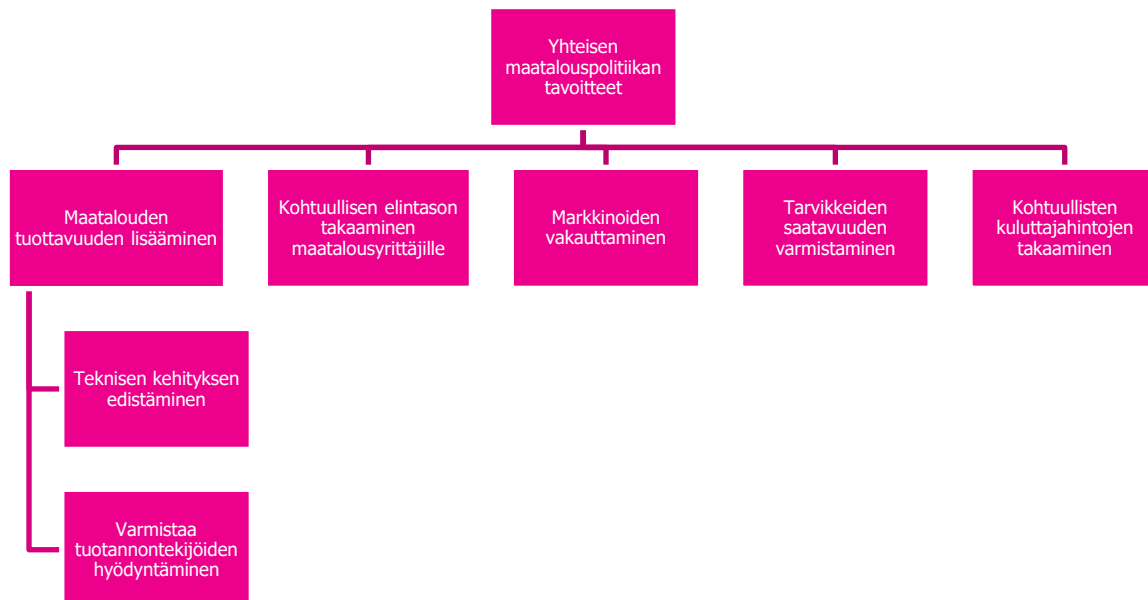
Parlamentin tehtävät koostuvat lainsäädännöstä, valvonnasta ja taloudesta. Parlamentissa hyväksytään komission esityksiä lainsäädännöstä. Parlamentti päättää myös kansainvälisistä sopimuksista sekä EU:n laajentumisesta. Parlamentti valvoo kaikkien EU:n toimielinten toimintaa ja valitsee komission puheenjohtajan sekä komissaarit. Parlamentti voi esittää komissiolle epäluottamuslauseen ja pakottaa sen eroamaan. Parlamentti hyväksyy vuosittaisen talousarvion ja myöntää vastuuvapauden sekä käsittelee kansalaisten vetoamukset. Parlamentti käy rahapoliittista keskustelua keskuspankin kanssa ja tarkkailee vaaleja. Lainsäädännön valmistelussa on mukana 20 valiokuntaa ja 3 alavalio-kuntaa. Täysistunnoissa lainsäädäntöehdotukset hyväksytään äänestyksissä. (Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon b.)

Euroopan komission tehtäviin kuuluu lainsäädäntöesitysten tekeminen, lainsäädännön valvominen sekä talousarvion täytäntöönpano. Komission jäsenet koostuvat komissaareista. Komissiossa on 27 jäsentä, yksi jokaisesta jäsenmaasta. Komission puheenjohtajana toimii Ursula von der Leyen. Euroopan komissio perustettiin vuonna 1958 ja toimipaikka sijaitsee Brysselissä. (Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon a.) Komission tehtävänä on vastata parlamentin ja neuvoston päätösten toimeenpanosta sekä tehdä lainsäädäntöehdotuksia. Komissio vastaa EU:n varainkäytöstä ja laatii vuotuiset talousarviot. Lisäksi komissio edustaa kansainvälisillä foorumeilla kaikkia jäsenmaita sekä neuvottelee kansainvälisistä sopimuksista EU:n puolesta. (Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon a.)

2.3 Euroopan unionin yhteinen maatalouspolitiikka (YMP)

Vuonna 1962 laadittiin ensimmäisen kerran EU:n yhteinen maatalouspolitiikka. Silloin päätettiin yhteisistä maatalouden tukitoimista Euroopan unionin alueella. Yhteisellä maatalouspolitiikalla pyritään suojelemaan ympäristöä ja takaamaan maanviljelijöille oikeudenmukaisen toimentulo. EU:n alueella sijaitsee noin 10 miljoonaa maatilaa. EU:n yhteinen maatalouspolitiikka rahoitetaan EU-budjetista. Nykyisen CAP-kauden rahoitus koko EU:n alueella on 386,6 miljardia euroa. (Euroopan parlamentti 2021.)

Yhteiselle maatalouspolitiikalle on asetettu monenlaisia tavoitteita (kuva 1). Tärkeimmät tavoitteet ovat maatalouden tuottavuuden lisääminen sekä kohtuullinen elintaso maatalousyrittäjille. Muita tavoitteita ovat markkinoiden vakauttaminen, tarvikkeiden saatavuuden varmistaminen ja kohtuullisten kuluttajahintojen takaaminen. (Euroopan parlamentti 2021.)

KUVA 1. Euroopan maatalouspolitiikan tavoitteet (Euroopan parlamentti 2021)

EU:n yhteinen maatalouspolitiikka eli CAP uudistettiin vuosiksi 2023–2027. EU:n jäsenmaat laativat strategiasuunnitelmansa, joilla toteuttavat yhteistä maatalouspolitiikkaa. Tavoitteet, tulokset ja niiden seuranta ovat uuden toimeenpanomallin keskeisiä asioita. Poliitiikan painopisteet ovat eläinten hyvinvointi, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja hillitseminen sekä uusien viljelijöiden saaminen alalle. Maatalouspolitiikassa huomioidaan viljelijöiden tulotason säilyminen ja maaseudun sekä riskienhallinnan kehittäminen. Suomen CAP-suunnitelmaan sisältyy kaikki maatalouden suorat tuet, maaseudun kehittämisen hanketuet ja osittain maatalouden markkinatuet. (Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon c.)

3 SUOMEN MAATALOUSPOLITIIKKA JA TOIMIJAT

Suomen sijainti, ilmasto-olot ja maaperän karuus tuovat haasteita maataloudelle. Vuosikymmenien ajan suomalaiselle maataloudelle on maksettu erilaisia tukia tuotantokustannuksien ja tuotteiden hintojen alentamiseksi. Esimerkiksi vuonna 1955 valtion tulo- menoarviossa myönnettiin maatalouden tuotantotukea 11 890 miljoonaa markkaa, hintatukea 19 940 miljoonaa markkaa ja avustuslainoja 908 miljoonaa markkaa. Osa määrärahoista oli lakisääteisiä ja osasta päätettiin vuosittain. (Kuusi 1956, 583–584.)

EU:n maatalous- ja maaseuturahoituksella pidetään huolta Suomen huoltovarmuudesta, hyvinvoinnista ja kestävästä ruoantuotannosta. Maaseuturahoituksella tuetaan maaseudulla toimivien yritysten ja yhteisöjen investointeja sekä innovaatiohankkeita. Maaseudun yritys- ja hankerahoituksen avulla parannetaan kylien infrastruktuuria, jotta mahdollistettaisiin asuminen ja yritystoiminta koko maassa. Yritysrahoituksen tarkoitus on edistää uusien työpaikkojen syntymistä maaseudulle ja tukea jo olemassa olevia yrityksiä esimerkiksi energiainvestoinneissa. (Ruokavirasto 2024e.)

EU:n jäsenmaat ovat laatineet itselleen omat strategiasuunnitelmansa vuosille 2023–2027, joilla toteutetaan yhteistä maatalouspolitiikkaa. Suomen suunnitelmaa valmisteltiin sidosryhmien kanssa useita vuosia etukäteen. Suomen CAP-suunnitelma hyväksyttiin Euroopan unionissa ensimmäisten joukossa 31.8.2022. Tavoitteet, tulokset ja niiden seuranta ovat keskiössä uudessa toimeenpanomallissa. Suomen CAP-suunnitelman rahoitus on yhteensä noin 10 miljardia euroa, joka muodostuu EU:n maataloustukirahaston ja maaseuturahaston rahoitusosuuksista sekä kansallisesta rahoitusosuudesta. Maatalouden suorien tukien ja sektoritoimien osuus on noin 2,6 miljardia euroa, maaseudun kehittämisen toimenpiteiden osuus on 5,8 miljardia euroa sekä lisäksi kansallisten tukien osuus on noin 1,7 miljardia euroa. (Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon a.)

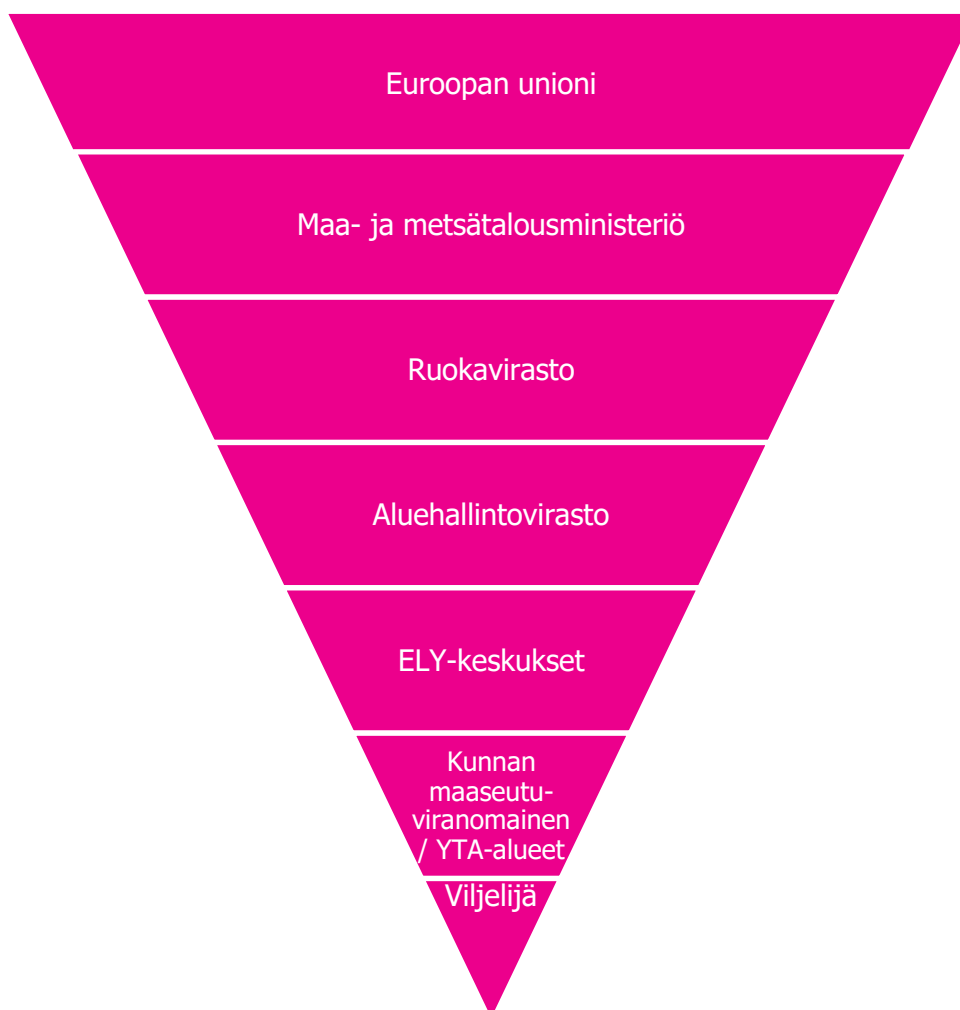
Suomen CAP-suunnitelman rungon muodostavat aktiivinen ruuantuotanto, monipuolinen ja uudistuva maaseutu sekä ympäristö- ja ilmastoviisas maatalous. Lisäksi edistetään osaamista, innovaatioita ja digitalisaatiota. Tavoitteena on varmistaa kohtuulliset tulot maanviljelijöille ja parantaa heidän asemaansa elintarvikeketjussa. Ilmasto- ja ympäristötoimet otetaan huomioon ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, pyritään monipuolistamaan maaseudun yrityskantaa sekä parannetaan tietoliikenneyhteyksiä. Maa- ja metsätalousministeriö vastaa maatalouspolitiikan hallinnoinnista ja alueelliset ja paikalliset toimijat toteutuksesta. CAP-suunnitelman toteutumisesta ja tuloksista raportoidaan EU-komissiolle vuosittain. (Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon a.)

CAP-suunnitelman toimenpiteinä ovat luonnonhaittakorvaukset, maatilojen ja maaseutuyritysten investoinnit, maaseutualueiden paikallinen kehittäminen, nuorten viljelijöiden tuet ja tuotantosidonnaiset tuet. Aktiivinen ruuantuotanto on CAP-suunnitelman avainkohta. Suunnitelmassa halutaan lisätä ilmasto- ja ympäristötoimien vaikuttavuutta. Maatalouden tukijärjestelmien moniulotteisuus ja laajat tavoitteet sekä tuotannon ja investointien tasapuolinen edistäminen koko maassa on huomioitu CAP-uudistuksessa. (Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon a.)

Suomessa oli vuonna 2023 tukia saaneita maatiloja 46 870 kappaletta. Kaikkiaan maaseuturahastosta tukia saaneita oli 54 373. Suomessa syödyn ruoan kotimaisuusaste oli noin 70 prosenttia.

Vuonna 2023 maksettiin viljelijätukia yhteensä noin 1,56 miljardia euroa, josta EU:n maksamaa tukea oli noin 607 miljoonaa euroa ja kansallista rahoitusta noin 960 miljoonaa euroa. Hanketukia maksettiin noin 81 miljoonaa euroa, josta EU:n osuus on noin 35 miljoonaa euroa ja kansallisen tuen osuus noin 46 miljoonaa euroa. Rakennetukia maksettiin viime vuonna yhteensä noin 71 miljoonaa euroa, josta EU:n osuus oli noin 34 miljoonaa euroa ja kansallinen osuus noin 36 miljoonaa euroa. Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella maksettiin viljelijätukia Kymenlaakson puolella yhteensä 37 miljoonaa euroa ja Etelä-Karjalassa 32 miljoonaa euroa. Kymenlaaksossa maksettiin viljelijätukia 1 469 tilalle ja Etelä-Karjalassa 1 342 tilalle vuonna 2023. (Ruokavirasto 2024c.)

Lait ja asetukset säädetään Euroopan unionissa. Maa- ja metsätalousministeriö ja Ruokavirasto vastaavat maatalouspolitiikan toteutuksesta ja hallinnoimisesta Suomessa. Ministeriö toimii korkeimpana hallinnonalana. (Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon d.) Ruokavirasto toimii ministeriön alaisena ja on myös toimeenpanevana toimielin (Ruokavirasto julkaisuaika tuntematon a). Ministeriön tehtävänä on ohjata ja valvoa aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten toimintaa (maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon f). Alueelliset ELY-keskukset ja paikalliset maaseutuelinkeinoviranomaiset vastaavat CAP-suunnitelman toimeenpanosta ja tavoitteiden toteutuksesta (maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon d). ELY-keskukset valvovat tukiehtojen noudattamista ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset maksavat maataloustukia viljelijöille. (Kuva 1.)

KUVA 2. Maataloushallinnon rakenne

3.1.1 Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö on Suomessa maatalouden korkeimpana hallinnonalana, johon sisältyy maa- ja puutarhatalous, metsätalous, maaseudun kehittäminen, eläinlääkintähuolto, eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta ja kalatalous. Ministeriön alaisuuteen kuuluu maanmittausta, vesivarojen käyttöä sekä riista- ja porotalous. Ministeriön vastuualueeseen sisältyy uudistava ja kestävä ruoka- ja luonnonvaratalous. Ministeriö tuottaa luotettavia tietovarantoja sekä vastaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisesta. Ministeriössä työskentelee noin 250 henkilöä, ja sitä johtaa maa- ja metsätalousministeri Sari Essayh. Koko hallinnonalalla työskentelee noin 5 000 henkilöä. Ministeriön budjetti koostuu vuosittain noin 2,8 miljardia eurosta. (Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon d.)

Maa- ja metsätalousministeriön keskeisimpänä tavoitteena uusiutuva Suomi – mahdollisuuksien maailma. Ministeriössä rakennetaan kestävää uusiutumiskykyistä ruokajärjestelmää ja luonnonvarataloutta sekä innovatiivista paikkatietojärjestelmää. Ministeriö painottaa toimintaansa maa- ja metsätalouteen, vaikka työhön sisältyy työtä eläinten, ihmisten, kasvien terveyden ja hyvinvoinnin puolesta. Maa- ja metsätalousministeriön internet-sivuilla (kuva 3) esitetään ministeriön vaikuttavuustavoitteet, jotka liittyvät ruokajärjestelmän huoltovarmuuteen, monipuoliseen yritystoimintaan ja kestävään luonnonvaratalouteen. (Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon e.)

KUVA 3. Ministeriön vaikuttavuustavoitteet (maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon e)

3.1.2 Ruokavirasto

Ruokavirasto on maa- ja metsätalousministeriön alainen virasto. Ruokaviraston päätoimipaikka on Seinäjoella ja sivupisteitä on noin kahdellakymmenellä paikkakunnalla. Ruokaviraston toimenkuvaan kuuluu eläinten, ihmisten ja kasvien terveyden hyväksi toimiminen. Maaseudun elinvoimaisuutta tuetaan kehittämällä ja ylläpitämällä tietojärjestelmiä. Ruokaviraston tehtäviin kuuluu elintarvikkeiden turvallisuuden ja laadun valvonta, eläinten terveyden, lannoitteiden ja sekä siemenien että taimiai-

neistojen valvonta. Ruokavirasto toimii EU:n maksajavirastona ja huolehtii viljelijätukien toimeenpanosta. Lisäksi Ruokavirasto kehittää ja ylläpitää maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmiä ja kehittää sähköisiä asiointipalveluja ja rekistereitä. (Ruokavirasto julkaisuaika tuntematon a.)

Ruokaviraston kautta myönnettiin vuonna 2023 maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen yhteensä 2,13 miljardia euroa, josta viljelijätukien osuus oli 1,9 miljardia euroa. Ruokaviraston alaisissa laboratorioissa tehtiin yhteensä 419 775 laboratoriotutkimusta vuonna 2023. Siellä tutkittiin elintarviketurvallisuuteen liittyviä näytteitä, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä näytteitä sekä kasvinuotannon näytteitä. (Ruokavirasto julkaisuaika tuntematon a.)

3.1.3 Aluehallintovirasto

Suomessa on kuusi aluehallintovirastoa eli AVIa. Aluehallintoviraston tehtävänä on ohjata kuntien toimintaa. Aluehallintovirastot vastaavat muun muassa elintarviketurvonnasta, valvovat eläinten terveyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi säädetyn lain toteutumista sekä valvovat tartuntatautien torjumista alueillaan, kuten afrikkalaisen sikaruton. Aluehallintovirastot ovat myös toimivaltaisia viranomaisia tietyissä eläimiin liittyvissä lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintiasioissa sekä sosiaaliseen ehdollisuuteen liittyvissä. (Aluehallintovirasto julkaisuaika tuntematon.)

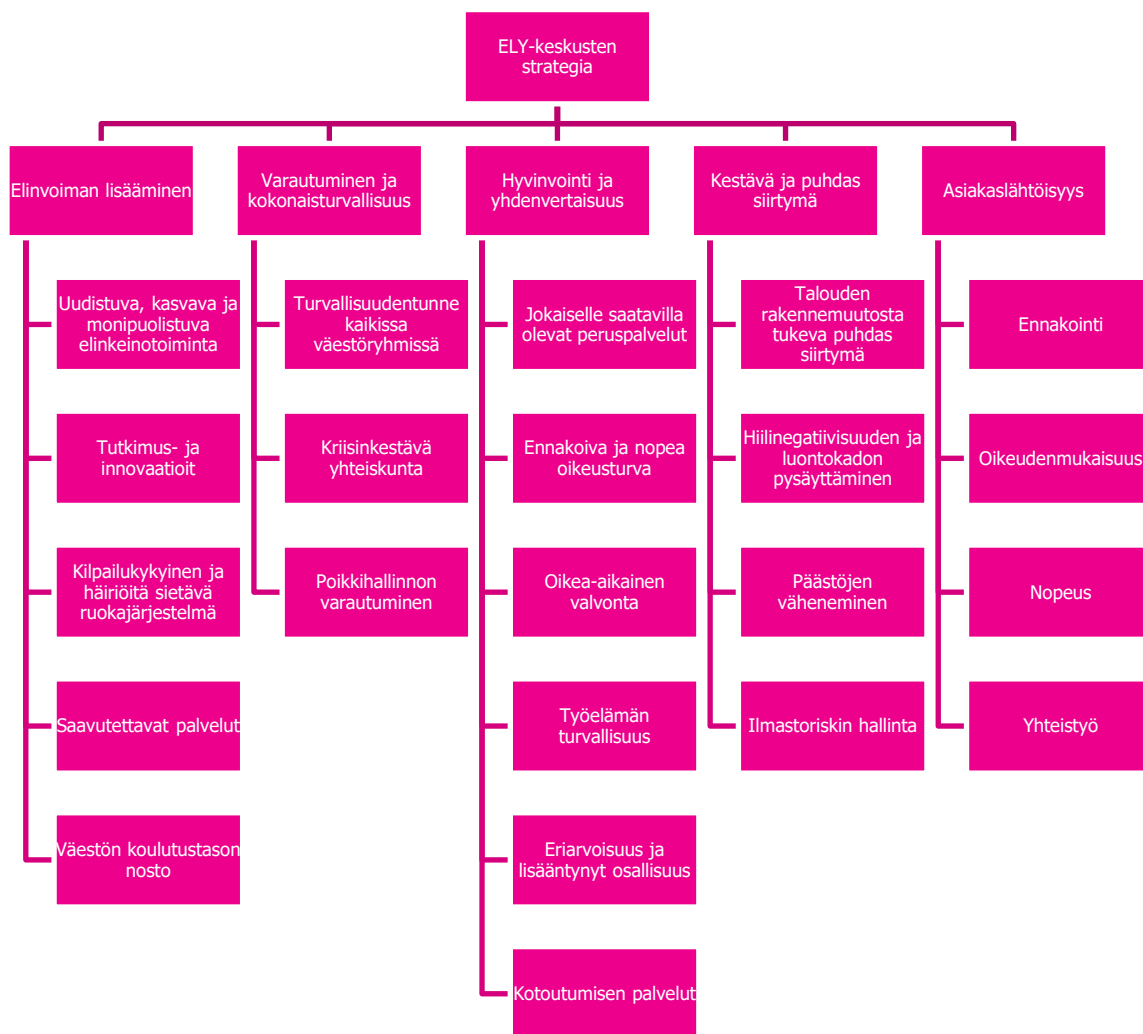
Aluehallintovirastoalueet ovat: Etelä-Suomi, Itä-Suomi, Lappi, Lounais-Suomi, Länsi- ja Sisä-Suomi sekä Pohjois-Suomi. Aluehallintovirastojen visio on ”Kestävää tulevaisuutta tekemässä – yhdessä ja lähellä” ja arvoina ovat asiakaslähtöisyys, asiantuntijuus ja yhteistyö. Vuonna 2026 aloittaa valtion uusi Lupa- ja valvontavirasto, johon aluehallintovirastot siirretään. Uuteen virastoon yhdistetään kaikki Valviran tehtävät, pääosa aluehallintovirastojen tehtävistä sekä osa ELY-keskusten ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen tehtävistä. (Aluehallintovirasto julkaisuaika tuntematon.)

3.1.4 ELY-keskukset

Suomessa on viisitoista ELY-keskusta eli elinkeino- liikenne ja ympäristökeskusta. ELY-keskukset toimivat työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa. Lisäksi niitä ohjaavat sisäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne ja viestintäministeriö sekä Väylävirasto. ELY-keskukset ovat toimineet vuodesta 2010 lähtien. Niihin on yhdistetty entiset työ- ja elinkeinokeskukset (TE-keskus), alueelliset ympäristökeskukset, tiepiirit, lääninhallitusten liikenne- ja sivistysosastoja sekä Merenkulkulaitosten tehtäviä. Alueellisen kehittämisen edistämisestä vastaavat ELY-keskukset, hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. Tehtävät on jaettu kolmeen vastuualueeseen: 1) elinkeinoon, työvoimaan ja osaamiseen, 2) liikenteeseen ja infrastruktuuriin sekä 3) ympäristöön ja luonnonvaroihin. (ELY-keskus julkaisuaika tuntematon a.)

Kaikille ELY-keskuksille on laadittu strategia-asiakirja (strateginen suunnittelu) yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä alueiden näkemysten huomioon ottamiseksi. Lisäksi laaditaan tulossopimus hallituksen toimikaudeksi. Strategia-asiakirja ja tulossopimus voidaan tarkastaa vuosittain valtioneuvoston kehukset huomioon ottaen. (Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta 897/2009.)

ELY-keskusten strategiassa vuosille 2024–2027 (kuva 4) on kirjattu kokonaisturvallisuuden ja elinvoiman lisäämistä sekä varautumista. Lisäksi siinä on mainittu hyvinvoinnin ja yhdenvertaisuuden turvaaminen sekä sen pyrkimys toteuttaa kestävää ja puhdasta siirtymää. Muita painopisteitä ovat hyvinvoiva henkilöstö ja työyhteisö, erinomainen asiakaskokemus ja sidosryhmäyhteistyö sekä digitalisoidut ja sujuvat prosessit. ELY-keskusten arvot ovat asiakslähtöisyys, asiantuntijuus ja yhteistyö. Jokaisella ELY-keskuksella on omat koulutussuunnitelmat, millä tavoin viljelijätukikoulutuksia järjestetään alueella. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2024.)

KUVA 4. ELY-keskusten strategia

ELY-keskusten elinkeinot-osaston alla toimii maaseutuelinkeinot osasto. Niiden tehtävänä on maaseutuelinkeinon kehittäminen ja maaseudun elinvoimaisuuden turvaaminen. ELY-keskusten tavoitteena on parantaa maa- ja metsätalouden kilpailukykyä sekä edistää kalataloutta ja muita maaseudun elinkeinoja. ELY-keskusten maaseutuelinkeinon osaston tärkein tehtävä on hallinnoida viljelijätukien hakemista, maksatusta ja valvontaa. Lisäksi ELY-keskukset huolehtivat maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuudesta ja kasvinterveydestä. (ELY-keskus julkaisuaika tuntematon b.)

3.1.5 Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen ja yhteistoiminta-alueet

Laissa kuntien maaseutuhallinnon järjestämisestä (210/2010, 2 §) todetaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisesta näin:

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisella tarkoitetaan kunnan tai kuntayhtymän toimielintä tai viranhaltijaa, joka hoitaa maaseutuhallinnon tehtäviä yhden tai useamman kunnan alueella. Kunnalle koltalaissa (253/1995) säädettyjä tehtäviä hoidettaessa sovelletaan ainoastaan tämän lain 2, 11 ja 12 §:ää.

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävänä on käsitellä ja maksaa viljelijätukia viljelijöille. Maaseutuelinkeinoviranomaiselle kuuluu valvonta- ja tarkastustehtäviä sekä vahinkoarvioiden tekoa. Eläinrekisterien ylläpito kuuluu maaseutuelinkeinoviranomaisen työtehtäviin. Keskeinen tehtävä on kouluttaa viljelijöitä yhdessä alueen ELY-keskuksen kanssa sekä tiedottaa tukiehdosta ja muutoksista. (Lempäälä julkaisuaika tuntematon.)

Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset työskentelevät joko oman kunnan alaisuudessa tai yhteistoiminta-alueilla. Vuonna 2010 astui laki voimaan maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa. Laissa on määrätty, että kunnalla on vastuu maaseutuhallinnon järjestämisestä. Kunta voi hoitaa itsenäisesti maaseutuhallinnon tehtäviä, mikäli kunnan alueella toimii vähintään 800 itsenäistä maatalousyrittäjää. Kunnassa tulee olla vähintään viisi viranhaltijaa hoitamassa maaseutuhallinnon tehtäviä. Mikäli kunnassa ei täyty viljelijöiden vähimmäismäärä tai viranhaltijoiden määrä, tulee kunnan liittyä johonkin perustettavaan yhteistoiminta-alueeseen. Kunta tai yhteistoiminta-alue tekee maksajavirastosopimuksen Ruokaviraston kanssa vuosittain. Sopimuksessa on määritelty Euroopan unionin kokonaan tai osittain rahoittamien maataloustukiin liittyvien maksajavirastotehtävien hoidosta. (Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa 2010.)

4 VILJELIJÄTUET

Euroopan unionin maksamia peltotukia on erilaisia. Peltotukia haetaan sähköisesti Ruokaviraston Vipu-palvelussa kesäkuun puoliväliin mennessä. Suomessa on kaksi eri tukialuetta. Etelä-Suomi on AB-alue ja Imatra–Pori-akselin pohjoispuoli C-alue. Maatilan sijaintikunta määrittelee sen, minkä tukialueen tukia voidaan hakea. Kaikkien tukien ehtona on ehdollisuuden vaatimukset. Ehdollisuudella tarkoitetaan perusvaatimuksia, joiden noudattaminen on viljelijätukien ehtona. Tuen hakijan on myös täytettävä aktiiviviljelijän ehdot. (Ruokavirasto 2024e.) Maataloustuet jaetaan suoriin tukiin sekä kansallisiin tukiin. Suorilla tuilla tarkoitetaan pelkästään Euroopan unionin rahoittamia tukia. Euroopan parlamentti ja Euroopan neuvosto ovat yhteispäätösmenettelyllä päättäneet suorien tukien maksuperusteista. (Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon b.)

4.1 Tukien ja korvausten yleiset ehdot

Ehdollisuuden ehtojen noudattaminen on viljelijätukien maksamisen edellytyksenä. Ehdollisuus korvaa aiemmilta CAP-kausilta tutut täydentävät ehdot sekä viherryttämistuen. Ehdollisuuden avulla pyritään edistämään maatalouden ympäristö- ja ilmastotavoitteita. Ehdollisuuden vaatimusten noudattamisesta ei makseta erikseen tukea, vaan se muodostaa perustason, jota kaikkien on noudatettava. Ehdollisuuteen kuuluu muun muassa seuraavia toimia: vesistöjen ja maaperän suojeleminen, ilmastomuutoksen hillintä, kasvinsuojeluaineiden käyttö, rehujen turvallisuus eläinlääkintä sekä eläinten hyvinvoinnin perusvaatimukset. (Ruokavirasto 2024c.)

Viljelijätukia maksetaan vain heille, jotka täyttävät **aktiiviviljelijäehdon**. Ehto pitää täyttää vuosittain peltotukien haun loppuun mennessä. Aktiiviviljelijäksi hyväksytään tuenhakija, joka harjoittaa maataloustoimintaa. Aktiiviviljelijän ehtoina ovat EU:n suorien tukien enimmäismäärä edellisenä tuenhakuvuonna 5000 euroa sekä tilan päätoimiala liittyminen maatalouden harjoittamiseen. Lisäksi tilan pitää olla arvonlisäverovelvollinen alkutuottajana tai todistaa maataloustoiminnan täyttymisen muilla asiakirjoilla. Aktiiviviljelijäehdon täyttymiseen riittää yhden ehdon toteutuminen, mikäli näin ei tapahdu, joutuu toimittamaan lisäselvityksiä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle. (Ruokavirasto 2024c.)

Korvauskelpoisuus tarkoittaa lohkon oikeutta seuraaviin tukiin: luonnonhaittakorvaus, ympäristösitoumuksen korvaus, luonnonmukaisen tuotannon korvaus sekä seuraavat C-tukialueen tuet nuorten viljelijöiden tuki, yleinen hehtaarituki ja pohjoinen hehtaarituki. Korvauskelpoisuus on lohkon ominaisuus, joka on joskus myönnetty lohkolle. Korvauskelpoisuus voidaan poistaa lohkolta esimerkiksi maatalouskäytöstä poistamisen vuoksi tai se voidaan myös palauttaa tai siirtää toiselle lohkolle. (Ruokavirasto 2024c.)

4.2 EU-tuet

4.2.1 Suorat tuet

Tällä ohjelmakaudella suorina tukia ovat perustulotuki, ekojärjestelmätuki, uudelleenjakotulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki sekä tuotantosidonnaiset tulotuet. Tukien maksun perusteena on pinta-ala tai eläinmäärä sekä tukiehtojen täytyminen. Aktiiviviljelijän määritelmän täytyminen sekä ehdollisuuden ehtojen noudattaminen ovat suorien tukien maksun ehtona. Tuotantosidonnaisia tulotukia

on eläinpalkkiot, jotka ovat jäsenmaille vapaaehtoisia. (Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon b.)

Perustulotuki on entinen tilatuki, joka on tuotannosta irrotettu suora tuki, jota EU rahoittaa kokonaan. Perustulotukea maksetaan aktiiviviljelijälle. Maatalousmaan on säilyttävä tukikelpoisena tukihaun päättymisestä kasvukauden loppuun, vähintään 15.9 asti. Perustulotuen määrä on vuonna 2024 AB-alueella noin 139,37 €/ha ja C-alueella noin 119,49 €/ha. (Ruokavirasto 2024c.)

Uudelleenjakotulotuki on tuotannosta irrotettu EU:n kokonaan rahoittama suora tuki. Tukea saadaksesen on haettava myös perustulotukea. Tuki on kohdennettu erityisesti pienemmille tiloille, koska sitä maksetaan vain 50 hehtaariin asti. Tuen määrä vuonna 2024 on noin 17,75 €/ha. (Ruokavirasto 2024c.)

Ekojärjestelmätuki on kokonaan EU:n rahoittama eli suora tuki. Tuen avulla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään luonnonvarojen tehokasta hoitoa sekä suojellaan luonnon monimuotoisuutta. Ekojärjestelmätukea haetaan vuosittain. Aktiiviviljelijäehdon täyttäminen on ekojärjestelmätuen vaatimuksena. Ekojärjestelmätuessa on neljä toimenpidettä, josta voi valita haluamansa toimenpiteet. Toimenpiteet ovat talviaikainen kasvipeite, luonnonhoitonurmet, viherlannoitusnurmet sekä monimuotoisuuskasvit. (Ruokavirasto 2024c.)

4.2.2 Luonnonhaittakorvaus

Luonnonhaittakorvausta maksetaan lähes kaikista tilan yli 0,05 hehtaarin korvauskelpoisista lohkoista, joiden maankäyttölaji on pelto ja luonnonlaidun ja -niitty. Korvaustasot ovat AB-tukialueella 217 €/ha ja C-tukialueella 242 €/ha. Luonnonhaittakorvauksessa hehtaarikohtainen korvaus alenee maksualan noustessa. Täyden korvauksen saa ainoastaan 150 hehtaariin asti. (Ruokavirasto 2024c.)

Luonnonhaittakorvauksen saamisen ehtona on hakijan ikävaatimus (yli 18 vuotta), vähimmäisala yli 5 ha korvauskelpoisia lohkoja sekä kesantorajoite, joka rajoittaa luonnonhaittakorvauksen maksun enintään 25 % korvauskelpoisesta alasta. Lisäksi tuenhakijaa koskee aktiiviviljelijän ehdot ja ehdollisuuden vaatimukset sekä tuenhakijan tulee harjoittaa maataloustoimintaa maatalousmaalla. (Ruokavirasto 2024c.)

4.2.3 Ympäristösitoumus ja -korvaus

Ympäristösitoumus tehdään viideksi vuodeksi kerrallaan, johon sisältyy tila- sekä lohkoikohtaisia toimenpiteitä. Ympäristösitoumuksella pyritään vähentämään maatalouden ympäristökuormaa. Ympäristökorvauksella korvataan viljelijälle kustannuksia, joita ympäristösitoumuksen toimenpiteet aiheuttavat. Ympäristötuen ehtona on 18-vuoden ikä, aktiiviviljelijän ehto, lisäksi korvauskelpoista alaa tulee olla vähintään viisi hehtaaria tai puutarhakasvien alaa yksi hehtaari. Tuen määrään vaikuttavat viljelykasvit sekä valitut lisätoimenpiteet. (Ruokavirasto 2024c.)

Tilakohtaiseen toimenpiteeseen kuuluu kolme kaikille pakollista yleistä vaatimusta: viljavuustutkimus, lohkoikohtaiset muistiinpanot sekä ilmasto- ja ympäristösuunnitelma. Näiden lisäksi tulee valita vuosittain kaksi vapaavalintaista tilakohtaista toimenpidettä, joita ovat ilmasto- ja ympäristökoulutus, monivuotiset monimuotoisuuskaistat, maaperän seuranta, orgaaniset ravinteet, pölyttäjien ravintokasvit, täsmäviljelymenetelmät, kasvintuhoojien ja kasvitautien seuranta- ja tunnistussovellukset.

Tilakohtaisten toimenpiteiden lisäksi viljelijä voi valita lohko kohtaisia toimenpiteitä haluamansa määrän. Lohko kohtaisia toimenpiteitä ovat kierto talouden edistäminen sekä maanparannus- ja sanee- rauskasvit. Lisäksi toimenpiteitä ovat kerääjä kasvit, suojavyöhykkeet, turve peltojen nurmet, valuma- vesien hallinta, puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu sekä lintupellot. (Ruokavirasto 2024c.)

4.2.4 Luonnonmukaisen tuotannon korvaus

Luonnonmukaisen tuotannon korvaus eli luomukorvaus, jolla edistetään luonnonmukaista kasvin- ja kotieläintuotantoa sekä luonnonmukaiseen tuotantotapaan siirtymistä. Kansallinen luomuohjelma tavoittelee 25 %:n luonnonmukaisesti viljeltyä alaa vuonna 2030. (Ruokavirasto 2024c.)

Luonnonmukaisen tuotannon sitoumus tehdään viideksi vuodeksi kerrallaan. Sitoumuksen tekijän on oltava vähintään 18-vuotias aktiiviviljelijä, hallinnassa on vähintään viisi hehtaaria korvauskelpoista peltoalaa tai puutarhakasvien viljelyssä yksi hehtaari. Lisäksi sitoumuksen antajan on pitänyt suorittaa viiden päivän pituinen luomukoulutus sekä liittyä luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään. (Ruokavirasto 2024c.)

4.2.5 Erikoiskasvipalkkio ja tärkkelysperunapalkkio

Erikoiskasvipalkkio maksetaan kokonaan EU:n varoista eli suoraa tukea. Ehtona erikoiskasvipalkki- oon on oltava aktiiviviljelijä, ehdollisuuden vaatimusten noudattaminen ja maataloustoiminnan har- joittaminen. Erikoiskasvipalkkiota maksetaan seuraavista kasveista tai kasvien seoskasvustoista: so- kerijuurikas, tattari, linssi, peltoherne, kikherne, makea lupiini, kevätrypsi ja syysrypsi, kevätrapsi ja syysrapsi, ruistankio, öljypellava, öljyhamppu sekä ihmisravinnoksi käytettävistä avomaanvihannek- sista AB-tukialueella. Erikoiskasvipalkkion määrä on noin 120 €/ha. (Ruokavirasto 2024c.)

Tärkkelysperunapalkkio perustuu tärkkelysperunan sopimusviljelyyn jalostavan laitoksen kanssa. Tu- kea saadakse on oltava aktiiviviljelijä ja tuki perustuu viljeltävään pinta-alaan. Tuen määrä on 570 €/ha. (Ruokavirasto 2024c.)

4.2.6 Nuorten viljelijöiden tuet

Nuorten viljelijöiden tukia ovat nuorten viljelijöiden tulotuki ja nuorten viljelijöiden tuki C-alueella. Tukien avulla edistetään rakennekehitystä helpottamalla maataloustoiminnan aloittamista. Nuorten viljelijän tulotuen ehtona on alle 40 vuoden ikä perustulotuen ensimmäisenä hakuvuotena sekä am- mattitaitovaatimus. Tukea maksetaan koko maassa ja sitä on haettava viiden vuoden sisällä, siitä kun on aloittanut maataloustoiminnan. Tuen maksu on viisi peräkkäistä vuotta ensimmäisestä haku- vuodesta lähtien. Nuorten viljelijöiden tulotuen määrä on 88 €/ha. Tukea maksetaan enintään 150 hehtaarille. (Ruokavirasto 2024c.)

Nuorten viljelijöiden tuki on C-tukialueella maksettava tuki nuorille alle 40-vuotiaille viljelijöille. Tuen ehtona on vähintään 18 vuoden ikä ja hallinnassa on oltava vähintään viisi hehtaaria korvauskel- poista maatalousmaata. Ammattitaitovaatimus tulee täyttää 31.8. mennessä. Tuen määrä on 50 €/ha ja sitä maksetaan 5 vuotta peräkkäin. (Ruokavirasto 2024c.)

4.2.7 Eläintuet

Eläintukia ovat eri eläimistä maksettavat eläinpalkkiot, eläinten hyvinvointikorvaus sekä maidon tuotantopalkkio C-tukialueella. Eläinten hyvinvointikorvausta maksetaan koko maassa. Korvaukseen oikeuttavia eläimiä ovat naudat, siat, lampaat ja vuohet sekä siipikarja. Korvausta maksetaan eläinten hyvinvoinnin eteen tehdyistä toimenpiteistä. (Ruokavirasto 2024c.)

EU:n eläinpalkkiot ovat tuotantosidonnaisia tulotukia. Niitä maksetaan naudoista, lampaista ja vuohista viitepäivien perusteella. Eläinpalkkioita maksetaan AB-alueella lypsyylehmistä, emolehmistä, sonneista, teurashiehoista sekä vuohista ja kutuista. C-alueella maksetaan vain sonneista. Koko maassa maksetaan lisäksi teuraskileistä ja teuraskaritsoista. Eläinpalkkioita maksetaan viitepäivien perusteella eli sen mukaan montako päivää eläin on tilalla tai teuraspalkkioita maksetaan teurastettujen eläinten lukumäärän perusteella. (Ruokavirasto julkaisuaika tuntematon b.) Maidon tuotantopalkkiota maksetaan C-tukialueella tuotettujen litrojen perusteella (Ruokavirasto 2024c).

4.2.8 Investointituet

Maatalouden investointitukia haetaan Hyrrä-asiointipalvelusta. Maatalouden investointitukea voidaan hakea maatalouden kehittämiseen esimerkiksi sikalan, navetan ja kasvihuoneen rakentamiskustannuksiin, salaojitukseen, energiainvestointeihin sekä eläinten hyvinvointia parantaviin investointeihin. (Ruokavirasto 2024a.)

Investointitukea myönnetään yli 18-vuotiaalle viljelijälle, joka harjoittaa maataloutta elinkeinonaan tai ryhtyy harjoittamaan ja jolla ammattitaitovaatimus täyttyy. Tuen määrä on rakentamisinvestoinneissa vähintään 7 000 euroa ja enintään kolmen vuoden aikana 1 500 000 euroa. Muissa toimenpiteissä tuen vähimmäismäärä on 3 000 euroa. (Ruokavirasto 2024a.)

4.3 Maataloustukien valvonta ja takaisinperintä

Maataloustukien perusteena olevaa tuotantoa valvotaan, jotta EU voi varmistua tasapuolisesta maataloustukien maksusta. Paikallinen ELY-keskus valvoo maataloustukien perusteena olevien ehtojen noudattamista. Maatiloille voi kohdistua myös EU:n toimielinten ja maa- ja metsätalousministeriön tarkastuksia. Ruokavirasto ja ELY-keskukset valvovat kuntien toimintaa maataloustukien maksatussissa. (ELY-keskus julkaisuaika tuntematon e.) Maatiloilla valvotaan myös myönnettyjen investointitukien käyttöä. Valvonnoista raportoidaan Suomen maksajavirastolle eli Ruokavirastolle. Euroopan unioni saa Ruokavirastolta vuosittaiset raportit valvonnoista ja tukien maksuista. (ELY-keskus julkaisuaika tuntematon c.)

Lain maatalouden tukien takaisinperinnästä (192/2013) kuudennessa luvussa kerrotaan maataloustukien palauttamisesta ja takaisinperinnästä. Lain 31. pykälässä mainitaan, että

virheellisesti tai perusteetta maksettu tuki peritään takaisin, mikäli tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet; tuen ehtoja ei ole noudatettu; tuensaaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen ja maksamiseen; tuensaaja estää tarkastuksen toteuttamisen; asianomaista tukea koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Mikäli takaisinperittävä määrä on alle 100 euroa ilman korkoa tukea kohden, takaisinperinnästä voidaan luopua. (Laki maataloustukien takaisinperinnästä 31 §.) Viljelijä voi tehdä maaseutuelinkeinoveranomaisen tekemästä tukipäätöksestä tai takaisinperintäpäätöksestä oikaisuvaatimuksen paikalliseen ELY-keskukseen ja sen jälkeen voi vielä valittaa Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. (ELY-keskus julkaisuaika tuntematon c.)

5 RUOTSIN, SAKSAN, TANSKAN JA VIRON MAATALOUSPOLITIIKKA

5.1 Ruotsin maatalouspolitiikka

Ruotsissa on pohjoismainen ilmasto, joka asettaa omat haasteensa maataloudelle. Ruotsi on pitkä maa ja etelän ja pohjoisen välillä on suuret erot tuotanto-olosuhteissa ja tuotantotyypeissä. Ruotsissa maataloussektorin tuotannon arvosta kolmanneksen muodostaa maidon- ja lihantuotanto. Ruotsissa on 59 000 maatilaa, ja niiden keskimääräinen hehtaarimäärä on noin 50. Ruotsin maatalasta on metsää noin 70 prosenttia ja maatalouskäytössä on alle 10 prosenttia pinta-alasta. Ruotsissa on ominaista harvaan asutut alueet ja pitkät kulkuyhteydet. (Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon b.)

Ruotsin yhteinen maatalouspolitiikka uudistettiin vuonna 2023. Jokaisella maalla on strateginen suunnitelma, jossa hahmotellaan sen maatalouspolitiikka. EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa keskitytään ympäristöön ja kestävyteen ja siihen, että saadaan kilpailukykyisiä yrityksiä, jotka varmistavat eurooppalaista ruuantuotantoa. Ruotsin Maatalousvirasto arvioi strategista suunnitelmaa jatkuvasti sen parantamiseksi. (Maatalousvirasto julkaisuaika tuntematon a.) Suunnitelman kokonaisbudjetti on yhteensä 60 miljardia Ruotsin kruunua vuosille 2023–2027 EU:n varat ja valtion talousarvio huomioiden. Tähän lisätään noin 4,3 miljardia Ruotsin kruunua erilaisiin kansallisiin toimenpiteisiin samalla ajanjaksolla. (Valtioneuvoston virasto 2024a.)

Ruotsin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on edistää Ruotsin maaseudun kehittämistä, jotta maaseudulla on mahdollisuus elää ja yrittää. Maatalouspolitiikan keskeinen tavoite on maatalouden tuottavuuden ja kannattavuuden parantaminen. Maatalouspolitiikan muita tavoitteita ovat kestävä kehitys (taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöystävällinen), johdonmukaisuuden vahvistaminen eri politiikka-alueiden välillä, kansalliset ympäristötavoitteet ja yhtenäinen maaseutupolitiikka. Yksi tavoite on myös selkiyttää edellisen tukikauden 2014–2022 monimutkaista järjestelmää. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa. Alan vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia on pohdittu analyysien perusteella. Maidontuotanto on Ruotsissa maatalouden selkäranka, joka kuitenkin vähenee kustannusten nousun myötä. Tuotantoon sidotuilla nautatuilla ja luonnonhaittakorvauksella on tarkoitus parantaa maidontuotannon kannattavuutta ja innovaatioita Ruotsissa. Lisäksi etusijalle asetetaan ne tarpeet, jotka edistävät maatalouden myönteisiä ympäristövaikutuksia. Maaseutualueiden houkuttelevuutta pyritään parantamaan seuraavin keinoin: vahvempi liiketoimintakyky, innovointi ja sukupolvenvaihdoksen edistäminen. (Valtioneuvoston virasto 2024b.)

Ruotsissa viljelijätuella tarkoitetaan rahaa, jonka maanviljelijä voi saada maan ja eläinten hoidosta. Korvausta maksetaan myös ympäristön hyvinvointia edistävästä toimenpiteistä. Tukimuotoja ovat täsmäviljelyn korvaaminen – suunnittelu, hiilensidonta ja typen huuhtoutumisen vähentäminen, luonnonmukaisen tuotannon korvaukset, nuorten viljelijöiden tuki, karjan tuki, ympäristökorvaus, eläinten hyvinvointia edistävät tuet (lampaille, emakoille ja lypsylehmille), tasaustuki sekä kansallinen tuki vuohenkasvatukseen, perunan, marjojen tai vihannesten viljelyyn, maidontuotantoon, teurassikoihin, porsaisiin tai muniin. (Maatalousvirasto julkaisuaika tuntematon b.)

Ruotsissa tukien hakemiseen käytetään SAM-verkkopalvelua. SAM tarkoittaa sähköistä palvelua, jolla haetaan useita maataloustukia. Maataloustukien tarkoituksena on edistää kestävää ja kilpailukykyistä maataloutta. Ruotsissa viljelijätuet haetaan helmi-huhtikuun välisenä aikana. Ensimmäistä kertaa maataloustukia hakiessaan tuenhakijan tulee hakea lääninhallitukselta asiakasnumero. SAM-palvelin pohjautuu satelliittiseurantaan, mistä syystä hakemusten muuttaminen on helpompaa ja näin on helpompi välttää mahdolliset tukien vähennykset. Ruotsin maataloushallitus ja lääninhallitus seuraavat maatalousmaata satelliittikuvien ja erilaisten tarkastusten avulla varmistaakseen, että oikea summa maksetaan oikealle henkilölle. Saadakseen täyden tuen, viljelijän tulee täyttää kaikki tukeen sovellettavat ehdot ja noudattaa perusehtoja. (Maatalousvirasto julkaisuaika tuntematon b.)

Ruotsissa on käytössä Suomen ehdollisuuden vaatimuksia vastaavat perusedellytykset. Perusedellytykset ovat sääntöjä, joita viljelijän on noudatettava saadakseen täydet tuet. Perusedellytykset ovat voimassa olevissa EU:n asetuksissa tai EU:n direktiivien kautta tulleet Ruotsin lainsäädäntöön. Noudattamalla perusedellytyksiä viljelijä auttaa säilyttämään maatalousmaan kuntoa, parantamaan ihmisten ja eläinten ympäristöä, vähentämään infektioiden leviämistä ja saamaan turvallisempia elintarvikkeita. (Maatalousvirasto julkaisuaika tuntematon b.)

5.2 Saksan maatalouspolitiikka

Saksan maapinta-alasta on yli 57 prosenttia maatalousmaata ja 30 prosenttia metsää. Saksan maataloustuotannon kulmakiviä ovat maito, vilja, vihannekset ja puutarhatuotteet. Saksan maatalous vaihtelee suuresti sijainnin mukaan suurista erikoistuneista tiloista vuoristoalueiden perhetiloihin. Maatiloja Saksassa on yli 276 000 ja keskimääräinen tilakoko on noin 61 hehtaaria. Saksalaisista maanviljelijöistä noin 40 prosenttia on vähintään 55-vuotiaita, ja alle 35-vuotiaita viljelijöitä on 7 prosenttia. Saksan maatalousstrategian tavoitteena on säilyttää maatilojen kestävä kilpailukyky ja häiriönsietokyky sekä kehittää luonnonvarojen ja ilmaston suojelua. Strategian avulla on tarkoitus kehittää maaseutualueiden elämänlaatua investointien, tiedon välityksen ja innovoinnin avulla (Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon d.)

Saksan ylin maatalouden hallinnon ala on liittovaltion elintarvike- ja maatalousministeriö (BMEL). Ministeriön tärkeimmät tavoitteet ovat tasapainoinen ja terveellinen ruokavalio, turvallinen ruoka, selkeä elintarvikkeiden kuluttajatieto sekä vahva ja kestävä maatalous-, metsä- ja kalastussektori. BMEL on sitoutunut eläinten hyvinvoinnin kehittämiseen, parantamaan maailmanlaajuisia ruokaturvaa ja kehittämään Saksan maaseutualueita. (BMEL julkaisuaika tuntematon.)

Saksan maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmassa painopisteenä on siirtyminen älykkääseen, kilpailukykyiseen, kestäväan ja monipuoliseen maatalouteen, jolla turvataan pitkän aikavälin elintarviketurva, samalla edistäen ilmastoa ja luonnonvarojen suojelua. Strategiasuunnitelmassa yhdistyvät kansalliset ja alueelliset elementit, jolloin huomioidaan paremmin luonnonolojen vaikutukset viljelijöille. Maaseutualueita tuetaan myös muilla EU:n välineillä, esimerkiksi tukea voi hakea elpymis- ja selviytymisväline RRF:stä tai Euroopan rakenne- ja investointirahasto ERI-rahastoista. Saksassa perustulotukea maksetaan vuosittain 16,9 hehtaarille yli 2,5 miljardia euroa. Lisäksi tuetaan maatalousvakuutusjärjestelmien käyttöönottoa sekä investointeja, joilla pyritään suojautumaan sään ääri-ilmiöiltä esimerkiksi raekuurosuojaverkkojen hankinta. (Euroopan komissio 2024.)

CAP-suunnitelmassa haetaan apukeinoja Saksan ilmastohaasteisiin. Saksassa luonnonvarojen laatu ja biologinen monimuotoisuus vaihtelevat alueellisesti kovastikin. CAP-suunnitelmassa keskitytään kasvihuonekaasujen hillitsemiseen, päästöjen vähentämiseen, maaperän ja veden laadun parantamiseen ja biologisen monipuolisuuden parantamiseen. Viljelijöille tulee uusia pakollisia ilmasto- ja ympäristötoimia tukien saamisen ehdoksi. CAP-suunnitelmassa kannustetaan viljelijöitä siirtymään luonnonmukaisiin maatalouskäytäntöihin tai soveltamaan niitä edelleen. (Euroopan komissio 2024.)

Saksan CAP-suunnitelmassa kohdistetaan tukea nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamiseen ja investointeihin. Maaseutuyrityksiä kannustetaan investoimaan esimerkiksi jalostukseen ja markkinointiin. Tavoitteena on luoda 23 000 uutta työpaikkaa ja tukea 40 000 maaseutuyritystä. Perusrakenteen ja -palvelujen kehittäminen on myös tärkeässä osassa, jolla tuetaan maaseutualueiden elinvoimaa ja asuttuna pysymistä. Saksassa investoidaan laajakaistaan sekä lastenhoito-, urheilu- ja matkailupalveluihin. (Euroopan komissio 2024c.)

CAP-suunnitelmassa korostetaan tutkimuksen ja innovoinnin merkitystä sekä tiedon jakamista. Pyritään kääntämään tutkimuksista saatuja oivalluksia maatalouskäytäntöön. Neuvonta ja koulutukset nousevat avainasemaan kilpailukykyisen ja kestäväen maatalouden tekijöinä. Neuvonnan avulla on tarkoitus auttaa 350 000 henkilöä ja heistä 280 000 keskittyisi nimenomaan ympäristö- ja ilmastotehokkuuden parantamiseen. (Euroopan komissio 2024c.)

5.3 Tanskan maatalouspolitiikka

Tanskan kokonaisbruttoarvosta 1,5 prosenttia tulee maataloudesta. Tanskassa 98 prosenttia on maaseutualueiden ja niiden välialueiden peitossa. Väestöstä 28 prosenttia asuu maaseutualueella. Maatiloja on noin 35 000 kappaletta ja 75 hehtaaria on keskimääräinen koko. Tanska vastaa seitsemästä prosentista Euroopan unionin sianlihan tuotannosta ja neljästä prosentista raakamaidon tuotannosta. (Euroopan komissio 2025.)

Tanskan elintarvike-, maatalous- ja kalastusministeriöön kuuluvat ministeriö, Tanskan maatalousvirasto, Tanskan eläinlääkintä- ja elintarvikevirasto sekä Tanskan kalastusvirasto. Tanskan elintarvike-, maatalous- ja kalastusministeriöön kuuluvat ministeriöt vastaavat hallinnollisista ja tutkimustehtävistä maatalouden, kalastuksen ja elintarviketuotannon aloilta. Alue- ja paikallistason hallinnollisesta vastuusta huolehtivat kunnat. (Elintarvike-, maatalous- ja kalastusministeriö julkaisuaika tuntematon.)

CAP-suunnitelmassa pyritään kilpailukykyisen maatalouselintarvikealan avulla maatalouden, ruuan ja maaseudun kestäväen kehitykseen varmistuen samalla elintarviketurva. Tanska on varannut digitaalisten viljelytekniikoiden lisäämiseen 12 miljoona euroa. Tanskan CAP-suunnitelmassa on tavoitteena modernisoida ja lisätä digitalisaatiota huomioiden korkeat ympäristö- ja ilmastostandardit. Tanskassa on hyvin kehittynyt rahoitussektori, joka mahdollistaa ulkopuolista rahoitusta. Viljely-, rehu-, maito- ja liha-alan osuuskunnilla, jotka ovat viljelijöiden hallinnassa on vahva asema maailmanlaajuisilla markkinoilla, ja siitä on apua säilyttämään vakaan aseman elintarvikeketjussa. (Euroopan komissio 2025.)

Tanskan vihreämmässä CAPissa on tarkoituksena edistää ympäristö- ja kansallisia ilmastotavoitteita. Maatalouden vähentämistavoitteet eli kasvihuonekaasupäästöt on tarkoitus alentaa 55–65 prosenttiin vuonna 2030 mennessä. Kasvipohjaisten tuotteiden kysyntään tullaan vastaamaan kannustamalla viljelijöitä monipuolistamaan kasvien tuotantoa ja korvaamalla rehukasveja syötävien viljelykasvien lisäämisellä. Vihreää siirtymää tuetaan perustamalla biojalostamoita kasviproteiinien muuttamiseksi takaisin ruohoksi. Jalostamoiden avulla on tarkoituksena vähentää tuontisoijan käyttöä. Ekojärjestelmästä 20 prosenttia on varattu toimenpiteille, jotka ovat hyödyllisiä ilmastolle, ympäristölle ja eläinten hyvinvoinnille. 19 prosenttia on varattu viljelijöille, jotka ovat sitoutuneet hyödyntämään luontoa ja biologista monimuotoisuutta. Tavoitteena on kaksinkertaistaa luomuviljelyalaa 2023 mennessä tukemalla 403 000 hehtaaria. (Euroopan komissio 2025.)

Sosiaalisesti kestävässä CAPissa huomioidaan sukupolvien uusiutuminen välttämättömänä osana maaseutualueiden säilymistä sekä kilpailukyvyyn säilyttämiseksi ja kasvun lisääntymiseksi. Tanskalaisen maatalon liikevaihto on EU:n alueella sijaitsevaa maatilaa keskimääräistä suurempi, joka vaikeuttaa nuorten pääsemistä alalle. Sukupolvenvaihdoksia tuetaan suunnitelmallisesti. Mikrobiolääkkeiden eli antibioottien käyttöä yritetään vähentää, mikä on tällä hetkellä Euroopan tasolla kuudenneksi alhaisinta Tanskassa. 1880 nuorta maanviljelijää on saanut aloitustukea toiminnan aloittamiseen. Tanskassa LEADER-ohjelmalla on aktiivinen rooli maaseudunkehittämisen kannalta. Sen avulla jaetaan neljäkymmentäkuusi miljoona euroa projekteihin, joiden avulla luodaan työpaikkoja, kasvua ja hankkeita maaseutualueiden kehittämistä varten. (Euroopan komissio 2025.)

Tanskassa rakennetaan tällä hetkellä oikeudenmukaisempaa viljelijä tukijärjestelmää. Tarkoituksena on yhdenmukaistaa hehtaarikohtaisiin maksuihin perustuvaa toimeentulotukea. Jatkossa tukia jaetaan isoimmilta tiloilta pienemmille. Tanskassa on käytössä tuotantosidonnainen tulotuki, joka on sidottuna hehtaarikohtaiseen tuotantoon tai eläintä kohti. Tulotukea aloitetaan jakamaan useampaan osaan. Lisätuella halutaan ehkäistä tuotannon laskuun liittyviä riskejä erityisesti karja-, -meijeri- ja tärkkelysperunamarkkinoilla. Keskikokoa pienemmät tilat saavat pinta-alaperusteisiin tukiin hehtaarinääräisen korotuksen. Tiloille, joilla on erityishaasteita kuten maksuvalmius on budjetoitu 203 miljoona euroa tukea. Tällöin pyritään estämään tuotannon alenemisen riskiä. (Euroopan komissio 2025.)

Tanskan maataloudessa on otettu käyttöön lietteen happamoittaminen ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi vuonna 2016. Vesihuollon suojele huomioidaan ympäristöasioissa varmistamalla maanviljelijöiden, metsänomistajien ja taimitarhojen käyttävän sallittavat määrät lannoitteita estääkseen typen huuhtoutumisen järviin, pohjaveteen ja vuonoihin. Tanskan säännösten mukaan useampien viljelijöiden on toimitettava tilitys tyyppiä sisältävien lannoitteiden käytöstä. Lannoitekirjanpito toimitetaan ympäristödivisioonalle, joka tekee tarvittaessa lisätarkastuksia ja valvoo annettujen tietojen oikeudellisuutta. (Tanskan maatalousvirasto julkaisuaika tuntematon.)

5.4 Viron maatalouspolitiikka

Viron pinta-alasta 82 prosenttia on luokiteltu maaseutualueiksi, joilla asuu 44,5 prosenttia Viron väestöstä. Kokonaispinta-alasta metsää on noin 50 prosenttia ja maatalousmaata noin 25 prosenttia.

Maatiloja on 11 300, joiden keskkoko on 87 hehtaaria. Maidontuotannon osuus on noin 23 prosenttia maatalouden kokonaistuotoksesta. Maidontuotanto onkin Viron maatalouden tukijalka. (Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon f.)

Virossa halutaan kehittää maatalouden markkinoita sekä kauppapolitiikkaa. Lisäksi halutaan lisätä maatalouden jalostusteollisuuden kilpailukykyä. Alue- ja maatalousministeriö kehittää kansallisia toimenpiteitä ja kehittämissuunnitelmia, joilla päästään asetettuihin tavoitteisiin. Edellä mainittujen toimien lisäksi Virossa pyritään kehittämään maatalouden kilpailu- ja valtioneuvon politiikkaa. Alue- ja maatalousministeriön tehtäviä ovat kansallisten toimenpiteiden vaikutusten seuranta ja analysointi sekä alan yhteistyöhankkeiden suunnittelu ja koordinointi. Maatalouden jalostus- ja kauppatietojen sekä markkinatiedon keruu ja käsittely kuuluvat ministeriön tehtäviin. Ministeriö huolehtii EU:n elintarvikkeiden laatumerkkijärjestelmän toimeenpanosta ja Viron maantieteellisten merkintöjen sertifiointien myöntämisen koordinoinnista. Tehtäviin kuuluu karjan ja siipikarjan markkinointi- ja tukitoimenpiteiden toteuttamisen johtaminen, kasvituotteet, kansainvälinen yhteistyö ja monet muut toiminnot. (Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon f.)

Virossa toimii alue- ja maatalousministeriön alaisuudessa Viron maaseutuverkoston yksikkö, jonka tehtävänä on vastata maatalouden kirjanpitolakan (FADN) tietojen keräämisestä, käsittelystä ja analysoinnista. Lisäksi Virossa toimii maatalouden rekisteri- ja tietolautakunta (PRIA), joka vastaanottaa maaseudun kehittämissuunnitelman maataloustukihakemukset. (Viron alue- ja maatalousministeriö julkaisuaika tuntematon.) PRIA on perustettu vuonna 2000, se toimii Viron maksajavirastona, jonka tehtävänä on järjestää valtioneuvon, Euroopan unionin maatalous- ja maaseudun kehittämistukien, Euroopan meri- ja kalatalousrahaston tukien sekä markkinoiden hoitotukien myöntäminen. PRIA ylläpitää valtakunnallisia rekistereitä ja maatalouden tietokantoja. (PRIA julkaisuaika tuntematon.)

Viron yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on edistää älykkään, kilpailukykyisen, selviytymiskykyisen ja monipuolisen maatalousalan kehittämistä. Toimien avulla varmistetaan elintarviketurva pitkällä aikavälillä. Maatalouspolitiikan toimien avulla vastataan maatalousalan ja maaseutualueiden taloudellisiin, ympäristöön liittyviin ja sosiaalisiin haasteisiin. (Viron alue- ja maatalousministeriö julkaisuaika tuntematon.) Maatalouspolitiikan tavoitteena on myös edistää luonnonvarojen suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä/parantamista, ilmastotoimia sekä vahvistaa maaseutualueiden sosioekonomista rakennetta. Viron maatalouspolitiikan painopisteet ovat: taloudellisesti kestävä ja oikeudenmukainen, vihreämpi sekä sosiaalisesti kestävä. (Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon g.)

Taloudellisesti kestävä ja oikeudenmukaisemman maatalouspolitiikan toimintasuunnitelmaan on varattu lähes 730 miljoonaa euroa (noin 45 prosenttia YMP-suunnitelman kokonaisrahoituksesta). Sen tavoitteena on edistää maatalouden elinvoimaa ja auttaa vakauttamaan maaseutuyritysten tuloja. Pienet ja keski-suuret tilat ovat tärkeitä Viron maataloudelle, niille maksetaan erityistä kohdennettua tulotukea. Erityisiä haasteita oleville tuotantosuunnille maksetaan tuotantoon liittyvää lisätukea. (Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon g.)

Vihreämmän maatalouspolitiikan tavoitteena on keskittyä hiilen sitomiseen, biologiseen monimuotoisuuteen ja arvokkaisiin niittyihin sekä kestävää tuotantoa koskevan tiedon lisäämiseen. Viljelijöillä on mahdollisuus lisätukeen, mikäli he sitoutuvat noudattamaan ympäristön ja ilmaston kannalta suotuisia maatalouskäytäntöjä. Suunnitelmassa edistetään ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamista laittamalla täytäntöön hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevat tiukemmat vaatimukset ja joita sovelletaan melkein kaikkeen käytössä olevaan maatalousmaahan. Esimerkiksi suunnitelmassa asetetaan vaatimus maaperän peittämisen lisäämisestä herkkänä talvikautena maaperän suojelemiseksi. Ympäristötietoisuuden lisääminen koetaan tärkeäksi, joten viljelijätukien saamisen edellytyksenä on osallistua ympäristöasioita koskeviin koulutuksiin. Suunnitelman kokonaiskustannus on noin 456 miljoonaa euroa. (Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon g.)

Sosiaalisesti kestävä maatalouspolitiikan tarkoituksena edistää uusien työpaikkojen luomista ja yhteisölähtöistä kehitystä. Maatalouspolitiikan tukemien hankkeiden avulla pyritään luomaan 1 250 uutta työpaikkaa Viron maaseudulle. Tähän sisältyy 900 nuorta viljelijää. Noin kymmenen prosenttia maaseudun kehittämisvaroista on varattu yhteisölähtöiseen paikalliseen kehittämiseen. Sitä toteutetaan LEADER-toimintaryhmillä. LEADER-toimintaryhmien avulla on tarkoitus koota yhteen julkiset, yksityiset ja yhteiskunnan sidosryhmät etsimään yhteisiä ratkaisuja maaseudun talouden ja yhteiskunnan kehittämiseen. Virossa toimii tällä hetkellä 26 LEADER-ryhmää, jotka kattavat lähes 96 prosenttia maaseutuväestöstä. Maatalouspolitiikan suunnitelmassa keskitytään myös eläinten hyvinvointiin, koska siihen kohdistuu yhä enemmän yhteiskunnallisia odotuksia. Suunnitelman tavoitteissa tuetaan luonnonmukaista kotieläintaloutta sekä tehdään vapaaehtoisia sitoumuksia, joilla tiukennetaan perinteisesti kasvatettujen eläinten hyvinvointia. Nauta- ja lammaseläinten terveyden parantamiseksi otetaan käyttöön uusia toimia. Toimien tarkoituksena on mikrobilääkkeiden käytön vähentäminen ja eläinten hyvinvoinnin parantuminen. (Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon g.)

Tietämyksen jakaminen, innovointi ja digitalisaatio ovat myös maatalouspolitiikan kehityskohteena. Virossa on vakiintunut julkinen maatalouden tutkimus- ja koulutusjärjestelmä, maatalouden tieto- ja tietojärjestelmä AKIS. Tietojärjestelmän yleinen rakenne vaikuttaa hajanaiselta, eikä sillä ole innovoinnin ja tietämyksen kehittämisen koordinoinnin keskusta. Tästä syystä Viro perustaa erityisen kehityskeskukseen tukemaan AKIS-järjestelmän eri toimijoiden välisen tiedonkulun vahvistamista. Sen tehtäviä ovat neuvontapalveluiden helpottaminen, yhteistyön ja verkostoitumisen edistäminen sekä tietojen vaihtaminen. Tulevaisuuden neuvojen kouluttamista pidetään tärkeänä. Suunnitelmassa tuetaan viljelijöille annettavan perinteisen yksilöllisen koulutuksen lisäksi laajoja useiden alojen koulutustilaisuuksia. Digitalisaation lisääminen luo pohjaa yritysten digitalisaatiolle, jota myös suunnitelmassa tuetaan. Digitalisaation avulla voidaan helpottaa maatalouden toimintaa erilaisia tiedonkäsittelyjärjestelmiä käyttäen. (Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon g.)

6 MAATALOUSTUKIIN LIITTYVÄT VIJELIJÄKOULUTUKSET

6.1 Koulutuksen järjestämisen periaatteet

Jos mennään ajassa 50–60 vuotta taaksepäin, Suomi oli maatalousvaltainen yhteiskunta. Elanto saatiin maataloudesta. Jokaisen työpanosta arvostettiin, mitä enemmän töitä tehtiin, sitä parempi elintaso saavutettiin. Ahkeruus, kova työmoraali ja voima olivat keskiössä. Tieto siirtyi isältä pojalle, äideiltä tyttärille. Nykyään enää kolme prosenttia suomalaisista saa elantonsa maataloudesta. Kokkinen, Rantanen-Väntsin ja Tuomolan (2008) mukaan tällä hetkellä eletään palveluyhteiskuntaa, jolloin työn verkostomainen toimintamalli lisääntyy ja verkostot ovat yhä useammin maailmanlaajuisia. Nykyään arvostetaan elämänlaajuista oppimista, jolloin itseä kehitetään, ongelmanratkaisutaitoja pidetään yllä ja uusien ideologioiden luominen on keskiössä. (Kokkinen, Rantanen-Väntsi & Tuomola 2008, 7–9.)

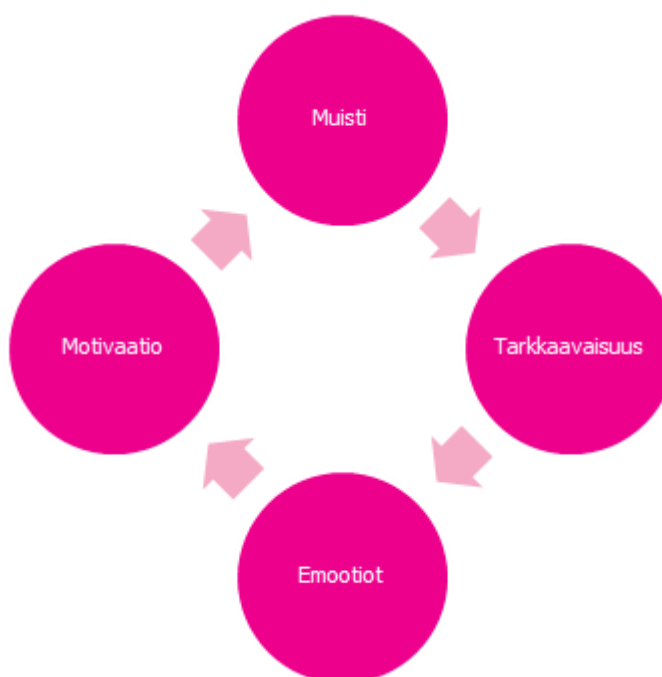
Tavoitteena on, että tiedot ja taidot saadaan yhdistetyksi ehjäksi kokonaisuudeksi. Koulutuksien suunnittelussa olisikin tärkeää huomioida oppimistyyliä. Visuaalisella oppimistyyllillä opitaan parhaiten näköaistin avulla. Auditivinen oppija puolestaan oppii kuulemalla. Kinesteettinen tekemällä ja kokeilemalla asioita. Taktiilinen oppija tarvitsee oppiakseen tuntoaistia. (Kokkinen ym. 2008, 18–23.) Tutkimuksissa ei ole osoitettu mikä tyyleistä olisi paras, vaan tieteellistä näyttöä on, että vaikeiden käsitteiden oppimisessa olisi hyvä vuorotella erilaisia lähestymistapoja (Lehtinen, Vauras & Lerkkanen 2016, 226).

Tilanteeseen sopivan oppimisstrategian valintaan vaikuttaa mitä ollaan oppimassa. Uuden tiedon tai taidon oppiminen edellyttää, että tiedetään mitä jo osataan ja asiasta tiedetään, mitkä osa-alueet vaativat perehtymistä, ettei niistä pystytä suorilta jatkamaan eteenpäin. (Lehtinen ym. 2016 196.)

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristöjen kehittämis- ja hallintokeskuksesta (933/2013, 3 §) määrää, että kouluttaminen, osaaminen ja kulttuuri kuuluvat erikseen säädettyihin tehtäviin ELY-keskuksissa. Lain valtioneuvostuksista luku 3, 9. § velvoittaa valtionapuviranomaisia tiedottamaan mahdollisuudesta hakea valtioneuvostusta ja hakemismenettelyistä, antaa tietoa myöntämisen edellytyksistä ja valtioneuvostuksen ehdoista. Ruokaviraston liitteessä 2 ”Maaseudun kehittämisen sekä maatalouden ja elintarviketalouden tavoitteet” on lueteltu ELY-keskusten koulutusvelvoitteita. Kaikilla ELY-keskusten alueilla järjestetään viljelijätukikoulutuksia joko sähköisenä tai läsnäolokoulutuksia. (Maa- ja metsätalousministeriö 2023g.)

6.2 Oppimisen psykologiset perusteet

Nykyään nähdään ihmiset aktiivisina toimijoina, jotka valikoivat, tutkivat ja käsittelevät aiempaa tietoa. Katsotaan, että jokaisella on vastuu omasta oppimisestaan ja oppia voi sen minkä pystyy ymmärtämään ja aktiivisesti käsittelemään. Aikuisten oppimisessa merkitystä (kuva 5) on opiskelun tavoitteella, asenteella ja motivaatiolla. (Kokkinen ym. 2008, 10–14.)

KUVA 5. Oppimisen psykologiset edellytykset (Deci & Ryan 2000, Kokkisen ym. 2008, 10-14 mukaan)

Motivaatio voidaan jaotella sisäiseen ja ulkoiseen. Ulkoisessa motivaatiossa on kyse palkitsemisesta. Oppiminen ei tapahdu ilman palkinnon tavoittelua kuten suorittamiskeskeisesti tai vertailevassa ympäristössä. Oma mielenkiinto tai itsensä toteuttaminen sekä kehittäminen on sisäisiä motivaation lähteitä. Tällaisilla lähtökohdilla ollaan yleensä oppimisen kanssa sinnikkäämpiä ja asiat jätetään harvemmin kesken. Motivaatiota heikentää kiinnostuksen puute aiheeseen, pakkotilanteissa opiskelu, opittavaa asiaa ei tarvitse missään, omat kyvyt ja mahdollisuuksiin ei uskota. (Kokkinen ym. 2008, 15–16.)

Motivaatiolla käynnistetään oppiminen, jolloin tulee mukaan muistaminen. Psykologi Jean Piaget loi teorian, miten ihminen rakentaa yhteyksiä asioiden välillä eikä pelkästään tallentamalla tietoa kappaleina. Tästä puhutaan konstruktivisena oppimisteorian. Jos käsiteltävää asiaa käsittelee vain kouluttaja tai opettaja, ei asia tule painumaan muiden mieleen. Asian käsitteleminen aktiivisena oppijana kytketään tieto aiemmin oppimaan ja näiden asioiden välille rakentuu yhteyksiä, joiden avulla asian palauttaminen mieleen helpottuu. Tällaista rakennetta kutsutaan mielen malliksi tai mentaalimalliksi. Muistaminen on siis aktiivista toimimista, ei passiivista tallettamista. (Fitech 2019, 6.)

Edward Deci ja Richard Ryan (2000) toteavat itseohjautuvuusteoriassa ihmisillä olevan lajityypillisiä psykologisia perustarpeita, joihin jokapäiväisellä toiminnalla pyritään pääsemään. Ihminen ryhtyy toimimaan motivaation näkökulmasta, jos sillä pystytään tyydyttämään psykologisia perustarpeita. Näitä perustarpeita on omaehtoisuus/autonomia, kyvykkyyks/pystyvyys ja yhteisöllisyys/merkityksellisyys. Omaehtoisuudella/autonomialla tarkoitetaan vapauden kokemusta valita sitä mitä tekee, kuinka sen tekee, ilman, että siihen liittyy ulkoisia pakotteita. Kyvykkyyks/pystyvyydellä saavutetaan hyvä suoriutuminen toimissa mihin ryhtyy ja saa asiat aikaiseksi. Yhteisöllisyys/merkityksellisyydessä

halutaan olla yhteydessä toisiin ja nähdään oma toiminta osana laajempaa kokonaisuutta. (Fitech 2019, 5–6.)

Motivaation käynnistäessä oppimisen ja muistin alkaessa prosessoida opittavaa, astuu tarkkaavaisuus kuvioihin. Tarkkaavaisuus toimii siltana opittavan asian ja muistin välillä. Sen avulla suunnataan huomio tärkeisiin asioihin ja suodetaan turhia asioita mielestä. Selviytymisen kannalta tärkeinä asioina ovat liikkuvat, äänekkäät, isot ja värikkäät asiat, jotka tekevät oppimisesta myös ongelmallista. Asiat, jotka olisivat tärkeitä kokonaisuuden kannalta, suodattuvat mielestä pois. Tarkkaavaisuus herpaantuu 15–20 minuutin välein. Oppimistilanteeseen tarvitaan voimakas uusi virike tai koulutustavan vaihdos, jotta huomio saadaan kiinnitettyä uudelleen. (Fitech, 2019, 6–7.)

Emootioilla oppimisessa tarkoitetaan ajattelun jakamista kahteen tapaan; Nopeaan ja hitaaseen. Intuitiivinen ajattelu, jolloin käynnistyy, pakene tai pelastu -tila. Tässä tilassa mutkikkaiden päässälaskujen tekeminen on helppoa. Mutkikas ajattelu vaatii tietoista ajattelua eli hidasta, jolloin asiaan on keskityttävä tietoisesti. Tietoinen ajattelu on mahdollista vain, jos koetaan olevan turvassa. Keskeinen oppimisen mahdollistaja on psykologinen turvallisuus. (Fitech, 2019, 7.)

7 TUTKIMUKSEN TARKOITUS

7.1 Opinnäytetyön tarkoitus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää viljelijätukikoulutusten nykytilannetta ja miten niitä voitaisiin kehittää. Tutkimuksella haluttiin palvelumuotoilun avulla miettiä millä tavalla viljelijätukikoulutuksia pitäisi kehittää, jotta viljelijät osallistuisivat koulutuksiin ja millä tavalla viljelijät haluavat saada tukiehtoihin liittyvää tietoa. Kvantitatiivisella kyselytutkimuksella haluttiin selvittää ELY-keskusten näkemyksiä viljelijöiden osallistumiseen viljelijätukikoulutuksiin. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa selvitettiin viljelijöiden näkökulmia tukikoulutuksiin osallistumiseen. Tutkimus suoritettiin teemahaastattelun avulla viljelijöille.

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää viljelijöiden tarvetta viljelijätukikoulutuksiin. Viljelijöiden kouluttaminen on murroksessa ja uuden sukupolven viljelijät kaipaavat uudenlaista tiedonvälitystä. Opinnäytetyön avulla voidaan uudistaa valtakunnallisesti viljelijöiden koulutusjärjestelmää. Opinnäytetyön avulla yritettiin löytää toimintatapaa, jolla viljelijät saisivat enemmän tietoa tukiehdoista.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

- Kuinka viljelijätukikoulutuksia on järjestetty valtakunnallisesti?
- Kuinka viljelijätukikoulutukset on onnistuneet?
- Miksi koulutukset eivät motivoi viljelijöitä osallistumaan tukikoulutuksiin?

7.2 Opinnäytetyön eettisyys

Tutkimuksen reliabiliteetilla ja validiteetilla voidaan mitata tutkimuksen luotettavuutta. Reliabiliteetti tarkoittaa mittauksen luotettavuutta tai toistettavuutta ja validiteetti pätevyyttä. Mittausvirheet vaikuttavat tutkimuksen reliabiliteettiin. Validiteetti kertoo, onko mitattu sitä mitä pitikin. (Vehkalahti 2014, 40–41.) Kyselytutkimuksen vastausprosentti oli 86 prosenttia, joten tutkimusta voidaan pitää siltä osin onnistuneena. Kyselytutkimuksessa otoksen muodostivat kaikkien ELY-keskusten maatalousviestijät. Haastattelututkimuksessa perusjoukon muodostivat kaikki maataloustukien saajat ja otoksen haastatteluun valitut. Otos muodostettiin harkinnanvaraisen näytteen avulla (Vehkalahti 2014, 43–46).

Henkilötietolomake täytetään tarvittaessa ja tutkimuksessa huomioidaan yksityisyyden suoja (Kohonen, Kuula-Luumi & Spoof 2019, 12). Tutkimus tehtiin ELY-keskuksille, sekä viljelijäväestölle ja tutkittavien henkilötiedot muutettiin anonyymeiksi. Viljelijöistä puhutaan viljelijäjoukkona. Tutkimuksiin osallistuminen oli vapaaehtoista. Webropol-kysely oli suunnattu ELY-keskuksille, johon vastaajat vastasivat työnsä puolesta. Viljelijöihin otettiin ensin yhteyttä joko puhelimitse tai sähköpostitse, jossa kysyttiin suostumusta haastatteluun ja jossa pyydettiin vastaajan sähköpostiosoitetta Teams-kutsun lähettämiseksi. Haastattelututkimus tehtiin Microsoft Teams:n kautta haastattelemalla ja nauhoitettiin samalla. Nauhoittamisesta kerrottiin viljelijöille etukäteen.

Eettiseltä ihmistieteiden toimikunnalta ei ollut tarvetta pyytää eettistä ennakkoarviointia. Kohonen ym. (2019) toteavat, että ihmistieteiden tutkimuksen toimikunnalta tulisi pyytää ennakkoarviointi,

mikäli opinnäytetyöhön sisältyy mahdollisuus koitua henkistä tai fyysistä haittaa tutkittavalle tai hänen läheiselleen. Opinnäytetyö koostuu tavallisesta tutkimuksesta, jossa ei poiketa tietoon perustavasta suostumuksen periaatteesta eikä puututa kenenkään fyysiseen koskemattomuuteen. Opinnäytetyö ei kohdistu alle 15-vuotiaisiin eikä aiheuta tutkittaville poikkeuksellisen voimakkaita ärsykeitä tai arkielämään rajojen ylittävää henkistä haittaa. Opinnäytetyössä ei ole turvallisuusuhkaa tutkittaville tai heidän omaisilleen. (Kohonen ym. 2019, 14–16.)

Tutkimustyö on avoin kaikille. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisätään tarkalla raportoinnilla. Asioita on pystyttävä perustelemaan ja dokumentoinnissa suorat haastatteluotteet ovat mahdollisia (Hirsjärvi ym. 2009, 232–233). Opinnäytetyössä käytettiin paljon lähteitä ja lähdemerkinnät tehtiin Savonian raportointiohjeiden mukaan. Lopussa opinnäytetyö lähetettiin plagioinnintarkastukseen.

Haastatteluaineisto on hyvin tilannesidonnainen, joten haastattelutilanteisiin saattaa liittyä riski puhua eri tavalla kuin toisessa tilanteessa. Haastattelun analysoinnissa tulee ottaa huomioon, että esiin saattaa nousta myös seikkoja, joita ei edes kysytä. (Hirsjärvi ym. 2009, 206–207.) Haastattelu toteutettiin pareittain teemahaastatteluna. Muutamia haastatteluita jouduttiin tekemään aikataulusyistä itsenäisesti.

8 PALVELUMUOTOILU JULKISISSA PALVELUISSA

Palvelumuotoilu osaamisalana auttaa organisaatioita yhdistämään perinteisiä palvelun kehittämisen menetelmiä muotoilusta tuttujen toimintatapojen avulla. Strategisten mahdollisuuksien näkeminen, uusien palveluiden innovoiminen ja olemassa olevien palveluiden kehittäminen ovat palvelumuotoilun keskeisimpiä asioita. (Tuulaniemi 2011, 24.)

Keskiössä on palvelua käyttävä ihminen. Olennaisena osana asiakasrajapinnassa toimii koulutusten järjestäjät, yhdessä he muodostavat palvelukokemuksen. Tarkoituksena on ymmärtää yhdessä ja erikseen arvoja, motivaatiotekijöitä, odotuksia ja tarpeita koulutuksiin liittyen. Asiakasymmärryksen kasvattamisella yritetään ymmärtää asiakkaan todellisuutta. (Tuulaniemi 2011, 71.)

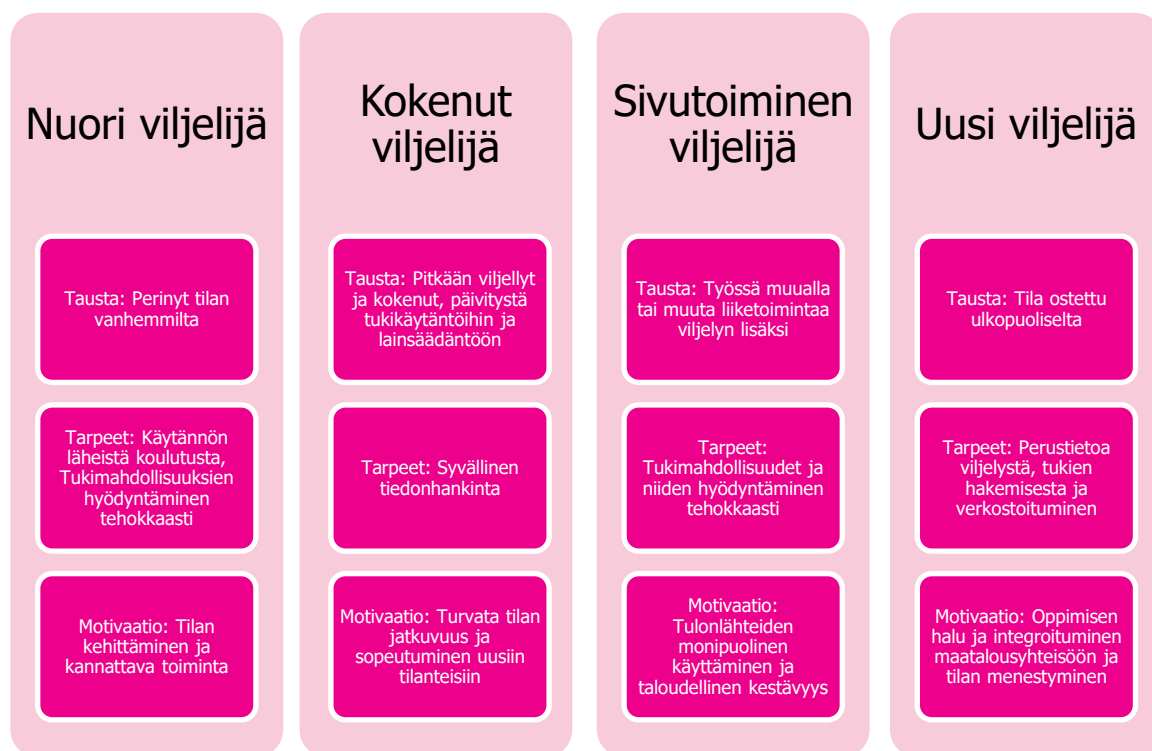
KUVA 6. Palvelumuotoilun prosessi (Tuulaniemi 2011, 128)

Keskeisiin tavoitteisiin palvelumuotoilussa kuuluu saada suunnitteluprosessiin mukaan kaikki palvelutuotantoon osallistuvat tahot (Tuulaniemi 2011, 28). Tässä opinnäytetyössä opinnäytetyöntekijät toimivat yhdistävänä tahona alkuun pääsemiseksi ja mukana oli toimeksiantajan edustaja sekä koulutuksen puolelta ohjaustiimi. Parempien palveluiden tuottaminen useammalle käyttäjälle ja samalla palvelumuotoiluosaamisella voidaan tehostaa julkisia palveluita. Palvelumuotoilu aloitetaan ongelman määrittelyllä (Tuulaniemi 2011, 29, 128). Aiemmin mainitut tutkimuskysymykset toimivat ongelmien määrittelyn lähtökohtana.

Opinnäytetyö aloitettiin yhdessä suunnittelupalaverilla, jossa käytiin läpi toimeksiantajan toiveita ja tavoitteita, kuinka opinnäytetyö toteutetaan (Tuulaniemi 2011, 132). Opinnäytetyön tekemistä jatkettiin kokoamalla katsaus, jossa käytiin läpi toimeksiantajan visiot ja arvot. Toimiala ja sen tilanetta sekä rakennetta avattiin (Tuulaniemi 2011, 136). ELY-keskuksen toimintaa ohjaa lainsäädäntö ja toimenkuvaan kuuluu laajoja asiakokonaisuuksia.

Ensimmäiseksi tehtiin määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus kaikille ELY-keskuksille. Määrällisessä tutkimuksessa käytetään laskennallisia ja tilastollisia menetelmiä saaden empiiristä tutkimusainestoa, josta voidaan ymmärtää yhteiskunnallisia ilmiöitä ja tehdä yleistyksiä (Tuulaniemi 2011, 143). Olennaisena osana palvelumuotoiluun kuuluu asiakasymmärryksen kasvattaminen, sen avulla saa hyödyllistä aineistoa kyselyn tueksi. Ymmärrys tämänhetkisestä tilanteesta viljelijätukikoulutusten järjestämisestä valtakunnallisesti kasvoi. Hiljaisella tiedolla ja tausta-aineiston avulla pystytään testaamaan viljelijähaastatteluissa oletuksia eli hypoteesia (Tuulaniemi 2011, 145).

Kaikilla ihmisillä on käyttäytymisprofiili, joka hallitsee ja ohjaa toimintaa sekä valintoja. Palvelumuotoilussa viljelijöiden arjen ymmärtäminen auttaa hahmottamaan kohderyhmän arkkityypiksi. Viljelijäprofiilien (kuva 7) avulla saadaan selkeää kuvaa odotuksista ja tarpeista Viljelijäprofiiliin luotiin yksi skenaario eli tulevaisuuden näkökulma (Tuulaniemi 2011, 155–156, 207). Toiveena kaikilla maataloudessa toimijoilla varmasti on maatalouden säilyminen, joten myös tätä viljelijäprofiilia tullaan tarvitsemaan.

KUVA 7. Palvelumuotoilun viljelijäprofiilit

Tarkennetulla suunnitteluhaasteella ja mahdollisimman laadukkaalla asiakasymmärryksellä kohderyhmästä valikoidaan tärkeimmät näkökulmat ja tieto muokataan muotoon, jossa sitä voidaan hyödyntää helposti ja jakaa. Viljelijäjoukon rajauksella saatiin mahdollisimman kattava joukko, jossa oli mukana viljelijöitä erilaisista lähtökohdista. Laadullisen tutkimuksen pääpaino on mielipiteiden sekä niiden syiden ja seurausten pohtiminen (Tuulaniemi 2011, 143). Viljelijöiden haastattelut toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka menetelmänä oli teemahaastattelu. Näin saatiin kasvatettua paremmin asiakasymmärrystä.

Suunnitteluvaiheessa tuotettiin vaihtoehtoisia ratkaisuja ELY-keskuksen tavoitteiden ja asiakastarpeiden ohjaamina. Löydettiin kolme erilaista viljelijätukikoulutusten järjestämisen konseptia viljelijöiden tiedon lisäämiseksi. Osa konsepteista voitaisiin ottaa käyttöön vuoden 2025 tukikoulutuksiin ja saataisiin palautetta keväälle ennen opinnäytetyön palauttamista. Tuotantovaiheessa ratkaisut viimeistellään ja toteutetaan. Palvelumallilla kuvataan palvelun tuottaminen ja toimittaminen (Tuulaniemi 2011, 235). Viimeisessä vaiheessa palvelumalleja voidaan myös testata ja pilotoida. Lopullinen toteutus jäisi toimeksiantajalle vuoden 2026 tukikoulutuksiin.

9 VILJELIJÄTUKIKOULUTUSTEN NYKYTILANNE

Palvelumuotoilun tutkimusvaihe aloitettiin kyselytutkimuksella ELY-keskusten maatalousviestijöille. Kyselylomake koostettiin Word-tiedostoon elokuun 2024 aikana ja lähetettiin sähköpostitse kommentoitavaksi toimeksiantajan edustajalle sekä opponenteille elokuun lopulla. Lopullisen kyselyn pohjana käytettiin Webropolin sähköistä kyselysovellusta.

Kyselylomakkeen laadinnassa pyritään ottamaan huomioon selkeys. Yleisiin kysymyksiin sisältyy tulokinnan mahdollisuus, jolloin spesifiset toimivat paremmin. Kysymykset pidetään lyhyinä ja kysytään yhtä asiaa kerrallaan. Yleiset kysymykset ja helpot kysymykset laitetaan kyselyn alkuun ja spesifiset loppupuolelle. Sanojen painoarvoa kannattaa miettiä, ettei kysymyksistä tulisi liian johdattelevia. (Hirsjärvi ym. 2009, 202–203.)

Kysely pilotoitiin eli koekäytettiin muutamilla Kouvolan maaseutupalveluiden ja Lappeenrannan maaseututoimen viranhaltijoilla. Tarkoituksena oli tarkistaa kyselylomake varsinaista kyselytutkimusta varten. Lomaketta päivitettiin palautteen perusteella. Lähettämistä varten tehtiin lähetekirjelmä, jossa kerrottiin kyselyn tarkoituksesta ja ilmoitettiin muut kyselyä koskevat asiat kuten että vastauksia käytetään vain opinnäytetyön pohjana viljelijäkoulutusten kehittämiseksi. Seuraavassa vaiheessa tehtiin tiedonhallintasuunnitelma ja tietosuojalomake. Lomake lähetettiin toimeksiantajan kautta sisäisessä sähköpostissa täydennettäväksi.

Aikaa kyselyn täyttämiseen annettiin lokakuun puoliväliin. Vastauksia saatiin siihen mennessä kuusi kappaletta. Palaverissa toimeksiantajan kanssa sovittiin, että aukaistaan kysely uudelleen joulukuussa. Vastauksia saatiin lisää 7 kappaletta vastausmäärän noustessa 13 kappaleeseen. Vastausprosentti kyselyyn oli 86 prosenttia. Kyselyssä oli 21 kysymystä ja yksi vapaavalintainen avoin kysymys, jossa sai antaa palautetta tai kertoa mitä halusi. Kyselyyn valikoitui monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä, jotta on mahdollista saada esiin asioita, joita ei välttämättä ymmärretä ottaa huomioon (Hirsjärvi ym. 2009, 199). Kyselyssä kysyttiin muun muassa tietoja koulutusten järjestämisestä, tavoitteita ja strategiaa, osallistujamääriä, onnistumisia sekä siitä mikä on ollut vastaajien näkemys, miksei koulutuksiin ole osallistuttu.

Kyselymenetelmänä verkkokysely toimii tehokkaana työvälineenä ja säästää aikaa. Analysoiminen on tehokasta, koska uutta menetelmää ei tarvitse kehittää. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.) Heikkouksina voidaan pitää kyselyn osalta vastaamattomuusprosenttia sekä sitä, kuinka hyvin on onnistuttu kysymysten ja vastausvaihtoehtojen asettelussa.

9.1 Kvantitatiivinen tutkimus

Määrällisen eli kvantitatiivisen kyselytutkimuksen avulla kerätään tietoa yhteiskunnan ilmiöistä, toiminnasta, asenteista ja arvoista sekä mielipiteistä. Kyselytutkimuksessa vastaajalle esitetään kysymyksiä kyselylomakkeen avulla. Mielipiteiden, asenteiden ja arvojen tutkimisessa on monia epävarmuustekijöitä. Epävarmuustekijät liittyvät tarpeeksi kattavaan perusjoukkoon, vastausprosenttiin, kysymysten asetteluun ja mittarien luettavuuteen. Pääasiassa kyselytutkimus on määrällistä tutkimusta, jossa voidaan soveltaa tilastollisia menetelmiä. (Vehkalahti 2014, 11–13.) Verkkokyselyssä

voi olla suljettuja ja avoimia kysymyksiä. Suljetut kysymykset helpottavat mittaamista, mutta avoimilla kysymyksillä saadaan tutkimuksen kannalta tärkeää tietoa. (Vehkalahti 2014, 24–25.)

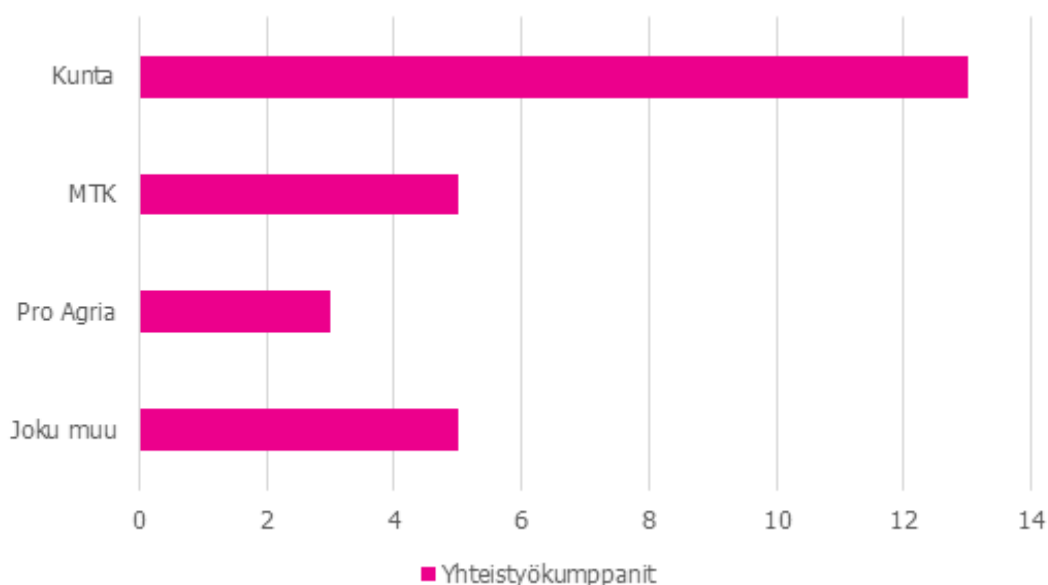
9.2 Kyselyn vastaukset

Vastaajien kokonaismäärä oli yhteensä 13 vastausta. Vastauksia tuli kaiken kaikkiaan 12 eri ELY-keskukselta ja yhdestä ELY-keskuksesta kaksi vastausta. Kaikkien vastaajien alueella järjestettiin viljelijöiden tukikoulutuksia. Pääasiassa vastuun koulutusten järjestämisestä kantaa ELY-keskukset (12 vastausta), yhdellä vastaajalla vastaus oli muu. Muu vastauksella tarkoitettiin naapuri ELY:n järjestämää erikoistukikoulutusta.

Kaikki vastaajat tekevät yhteistyötä kuntien yhteistoiminta-alueiden kanssa. Lisäksi yhteistyötä tehdään MTK:n kanssa (viisi vastaajaa), ProAgrian kolme vastaajaa, sekä viisi vastaajaa vastasi jonkun muiden kanssa. Avoimessa vastauksessa on kerrottu jonkun muun olevan muun muassa naapuri ELY:n asiantuntija, yksityinen maatalousneuvoja, Melan edustaja, SLC:n edustaja tai hankkeiden edustaja. (Kuva 8.)

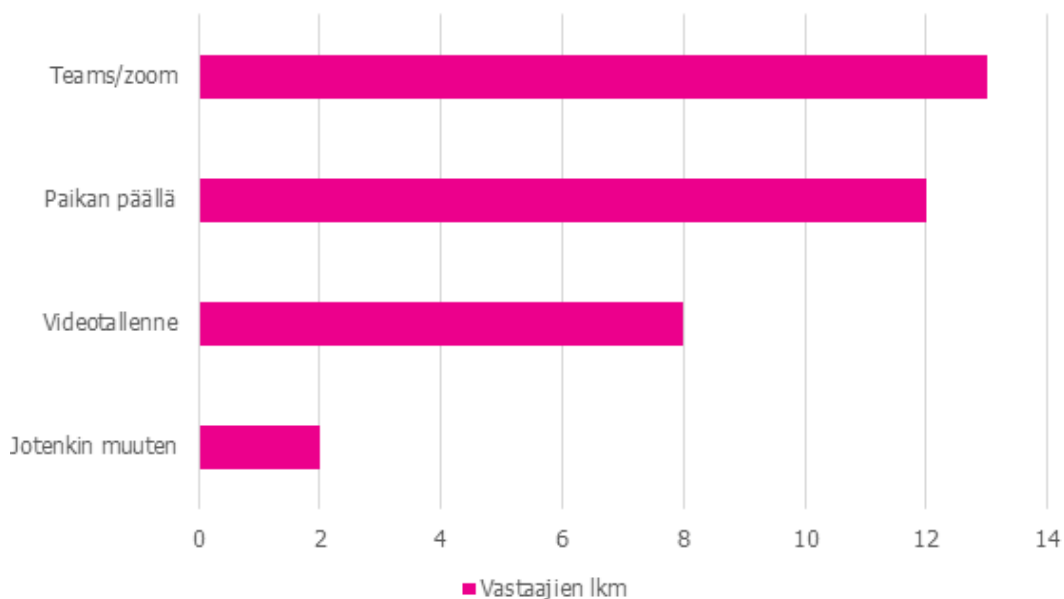
Yhteistyö koetaan hyväksi koulutusten järjestämisessä. Sen avulla jaetaan vastuuta ja saadaan laadukkaampia koulutuksia. Koulutuksissa oli laajempi asiantuntemus ja esitykset kootaan yhdessä, jolloin niistä saadaan laadukkaampia. Koulutuksista tiedottaminen oli parantunut, kun useampi taho tiedottaa viljelijöitä omissa kanavissaan.

Haasteelliseksi koulutusten järjestämisessä koettiin vastuiden ja roolien selkeys sekä näkemuserot koulutusten määristä ja sisällöistä. Koulutuksiin liittyvän koneiston koettiin olevan raskas. Lisäksi kaksikielisyyden on koettu lisäävän työtä. Tilannetta oli helpottanut, kun kunnat olivat järjestäneet omia alueellisia koulutustilaisuuksia. Myös yhteistoiminta-alueiden vähäinen innokkuus oli jollakin alueella aiheuttanut haasteita.

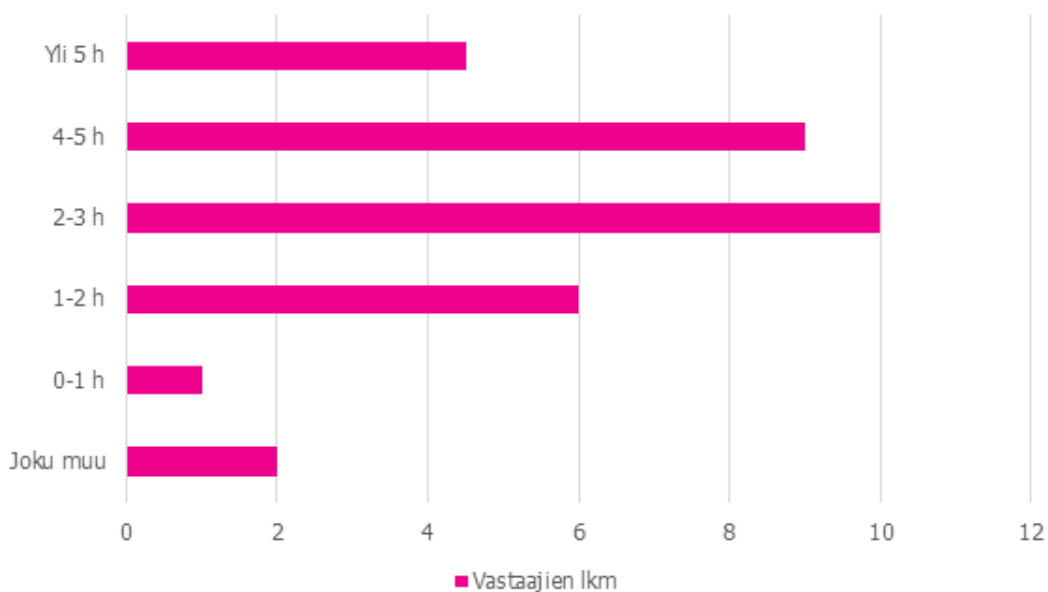
KUVA 8. Viljelijätukikoulutusten järjestäminen (n = 13)

Kaikkien vastaajien alueella oli järjestetty sähköisiä koulutuksia esimerkiksi teamsin tai zoomin välityksellä. 12 vastaajista oli ollut myös paikan päällä pidettäviä koulutuksia. Kahdeksalla vastaajalla oli ollut videotallenne koulutuksista. Kaksi vastaajaa oli järjestänyt koulutuksia muilla tavoin, joka sisältää itse tehdyt koulutusvideot sekä kysymys & vastaus –palstat. (Kuva 9.)

KUVA 9. Koulutusten järjestämistapa (n = 13)

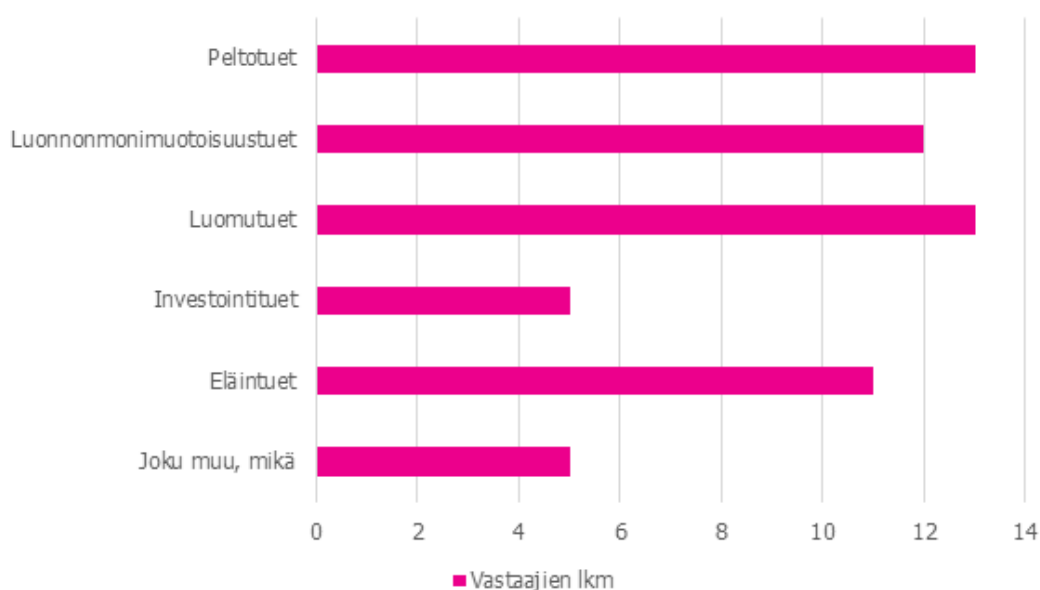
Koulutusten kestosta kysyttäessä oli mahdollisuus valita useita vastausvaihtoehtoja. Kymmenellä vastaajalla koulutukset olivat kestäneet kahdesta kolmeen tuntia. Yhdeksällä vastaajalla koulutusten kesto oli ollut neljästä viiteen tuntia. Kuudella vastaajalla koulutukset ovat kestäneet yhdestä kahteen tuntia. Yli viiden tunnin koulutuksia oli ollut viidellä vastaajista ja yhden tunnin koulutuksia kahdella vastaajalla. (Kuva 10.)

KUVA 10. Viljelijätukikoulutusten kesto (n = 13)

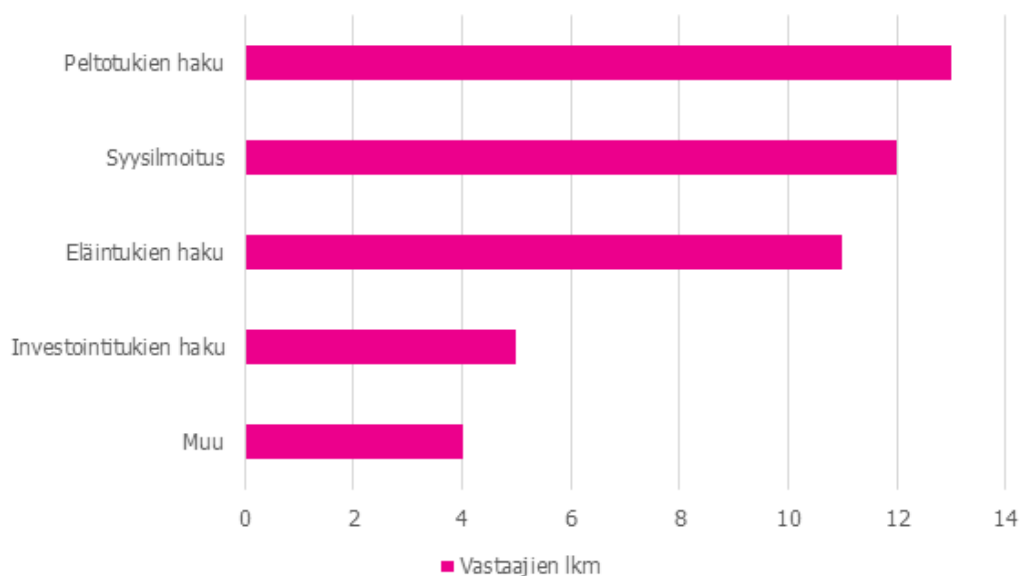
Koulutusten lukumäärää kysyttäessä selvisi, että 11 vastaajalla oli koulutuksia järjestetty omalla alueella enemmän kuin viisi kappaletta viime vuonna. Yhdellä vastaajalla koulutuksia oli ollut kaksi kappaletta ja yhdellä vastaajalla kolme kappaletta.

Kyselyssä kysyttiin mihin aiheisiin liittyen koulutuksia järjestettiin (kuva 11). Ensimmäinen kysymys koski tukikoulutusten aiheita ja toinen kysymys mihin tukihakuun liittyen koulutuksia on ollut. Kaikki vastaajat olivat järjestäneet koulutuksia luomutukiin ja peltotukiin liittyen. Vastaajista 12:sta oli ollut koulutuksia myös luonnon monimuotoisuustuista, sekä 11 vastaajaa oli kouluttanut viljelijöitä eläintukiin liittyen. Investointituista oli koulutuksia ollut viidellä vastaajalla. Viisi vastaajaa oli järjestänyt koulutuksia muun muassa Neuvo-hankkeesta, viljelijätukien valvonnasta, eläinsuojelulain muutoksesta ja syysilmoituksesta.

KUVA 11. Viljelijätukikoulutusten aiheet (n = 13)

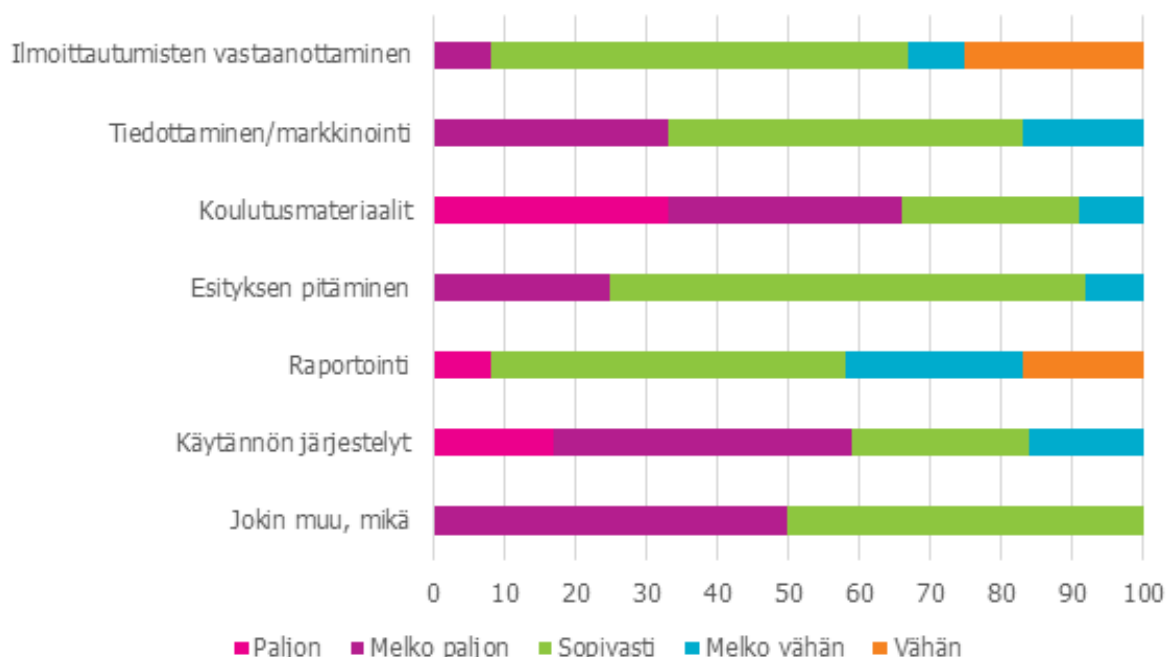
Kaikki vastaajat ovat järjestäneet koulutuksia peltotukien hakuun liittyen (kuva 12). Vastaajista 12 oli järjestänyt syysilmoituskoulutuksia. Eläintukien hakuun liittyviä koulutuksia oli ollut 11 vastaajalla. Investointitukien hakuun liittyviä koulutuksia on ollut viidellä vastaajalla. Lisäksi oli järjestetty erilaisia koulutuksia tietotekniikkaan, luomuun ja ympäristösopimukseen liittyen.

KUVA 12. Viljelijätukikoulutusten aiheet tukihakujen mukaan (n = 13)

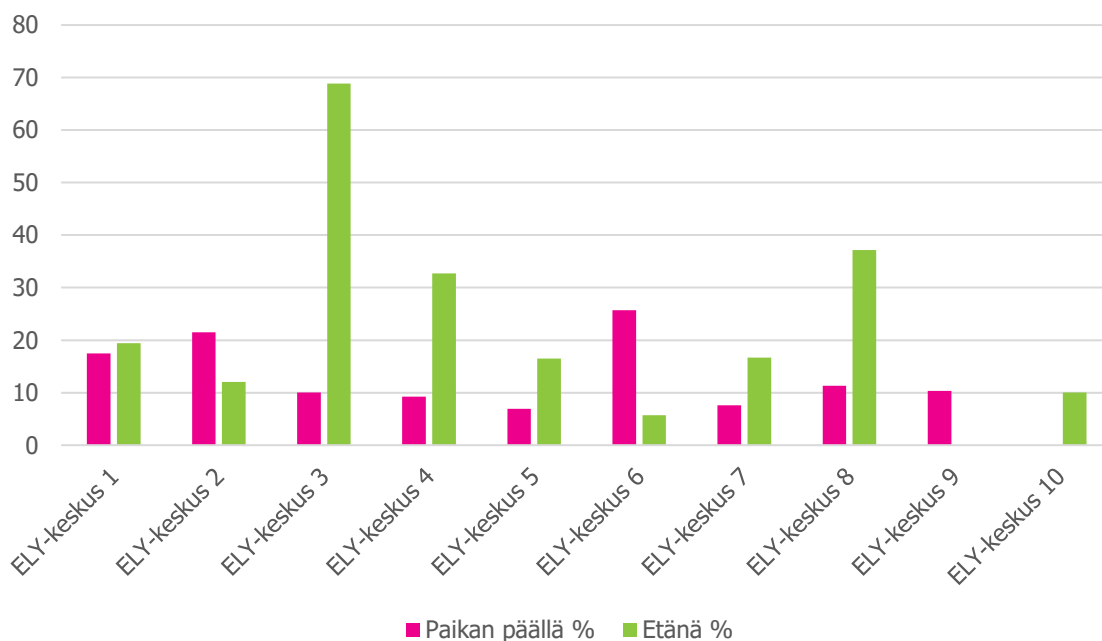
Koulutusten työmäärästä kysyttäessä koulutusmateriaalien laatiminen koettiin kuormittavan eniten. 30 prosenttia vastaajista koki koulutusmateriaalien laatimisen kuormittavan todella paljon ja 33 prosenttia melko paljon. Seuraavaksi eniten kuormitti käytännön järjestelyt. 17 prosenttia koki niiden kuormittavan todella paljon ja 42 prosenttia melko paljon. Kolmanneksi eniten kuormitti Muu vaihtoehto, mutta siihen ei ollut sanallisesti kommentoitu mitä se on. Esityksen pitäminen koettiin yleensä sopivana. 25 prosenttia koki sen melko raskaaksi ja 67 prosenttia vastaajista sopivaksi. Tiedottaminen ja markkinointi koettiin joko sopivana tai työllistävän melko paljon. Koulutusten ilmoittautumisten vastaanottaminen ja raportointi koettiin pääasiassa sopivana.

Kysymyksen asettelu ei ollut onnistunut, koska osa vastaajista ei vastannut ollenkaan kysymykseen koulutusten järjestämisestä. Koulutusten järjestämisvastuuta on jaettu usean toimijan kesken, joten välttämättä kyselyn vastaajan työmäärä voi olla hyvinkin pieni suhteessa yhden koulutuksen kokonaistyömäärään. Kysymykseen sai vastata avoimella vastauksella ja niissä oli paljon hajontaa. Vastaukset vaihtelivat noin kymmenestä tunnista sataan tuntiin. Vastauksissa korostuivat esitysmateriaalien luominen ja käytännön järjestelyt. (Kuva 13.)

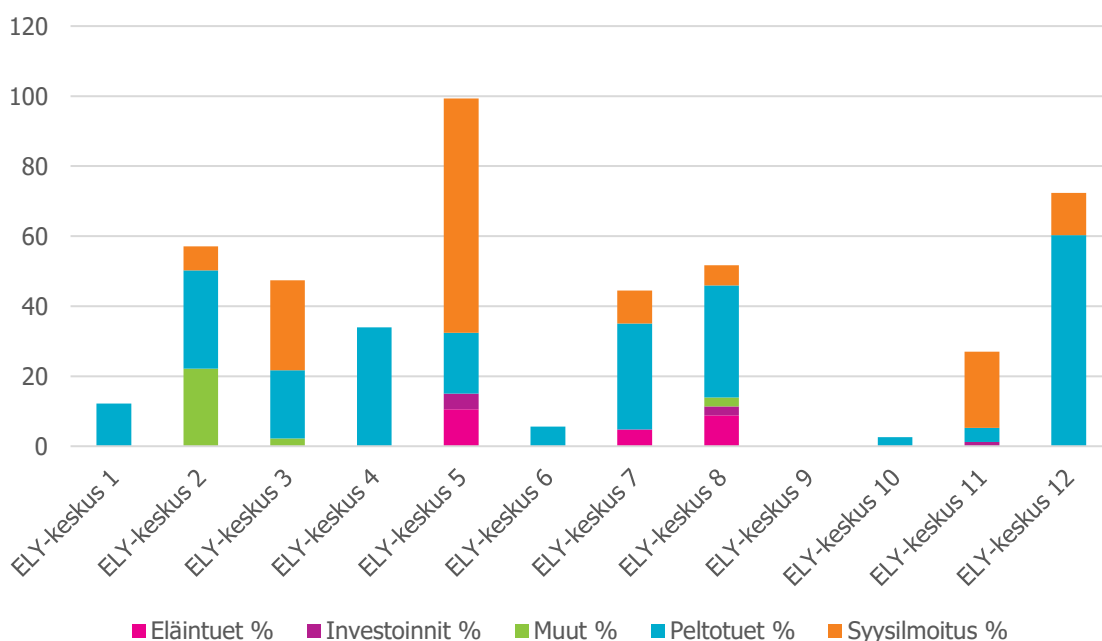
KUVA 13. Tukikoulutusten aiheet (n = 11)

Osallistujamääristä laskettiin keskiarvot vastaajittain, kuinka monta viljelijää on vastaajan alueella osallistunut paikan päällä pidettäviin koulutuksiin tai etäkoulutuksiin. 100 prosenttia tarkoittaa, että kaikki alueen viljelijät osallistuvat koulutuksiin. Kysymys koulutuksiin osallistujista tai tallenteiden katseluserroista ei ollut täysin onnistunut tai vastaajat eivät olleet löytäneet oikeita tietoja, joten vastausten luotettavuuteen ei voi täysin luottaa. Vastaajista osa oli ilmeisesti laskenut kaikkiin koulutuksiin osallistujat yhteen, joten yhden koulutuksen osallistujamääriä meillä ei ollut saatavilla. Viljelijöiden osallistuminen koulutuksiin oli ollut noin enintään 20 prosenttia ja läsnäolokoulutuksissa vieläkin vähemmän. Etäkoulutukset olivat pääosin olleet suosittumia kuin paikan päällä pidettävät koulutukset. Kolmen vastaajan alueella paikan päällä pidettävät koulutukset olivat olleet suosittumia. Kolmen vastaajan alueella etäkoulutukset olivat olleet myös reilusti suosittumia kuin paikan päällä pidettävät koulutukset. (Kuva 14.)

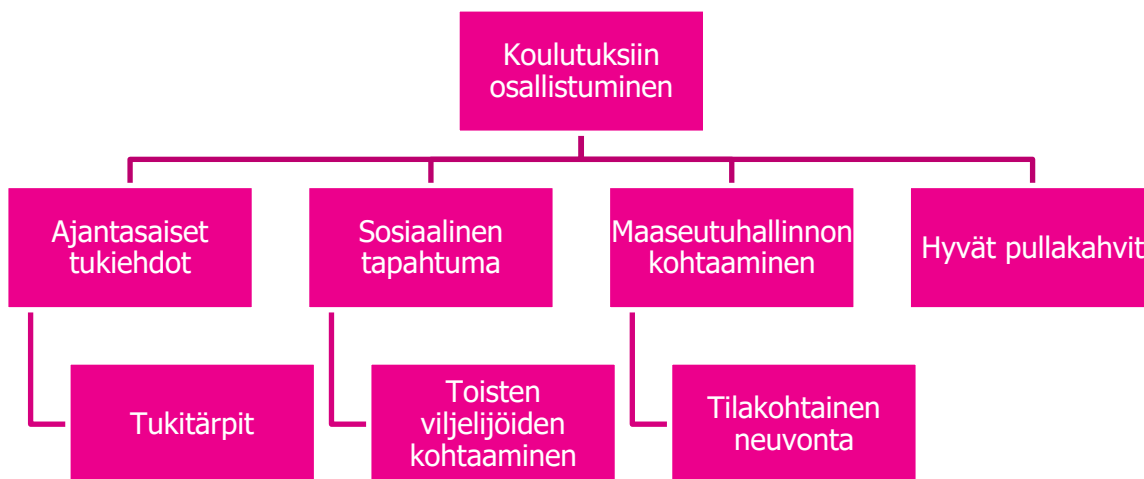
KUVA 14. Koulutuksiin osallistujat (n = 10)

Joillakin alueilla koulutusvideoiden katselumäärät olivat olleet suuria, kuudella vastaajalla katselukertojen määrä oli yli 40 prosenttia alueen viljelijöistä. Niitä voivat selittää osa-aikaviljely ja pitkät välimatkat. Katselukertoja lisäsi, jos sama viljelijä katsoo tallennetta useaan kertaan. Suosituimpia koulutusvideoita olivat olleet peltotukien tallenteet. Niitä oli parhaimmillaan katsottu 60 prosenttia alueen viljelijöistä. Selkeästi sähköiset koulutuspalvelut olivat suosituimpia kuin perinteiset paikan päällä pidettävät koulutukset. (Kuva 15.)

KUVA 15. Tallenteiden katselukerrat (n = 12)

Vastaajia pyydettiin pohtimaan mikä motivoi viljelijöitä osallistumaan koulutuksiin. Vastauksissa korostui paikan päällä pidettävien koulutusten sosiaalisuus. Seitsemän vastaajaa oli sitä mieltä, että koulutukset ovat sosiaalinen tapahtuma, jossa viljelijät pääsevät tapaamaan toisiaan ja vaihtamaan ajatuksia. Tärkeäksi koettiin myös maaseutuhallinnon viranomaisten kohtaaminen (kolme vastausta). Vastauksissa korostui ajantasaisten tukiehtojen merkitys ja tukitärpit, jotka houkuttelevat viljelijöitä paikalle (12 vastausta). (Kuva 16.)

KUVA 16. Koulutuksiin osallistuminen

Avoimella kysymyksellä kysyttiin, mitkä asiat ovat hyvin koulutusten järjestämisessä. Vastauksista nousi esille yhteistyön merkitys ja sähköisten kanavien merkitys. Yhteistyö koettiin tärkeänä jokaisessa vastauksessa. Alla on vastaajien näkemyksiä kysymykseen.

Meillä on riittävästi resursseja ja yta-alueiden välistä yhteistyötä varamiesjärjestelyihin ja apua materiaalien laatimiseen. Viljelijät ovat kiinnostuneita asioista ja kysyvät paljon.

Tiivis yhteistyö YT-alueiden ja ELY-keskuksen kesken toimii hyvin. Työmäärää pystytty jakamaan. Koulutukset sujuvat rutiinilla.

Yhteistyö YT-alueiden ja naapuri ELYjen kanssa. Yhteistyökuvio eri toimijoiden välillä on hyvä; asiantuntijuus voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Se näkyy myös viljelijöiden osallistumisaktiivisuudessa.

Vastaajien mielestä viljelijöitä estää osallistumasta koulutuksiin aikataulujen sopivuus, asenne, työkiireet ja pitkät välimatkat. Vastauksissa nousivat esille viljelijöiden turhautuminen koko päivän kestäviin koulutuksiin, jossa on paljon aiheita, jotka eivät kosketa omaa yritystä. Moni tila käyttää neuvonjohdusta, jolloin heitä itseään ei tukiasiat kiinnosta niin paljon. Aikataulut ja työkiireet nousivat esille jokaisessa vastauksessa. (Kuva 17.)

KUVA 17. Osallistumisen esteet

Vastaajien ajatuksia kysyttiin mitä haluttiin kysyä viljelijöiltä koulutuksiin liittyen. Vastaajat toivoivat viljelijöiltä koulutuksen aiheita, mikä motivoi osallistumaan, toivotaanko enemmän teams- vai live-koulutuksia. Jossakin ELY:ssä vastattiin MTK hoitavan palautekyselyt koulutuksista.

Viimeinen kysymys liittyi kehittämiseen. Vastaajat toivoivat vielä laajempaa yhteistyötä. Teams-koulutukset voisivat olla laajemmankin alueen koulutuksia, ja live-koulutuksia järjestettäisiin alueittain. Muutamassa vastauksessa myös pohdittiin, pitäisikö live-koulutuksia olla enemmän ja pienemmälle määrälle suunnattuja, jotta viljelijät uskaltaisivat kysellä enemmän asioista. Vastaajien mukaan koulutusten sisällöt vaihtelevat suuresti, yhteisillä koulutusmateriaaleilla, voitaisiin helpottaa työtaakkaa ja saataisiin samansisältöisiä koulutuksia. Tällä hetkellä tehdään paljon päällekkäistä työtä, kun kaikki tekevät omat koulutusmateriaalinsa. (Kuva 18.)

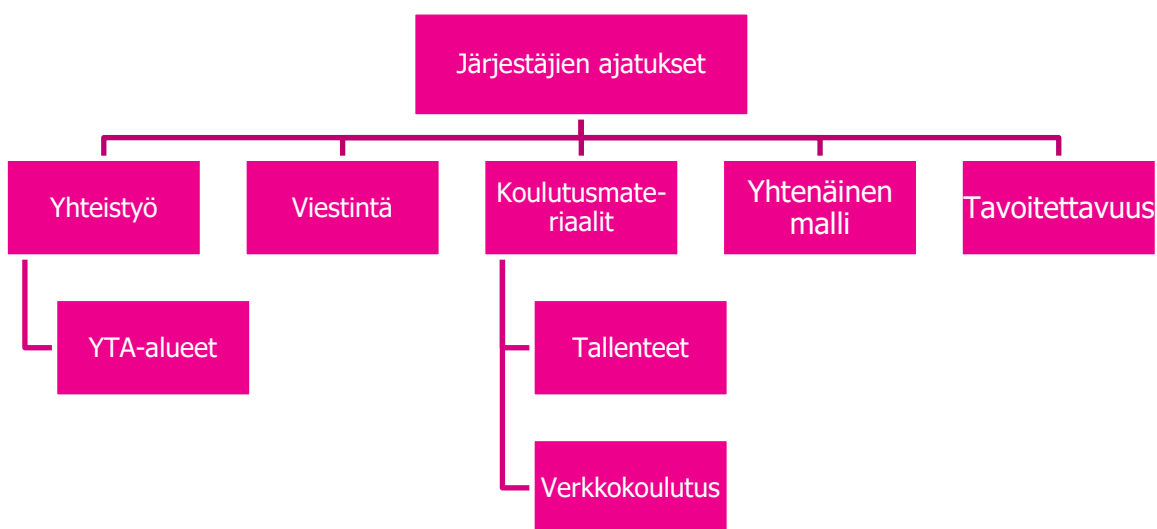
KUVA 18. Viljelijätukikoulutusten kehityskohteet

Lopuksi kyselyssä oli vapaa sana, jossa sai esittää omia kommentteja (kuva 19). Yhdessä ELY-keskuksessa on käytössä kuukausittaiset viljelijäklubit. Viljelijöille lähteviä uutiskirjeitä keuhuttiin, joissa on ajantasaista tietoa. Mainittiin, että kysymyksiin viljelijöiden osallistujamäärästä oli vaikeaa vastata, kun etäosallistujien lukumäärät/katselukerrat eivät ole tiedossa. Muutamia ajatuksia vapaa sana osiosta

Aikaa enemmän valmistella
päällekkäisen työn poistaminen.

Esitysmateriaalien tekoon menee hurjasti aikaa. Niitä voisi tuottaa jottenkin valtakunnallisesti/keskitetysti, jolloin jokainen esittäjä voisi muokata valmista pohjaa mieleisekseen.

Avoimista vastauksista nostettuja ajatuksia ajatuskartan muodossa (kuva 18):

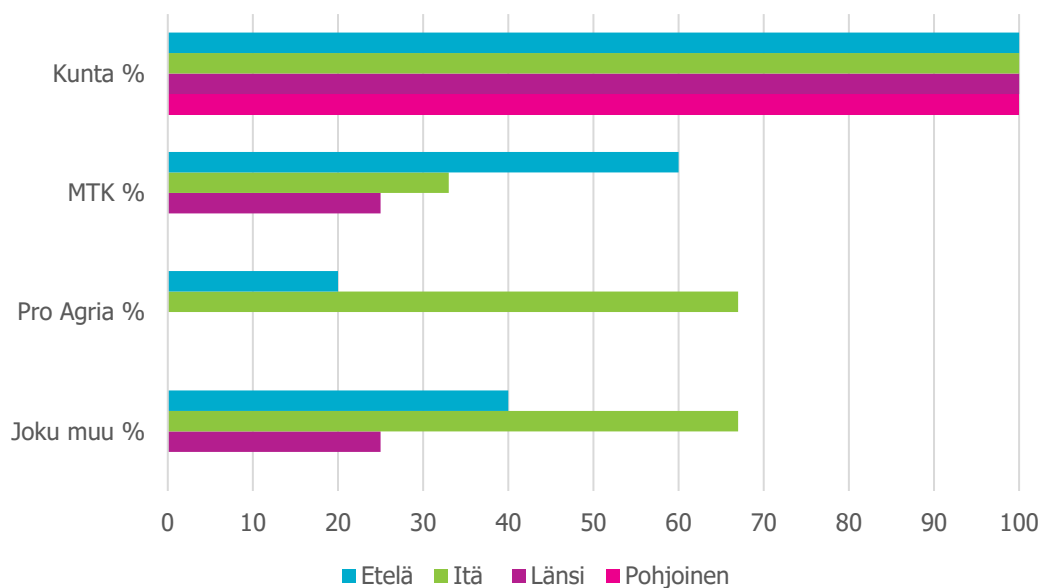

KUVA 19. Järjestäjien ajatukset

9.3 Vastausten analysointi

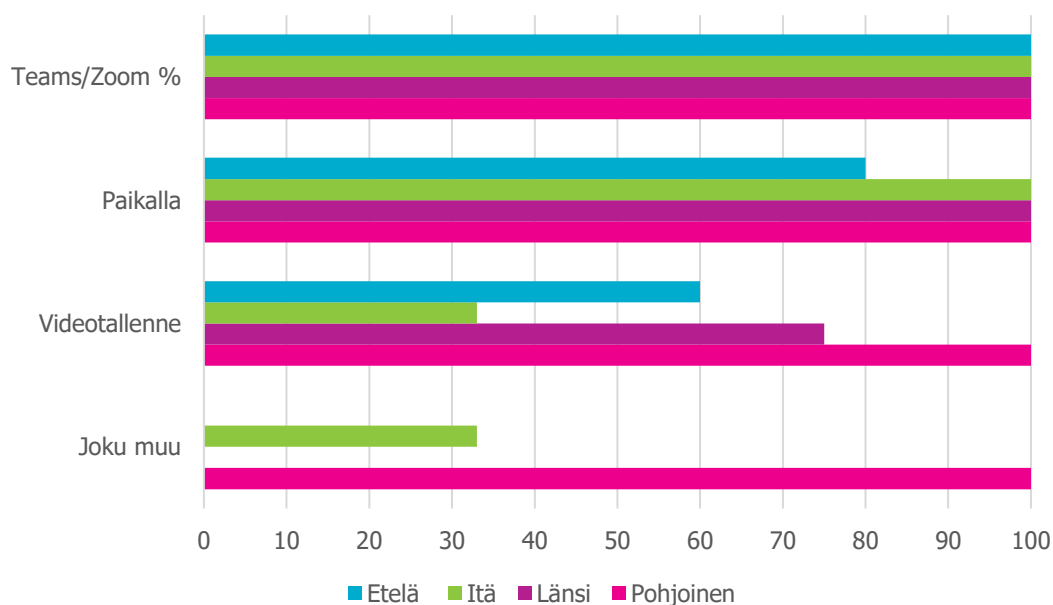
Kyselylle tehtiin ristiintaulukointia. Vastajat jaettiin tilastokeskuksen läänijaon mukaisesti; etelä (Hämeen ELY, Kaakkois-Suomen ELY, Uudenmaan ELY), itä (Etelä-Savon ELY, Pohjois-Karjalan ELY, Pohjois-Savon ELY) ja länsi (Etelä-Pohjanmaan ELY, Keski-Suomen ELY, Pirkanmaan ELY, Satakunnan ELY, Varsinais-Suomen ELY) ja pohjoinen (Lapin ELY, Kainuun ELY, Pohjois-Pohjanmaan ELY). Pohjoisen alueen osalta vastauksia oli vain yhdestä ELY-keskuksesta.

Jaottelun jälkeen huomio kiinnittyy kysymyksen yhteistyötahoista (kuva 20) siihen, että idässä 65 prosentin verran neuvontajärjestö ProAgria oli järjestämässä koulutuksia. Etelässä ProAgria oli yhteistyökumppanina 20 prosentissa vastauksissa ja muualla ei ole ollenkaan järjestämässä koulutuksia. Etelässä tuottajajärjestö MTK oli selkeästi suosituimpi 60 prosentin osuudella ja idässä 35 prosentin osuudella. Idässä myös muu vastaus on saanut 65 prosentin kannatuksen, joka tarkoittaa naapuri ELYjen kanssa yhteistyössä järjestettyjä koulutuksia.

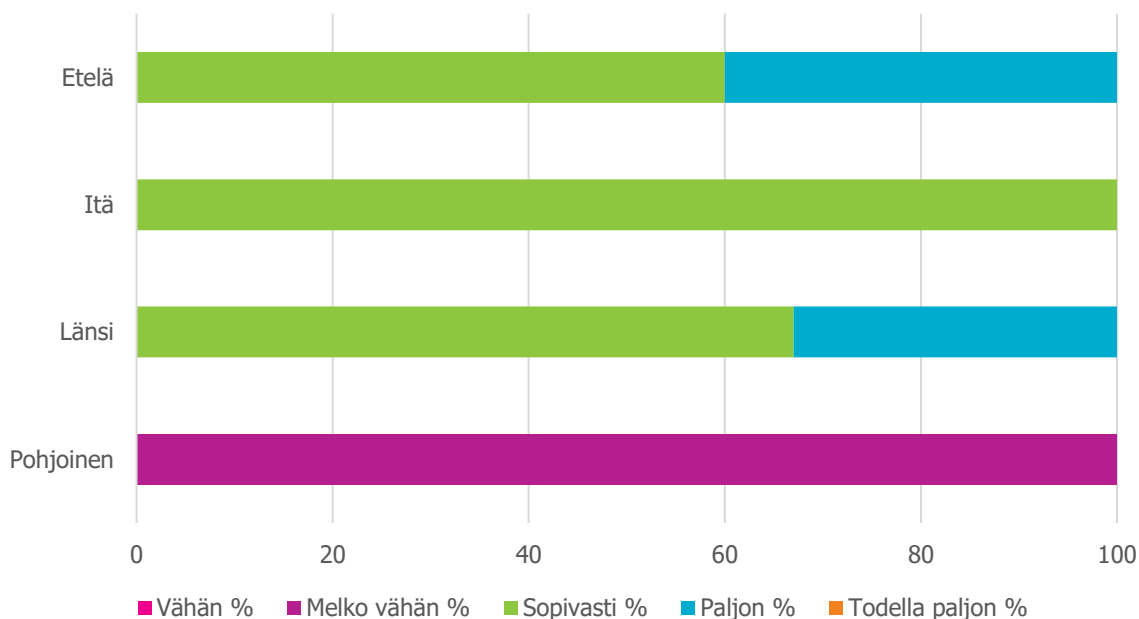
KUVA 20. Viljelijätukikoulutusten yhteistyötoimijat (n = 13)

Sähköisiä koulutuksia järjestettiin kaikilla alueilla (kuva 21) ja paikan päällä pidettäviä koulutuksia muualla paitsi etelässä vain seitsemänkymmenenviiden prosentin alueella. Videotallenteita oli tehty idässä poikkeuksellisen vähän, vain kolmellakymmenelläviidellä prosentilla vastaajista.

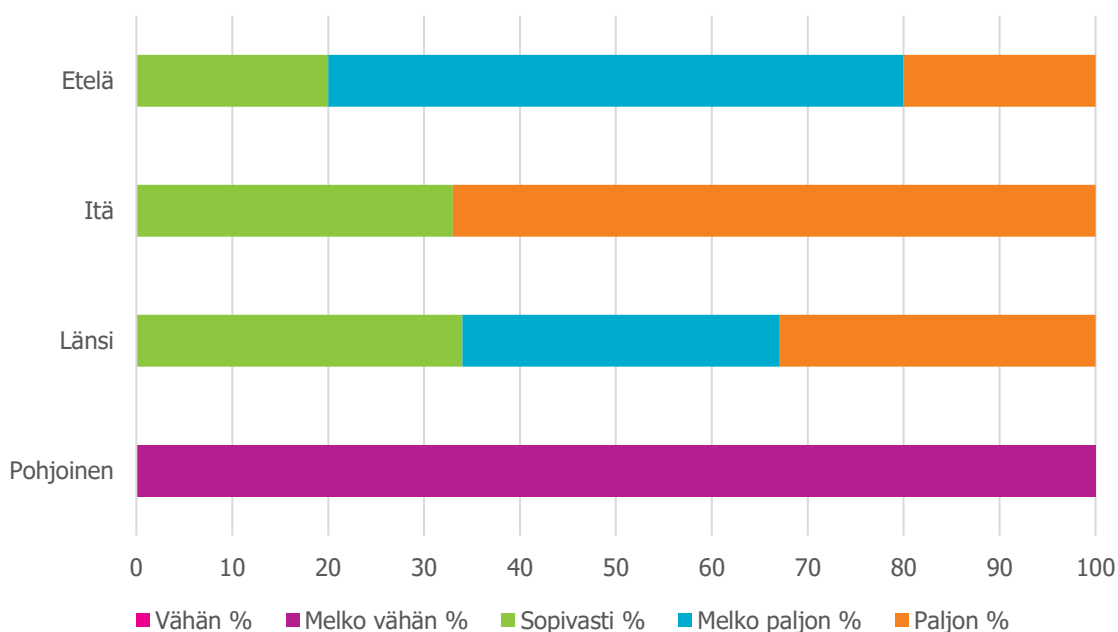
KUVA 21. Koulutusten järjestämistavat alueittain (n = 13)

Esityksen pitäminen koetaan etelässä työllistävimmäksi (kuva 22), sen jälkeen työllistävemmäksi lännessä. Etelässä esityksen pitäminen työllistää paljon 40 prosenttia ja sopivasti 60 prosenttia. Lännessä prosentit olivat 33 ja 67 prosenttia. Idässä työmäärää koettiin sopivaksi. Pohjoisessa työllistää melko vähän. Pohjoisen tulokseen vaikuttaa vain yksi vastaus edellä mainitulta alueelta.

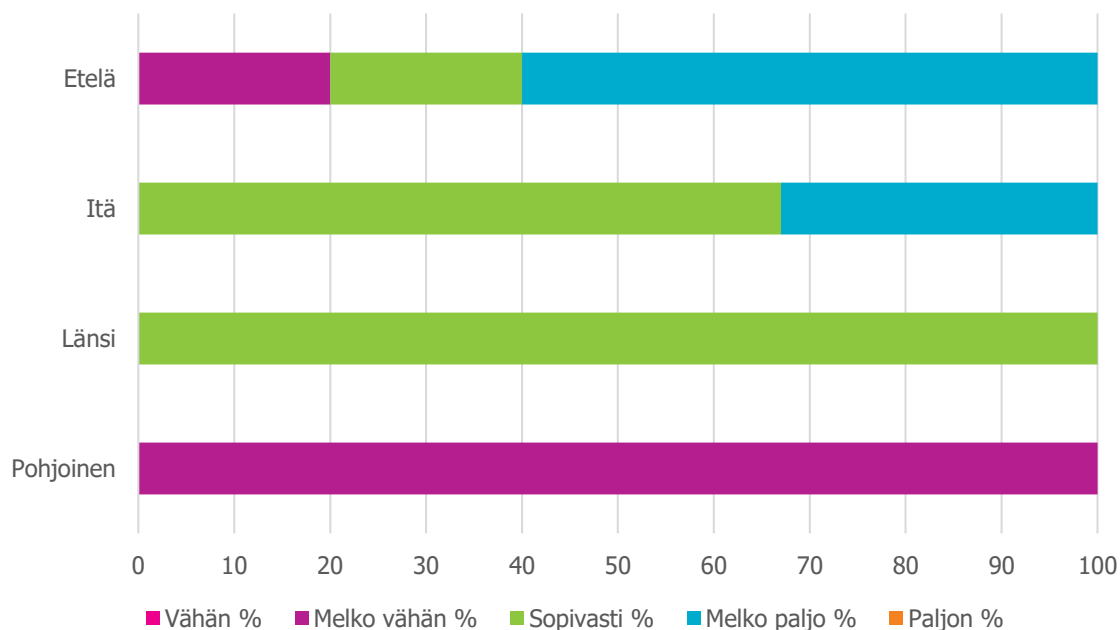
KUVA 22. Esityksen pitäminen, kuormittavuus (n = 13)

Koulutusmateriaalien laatiminen koetaan kuormittavan eniten idässä (kuva 23). Vastaajista 67 prosenttia kokee esitysmateriaalien teon kuormittavan paljon ja 33 prosenttia vastaajista sopivasti. Etelässä paljon kuormittavaksi koki 20 prosenttia, melko paljon kuormittavaksi 60 prosenttia ja sopivan kuormittavaksi 20 prosenttia. Lännessä materiaalien laatiminen kuormitti paljon ja melko paljon kuormittavaksi koettiin 33 prosenttia ja sopivasti kuormittavaksi 34 prosenttia.

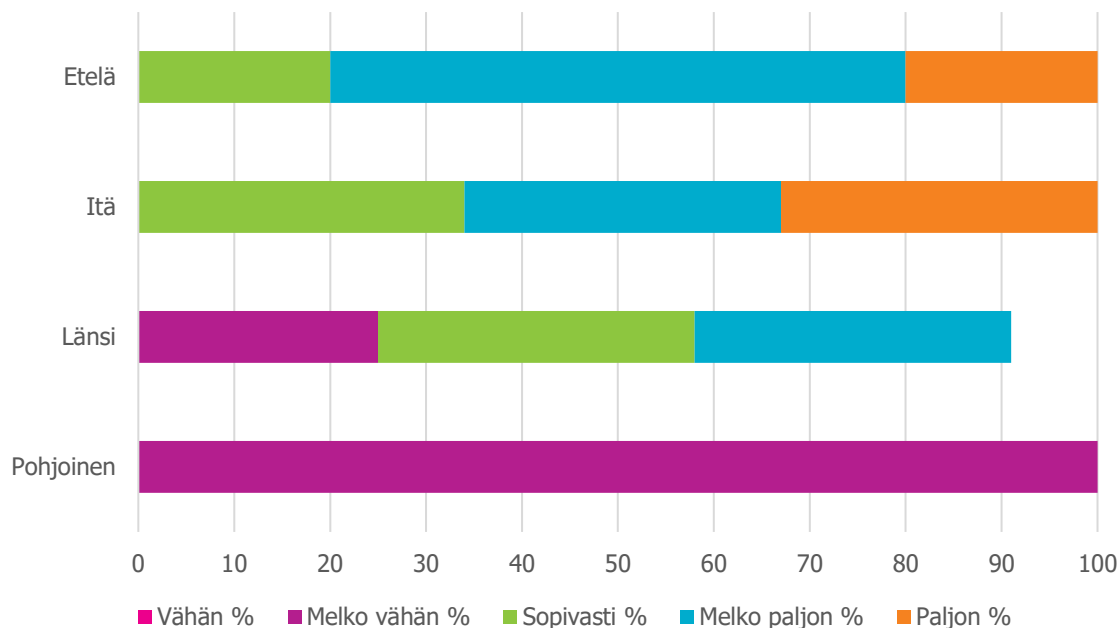
KUVA 23. Koulutusmateriaalit, kuormittavuus

Koulutusten tiedottaminen kuormittaa eniten etelässä. Etelän vastaajista 60 prosenttia koki tiedottamisen kuormittavan melko paljon ja 20 prosenttia koki sen kuormittavan sopivasti ja loput 20 prosenttia koki kuormituksen olevan melko vähäistä. Idässä 33 prosenttia vastaajista koki kuormituksen olevan melko paljon ja loput 67 prosenttia koki sen olevan sopivaa. Lännessä tiedottamisen kuormittavuutta pidettiin sopivana. Pohjoisessa kuormittavuus oli melko vähäistä. (Kuva 24.)

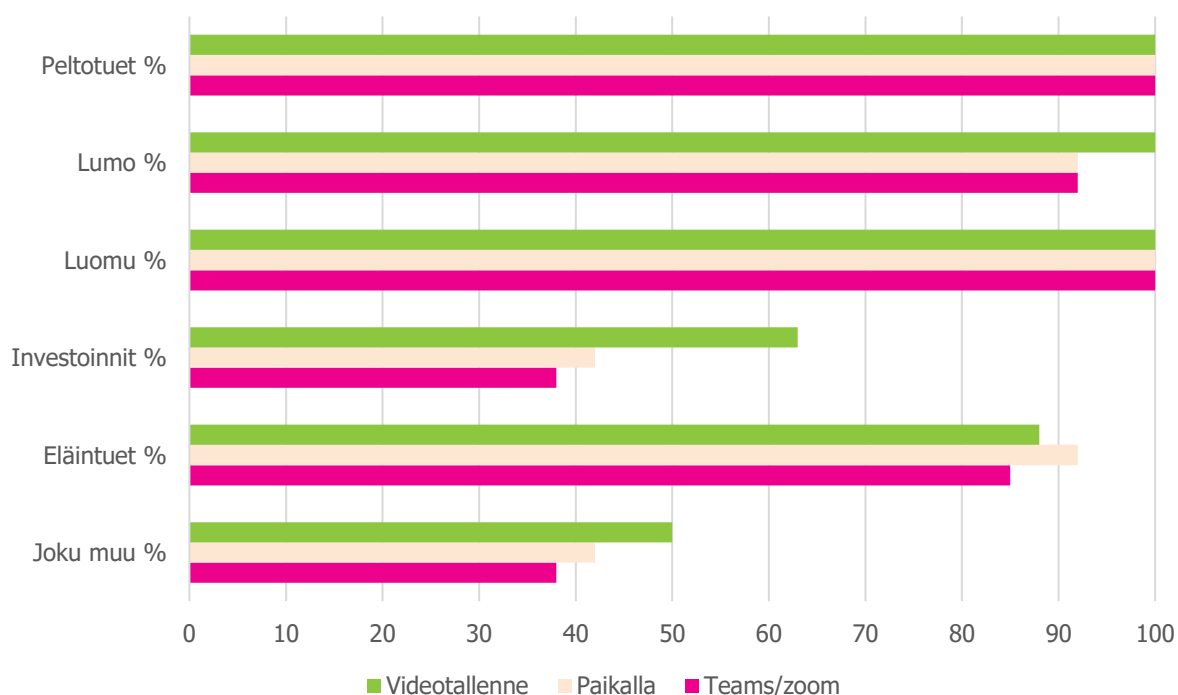
KUVA 24. Tiedottaminen ja markkinointi, kuormittavuus

Idässä käytännön järjestelyjen kuormittavuutta pidettiin suurimpana. Vastaajista 33 prosenttia koki niiden kuormittavan paljon ja 33 prosenttia melko paljon ja 34 prosenttia sopivasti. Etelässä käytännön järjestelyt kuormittavat paljon 20 prosenttia. 60 prosenttia koki niiden kuormittavan melko paljon ja 20 prosenttia sopivasti. Lännessä 33 prosenttia koki kuormituksen olevan joko melko paljon tai sopivaa. (Kuva 25.)

KUVA 25. Käytännönjärjestelyt, kuormittavuus

Viljelijäkoulutusten aiheita ristiintaulukoitiin vertailemalla paikan päällä pidettävien ja etäkoulutusten aiheita. Peltotukia ja luomukorvauksen ehtoja käsitellään kaikissa koulutusmuodoissa. Enemmän hajontaa tulee investointitukien osalta. Videotallenteissa käsitellään 63 prosentin verran investointitukia. Investointitukia käsittelee 42 prosenttia paikan päällä pidettävistä koulutuksista ja 38 prosenttia sähköisistä koulutuksista. Eläintukia koulutetaan eniten paikan päällä pidettävissä koulutuksissa 92 prosentin verran. Videotallenteina on 88 prosenttia eläintukien koulutuksista ja sähköisissä koulutuksissa 85 prosenttia koulutuksista. (Kuva 26.)

KUVA 26. Viljelijäkoulutusten aiheet (n = 13)

9.4 Kyselyn yhteenveto

Pääosin koulutukset järjestetään yhteistyössä kuntien yhteistoiminta-alueiden kanssa, muita yhteistyökumppaneita ovat yleisimmin MTK ja ProAgria. MTK on Etelä-Suomessa suosituimpi yhteistyötaho, kun taas Itä-Suomessa ProAgria on selvästi suosituimpi. Etäkoulutuksia järjestettiin kaikissa ELY-keskuksissa. Paikan päällä pidettäviä koulutuksia järjestettiin muualla paitsi yhden vastaajan alueella. Videotallenteita tehtiin vähiten Itä-Suomessa.

Yleisin koulutusten kesto oli 2–3 tuntia ja seuraavaksi yleisin 4–5 tuntia. Koulutusten järjestämisessä koulutusmateriaalien laatiminen koettiin työllistävän eniten Koko Suomessa ja etenkin Itä-Suomessa. Vastaajien mielestä viljelijöiden osallistumisen esteet koulutuksiin olivat aikataulujen sopivuus, pitkät välimatkat, työkiireet, neuvojan käyttö sekä turhautuminen koko päivän koulutuksiin. Kysymykseen koulutusten kehittämistä saatiin vastaukseksi yhteisten koulutusmateriaalien tekemisestä ja käytämisestä sekä laajemmasta yhteistyöstä.

Peltotuet ja luomu ovat suosituimpia koulutusten aiheita. Luonnonmonimuotoisuustuista järjestetään myös lähes joka alueella koulutuksia sekä eläintuista. Peltotukien haun ja syysilmoituksen jättämisen ajankohdat ovat suosittuja koulutusaikoja.

Koulutusmateriaalien laatiminen koetaan työllistävän eniten. Seuraavaksi eniten työllisti käytännön järjestelyt. Esitysten pitäminen koetaan työllistävän sopivasti. Koulutusten tiedottaminen kuormitti eniten etelässä, muualla se oli pääosin sopivaa. Idässä taas esitysmateriaalit ja käytännön järjestelyt koettiin työllistävän paljon.

Vastaajien oman ajan käyttöön koulutuksen järjestämiseksi ei saatu luotettavaa tietoa. Osa vastaajista ei järjestä ollenkaan koulutuksia, vaan käytännön toimet hoitavat muut. Vastaajia pyydettiin pohtimaan, mikä motivoi viljelijöitä osallistumaan koulutuksiin. Vastauksissa nousivat esille viljelijöiden kohtaamiset toistensa kanssa paikan päällä pidettävissä koulutuksissa. Lisäksi ajankohtaiset tukiehdot ja tukitärpit houkuttelevat viljelijöitä.

Vastaajien mielestä aikataulujen sopivuus, pitkät välimatkat, työkiireet ja turhautuminen ovat suurimmat esteet miksi koulutuksiin ei osallistuta. Neuvojen käyttö vähentää koulutuksiin osallistumisen tarvetta, kun neuvoja täyttää tukihakemukset.

Vastaajien mielestä koulutusten järjestämisessä on hyvää yhteistyö kuntien kanssa. Yhteistyö on lisännyt tiedottamistakin, kun tietoa saadaan jaettua kaikkien järjestäjien kanavia pitkin. Koulutusten kehittämiseen liittyen toivotaan vieläkin laajempaa yhteistyötä. Vastaajien mielestä etäkoulutusten järjestämistä voitaisiin vielä kehittää laajemmille alueille. Koulutusmateriaaleja tulisi myös yhtenäistää.

Yhtenäistämällä käytänteitä valtakunnallisesti voitaisiin saada kevennettyä ja säästettyä koulutusten järjestämiseen liittyvää työtä. Valtakunnallinen yhtenäistäminen vaatisi alkuun ajallista panosta ja motivoituneen työryhmän tuottamaan aineistoa ja ylläpitämään sitä. Tässä opinnäytetyössä ei kysytty paljonko kustannuksia koulutuksen järjestämisestä syntyy, koska tällä hetkellä ilmeisesti jokainen ELY-keskus tuottaa omat materiaalinsa ja järjestää omat koulutuksensa. Haittapuolena voidaan

nähdä tunne, ettei kouluttaminen alueittain ole yksilöllistä. Valtakunnallisella osaamisella olisi mahdollista saada huippukouluttajat puhumaan ja järjestää koulutuksia erikoiskasvien tuottajille tai luomussa oleville.

10 VIJELIJÖIDEN HAASTATTELUT

Palvelumuotoilun tutkimusvaihetta jatkettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Teema-haastattelu valittiin aineistonkeruumenetelmänä viljelijöiden kanssa. Tarkoituksena oli ymmärtää toimijoiden näkökulma sekä tutkijan oli oltava kiinnostunut useasta yhtäaikaaisesta tekijästä, joilla oli vaikutusta lopputulokseen (Hirsjärvi & Hurme 1995, 40). Teematutkimuksessa oli tärkeää määritellä tavoitteet ensimmäiseksi. Seuraavaksi päätettiin, millaista informaatiota haluttiin. Kolmanneksi laadittiin haastattelulomake.

Teema-alueet nostettiin ELY-keskusten vastauksien perusteella. Tutkimustulokset litteroitiin eli purettiin kirjoitettavaan muotoon analysointia varten. Satunnaisotoksen saaminen perusjoukosta ei ole aina mahdollista (Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto 2003). Tämän vuoksi teemahaastattelun haastateltavat valikoituivat harkinnanvaraisen näytteen mukaan. Teemahaastattelun aineiston runsaus haastaa tutkijaa ja tekee tutkimuksen analysoinnista työlästä (Hirsjärvi & Hurme 1995, 108). Haastatteluista saatiin paljon aineistoa ja sen analysoimiseen kului aikaa viikkoja. Teemahaastatteluun osallistui haastateltavia eri puolilta Suomea, eri ikäisiä viljelijöitä sekä eri päätuotantosuuntien edustajia. Haastattelut päätettiin lopettaa 17 haastateltavan kohdalla aikataulusyistä ja saturaation tullen täyteen selkeästi 12 haastateltavan kohdalla.

Laadullisen eli kvalitatiivinen tutkimuksen avulla tutkitaan kokonaisvaltaisesti. Tiedonhankinta tapahtui luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa. Laadullisessa tutkimuksessa yritetään paljastaa odottamattomia seikkoja, jolloin ei tarkastella pelkästään teoriaa tai hypoteesia, vaan aineistoa. Kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti. Aineistonkeruussa hyödynnetään saturaatiota eli aineisto on riittävä, kun tutkimusongelmaan ei saada enää uutta tietoa. (Hirsjärvi ym. 2009, 160–164, 179–180) Teemahaastattelu antoi mahdollisuuden puoliavoimille ja avoimille kysymyksille, joita tarkennettiin kyselyn perusteella. Teemahaastattelun tarkoituksena on käydä etukäteen päätetyt teema-alueet vapaasti keskustellen läpi (Eskola & Suoranta 1998, 87).

Tutkimusmenetelmänä on harkinnanvarainen otanta tai usein puhutaan myös näytteestä. Tutkimuksessa ei pyritä yleistämiseen tuloksissa suurempaan perusjoukkoon vaan valittiin monipuolisesti erilaisia haastateltavia ja niitä pyritään analysoimaan mahdollisimman perusteellisesti. Harkinnanvaraisen näytteen lähtökohtana on vahvat teoreettiset perustukset, jotka ohjaavat aineiston hankintaa (Eskola & Suoranta 1998, 18). Koottaessa tutkimusaineistoa pohditaan haastateltavien riittävyyden lisäksi kysymystä aineiston statuksesta sekä teoreettisesta merkityksestä tutkimusongelmaan (Eskola & Suoranta 1998, 60).

Käytännössä eri analyysitavat eivät olleet mitenkään selvärajaisia vaan kietoutuvat toisiinsa. Harvoin tutkimusaineistoon voidaan soveltaa vain yhtä analyysitapaa. Vastausten taulukoinnin edellytyksenä on yleensä teemoittelu. Tyypittely taas vaatii yleensä teemoitteluun perustuvan yksinkertaisen taulukoinnin. (Eskola & Suoranta 1998, 162.) Aineiston analyysiin käytettiin useampaa analyysimenetelmää. Tutkimuksen vastauksia analysoitiin teemoittelemalla ja tyypittelemällä sekä kvantifioimalla.

Kvantifioimisella tarkoitetaan laadulliseen aineistoon sovellettavaa määrällistä analyysia. Kvantifioiminen voi olla tuotosten pituuksien laskemista ja erilaisten tekijöiden mukaan luokittelemista. Kvantifiointi ei välttämättä yksistään sovellu laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmäksi, koska yksinään

se jättää paljon tietoa hyödyntämättä. Kvantifioimalla on helppo aloittaa laadullisen kyselyn analysointi ja jatkaa siitä muilla menetelmillä. (Eskola & Suoranta 1998, 165–166.)

Tematisoinnin avulla nostetaan esille tutkimusongelmaa valaisevia teemoja. Tutkimusaineistosta esitetään ja erotellaan tutkimusongelman kannalta olennaisimmat aiheet. Teorian ja empirian lomittuessa toisiinsa tutkimustekstissä, voidaan todeta teemoittelun onnistuneen hyvin. Teemoittelu soveltuu hyvin jonkin käytännöllisen ongelman ratkaisemiseen. Tyypittely on perinteinen vaihtoehto aineiston jakamiseksi osioihin etsimällä samankaltaisuuksia. Laadullinen aineisto esitetään teemoittain ja jatketaan rakentamalla vastauksista yleisimpiä tyyppisiä. Tyypittelyssä voidaan kiinnittää huomiota poikkeavien tapausten systemaattiseen etsintään. (Eskola & Suoranta 1998, 175–182.) Haastattelun tulokset koottiin sähköiseen ajatuskarttatyökalu Miroon, jossa päästiin luokittelemaan vastauksia. Tutkimusaineistoa käsiteltiin tematisoinnin kautta.

10.1 Teemahaastattelun aiheet

Haastattelu jaettiin kuuteen erilaiseen teema-alueeseen. Ensimmäisenä teemana käsiteltiin koulutuksen tarpeita ja tavoitteita, mitä viljelijät odottivat koulutuksilta ja millaisia tavoitteita heillä oli koulutuksiin osallistumiselle. Seuraavana teemana käsiteltiin koulutusten sisältöä, millaisia aiheita koulutuksissa toivotaan käsiteltävän. Koulutusten toteuttamista käsiteltiin kolmantena teemana, millä tavoin koulutuksia toivottiin järjestettävän. Neljäs teema käsiteli viljelijöiden kokemuksia tukikoulutuksista. Viidennessä teemassa kysyttiin vaikuttamisesta ja hyötymisestä, millaisia vaikutuksia koulutuksilla oli ollut tilan toimintaan. Viimeisessä teemassa käytiin läpi koulutusten haasteita ja kehityskohteita, millä tavalla koulutukset paremmin tarpeeseen. Kyselyn lopussa kysyttiin taustakysymykset.

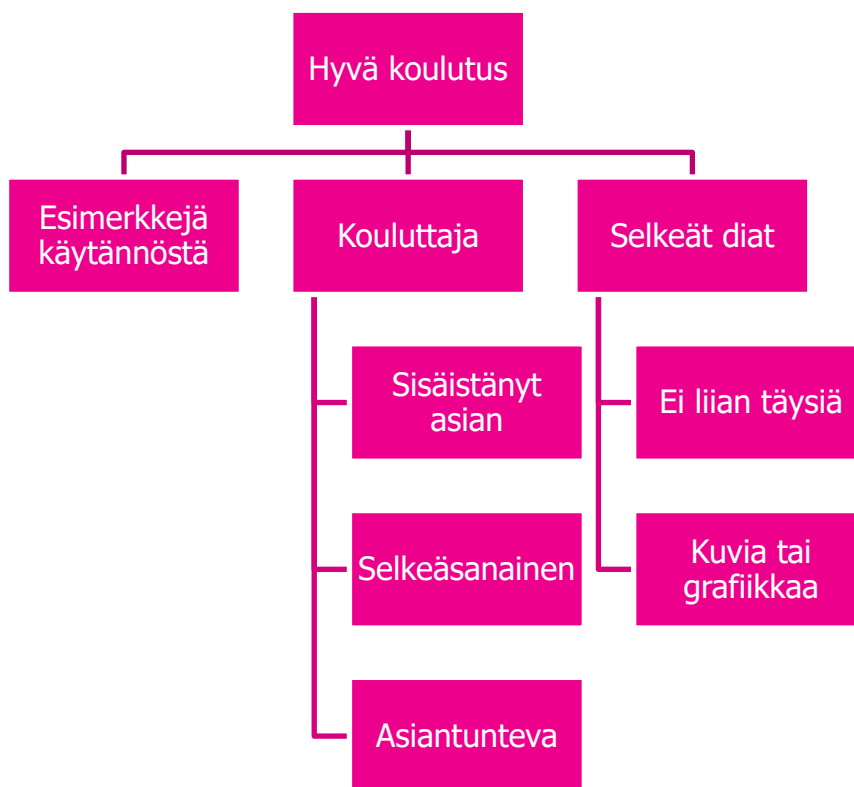
Haastattelu aloitettiin kysymällä, onko vastaaja osallistunut viljelijätukikoulutuksiin viime vuosina. Vastaukset olivat hyvin moninaisia, kaksi vastaajista osallistuu kaikkiin mahdollisiin koulutuksiin ja kolme ulkoistaa tukihakemuksien tekemisen neuvojille, jolloin vastaaja ei välttämättä itse osallistu koulutuksiin. Kolme osallistuu pelkästään etänä, jotta pystyi kuuntelemaan koulutuksia töiden tekemisen ohessa. Kaksi haluaa nimenomaan osallistua paikan päällä pidettäviin koulutuksiin. Kolme haluaa sitoumuskauden alussa käydä paikan päällä pidettävissä koulutuksissa ja välivuosina osallistua vain etäkoulutuksiin. Koulutuksiin osallistumattomat sanoivat, ettei edes tarjottu lounas saa osallistumaan koulutuksiin. (Taulukko 1.)

TAULUKKO 1. Koulutuksiin osallistuminen

Koulutuksiin osallistuminen	hlö
Ei osallistu	3
Etänä + läsnä	2
Etänä	3
Läsnä	2
Katsoo tallenteet	2
Vain sitoumuskauden alussa	3
Osallistuu jokaiseen	2

10.1.1 Hyvä viljelijätukikoulutus

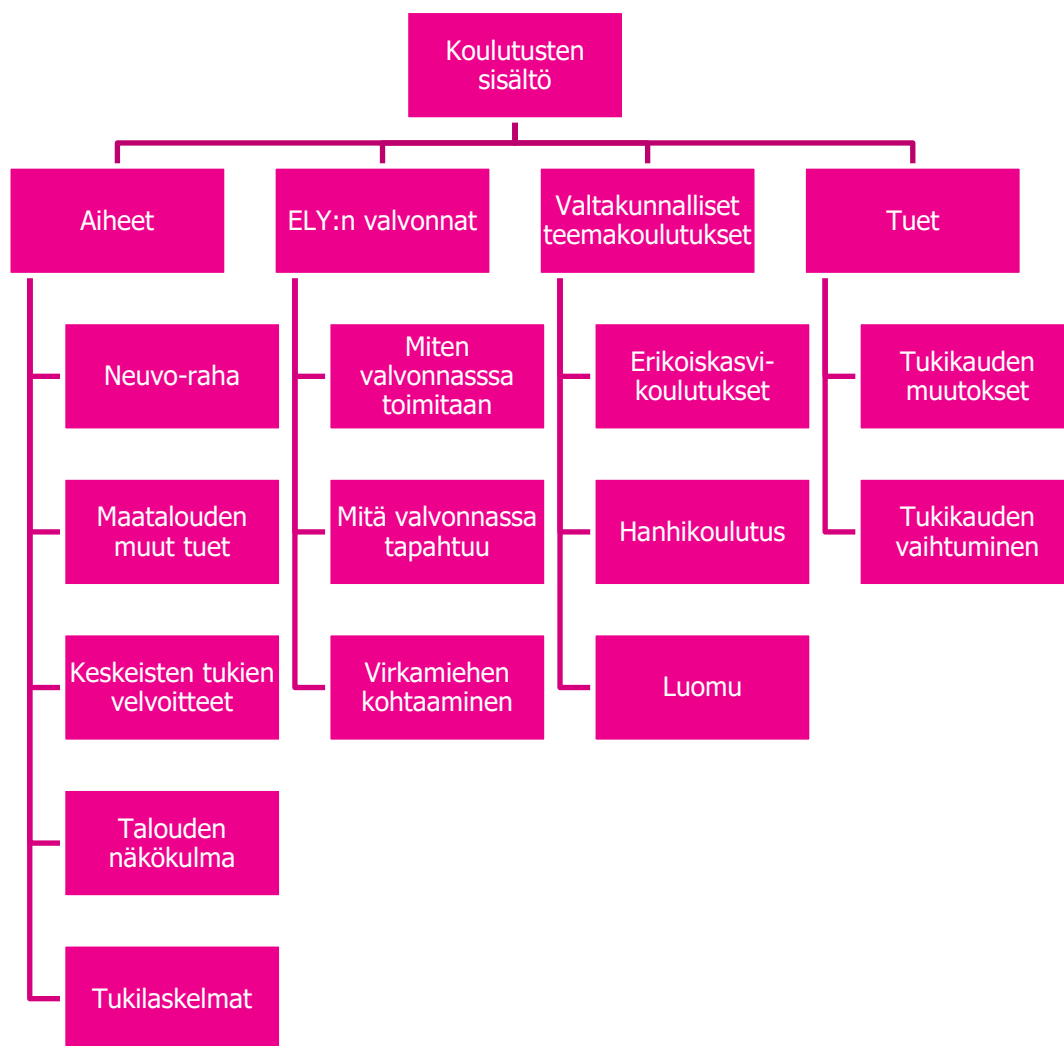
Teemahaastattelussa keskusteltiin koulutuksista: mitä koulutuksilta toivottiin ja millainen olisi hyvä koulutus. Vastaajien mielestä hyvässä koulutuksessa tuodaan asioita esille esimerkkien kautta. Pelkkien säädösten kuunteleminen ja kalvoilta suoraan lukeminen koettiin ajan tuhlaamisena. Kouluttajan merkitystä korostettiin onnistuneessa koulutuksessa. Toivottiin kouluttajan olevan viljelijäntuen asiantunteva, joka on sisäistänyt asian ja selkeäsanainen. Esitys diasta toivottiin selkeitä, laadukkaita ja helposti ymmärrettäviä. Huomiota kannattaa kiinnittää dioiden pituuteen ja visuaaliseen ilmeeseen. (Kuva 27.)

KUVA 27. Hyvä viljelijäkoulutus

10.1.2 Koulutusten sisältö

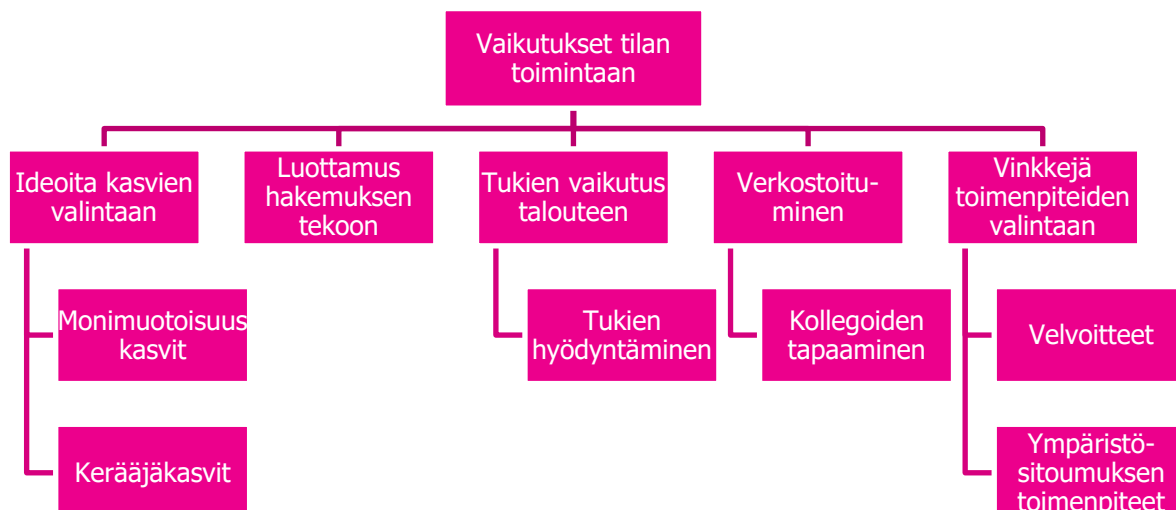
Koulutuksen sisällöltä CAP-kauden vaihtuessa toivottiin erilaisia asioita kuin välivuosina. Kauden alussa toivottiin tietoa perusasioista ja tukien keskeisistä velvoitteista. Välivuosina toivottiin tietoa tukikauden muutoksista. Vastaajat toivoivat näkevänsä koulutuksissa tukilaskelmia eri vaihtoehtoista ja muutenkin enemmän taloudellista näkökulmaa. Maatalouden muista tuista muun muassa maatalouden kokeilutuki ja Neuvo-rahasta toivottiin myös lisää tietoa sekä muistuttelua. ELY:n tekemistä valvonnoista kaivattiin konkreettista tietoa siitä mitä valvonnassa tapahtuu, miten viljelijän tulisi toimia valvontahetkellä, millä tavalla virkamies tulisi kohdata. Erikoiskasvituotannon viljelijät toivoivat erityisesti valtakunnallisia teemakoulutuksia. Erikoiskasvituotannon viljelijät kokivat, etteivät tule huomioiduksi koulutustilaisuuksissa esimerkiksi luomun tai oman kasvilajin osalta, joten kohdennettu kouluttaminen hyödyttäisi heitä. Koulutusta kaivattiin erikoiskasvien tukiehtoihin ja kasvulohkojen piirtämiseen. Valtakunnalliselle hanhikoulutukselle olisi myös kysyntää, jossa käsiteltäisiin rauhoitettujen lajien korvauksia sekä lintupeltojen tukiehtoja. (Kuva 28.)

KUVA 28. Koulutusten sisältö

10.1.3 Vaikutukset tilan toimintaan

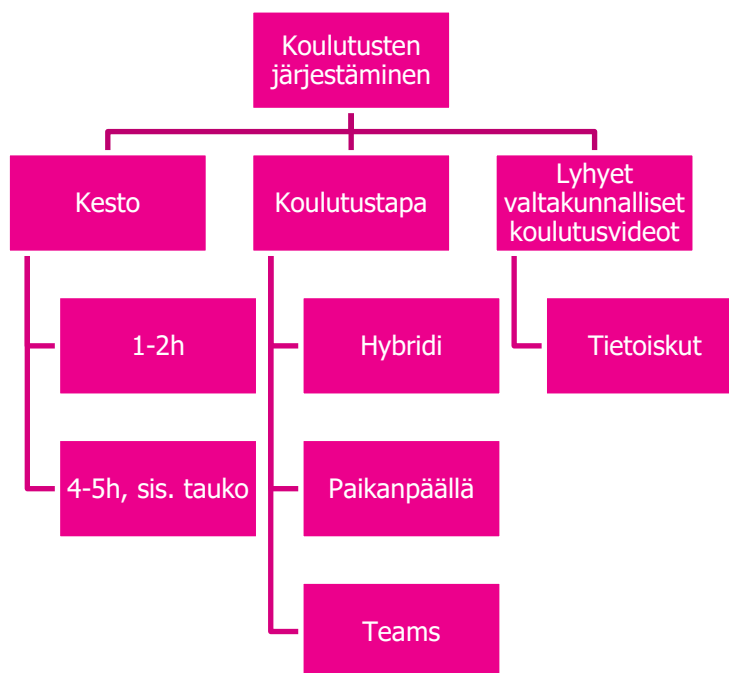
Koulutukseen osallistumisen vaikutuksia oman tilan toimintaan selvitettiin viljelijöiltä (kuva 29). Vastajat kokivat saaneen ideoita viljelykasvien valintaan muun muassa monimuotoisuuskasvien ja ke-rääjäkasvien viljelyyn. Koulutuksiin osallistumisen avulla kasvatettiin luottamusta tukihakemusten tekemiseen, vaikka useassa vastauksessa nousi esille, että hakemukset täytettiin tilalla, mutta va-kuutuksen omaava neuvoja lähetti tukihakemukset. Taloudellista hyötyä viljelijät kokivat saavan ympäristösitoumuksen toimenpiteiden ja ekojärjestelmätuen monimuotoisuuskasvien lisäämisen myötä. Etenkin itäisen Suomen vastauksissa korostui verkostoituminen ja toisten viljelijöiden tapaaminen koulutusten yhteydessä. Koulutukset koettiin hyödyllisiksi siinä vaiheessa, kun valitaan ympäristökor-vaoksen toimenpiteitä.

KUVA 29. Vaikutukset tilan toimintaan

10.1.4 Tiedon välittäminen

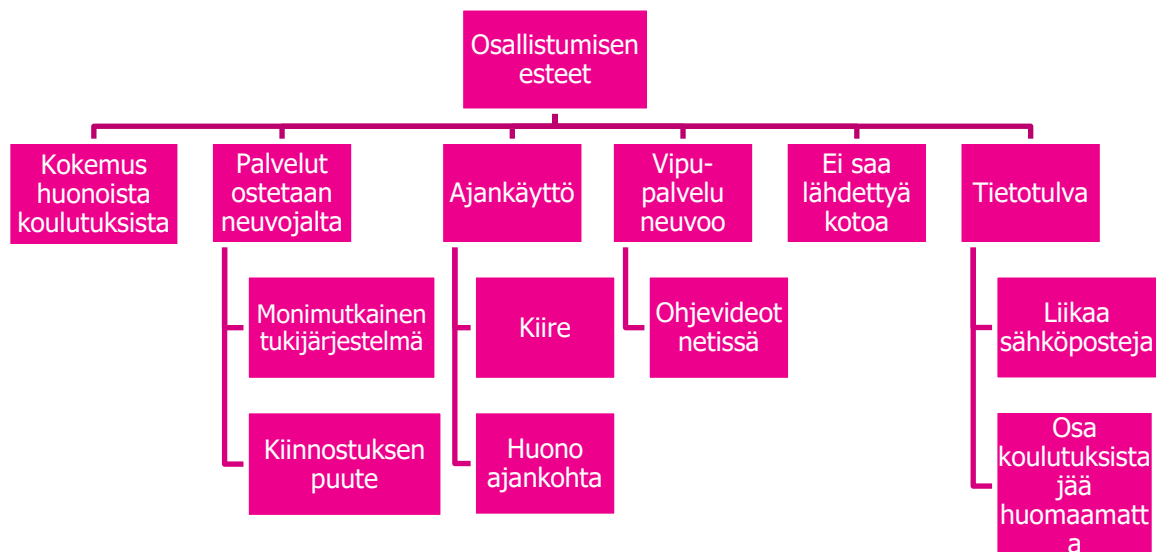
Koulutusten järjestämistavoista kaikissa vastauksissa nousi esiin etäkoulutukset. Yhdeksän vastaajista oli paikan päällä pidettävien koulutusten kannalla etenkin sitoumuskauden vaihtuessa. Välivuosi- koulutuksille toivottiin selkeää tietoa muutoksista edelliseen vuoteen verrattuna. Sähköisen kou- lutuksen enimmäiskestoksi toivottiin yhdestä kahteen tuntia, jotta keskittymiskyky säilyy. Paikan päällä pidettävien koulutusten enimmäiskesto voisi olla neljästä viiteen tuntia tauon kanssa. Vas- tauksissa nousi esille erilaiset lyhyet valtakunnalliset koulutusvideot ja tietoiskut. Videoiden tulisi olla tarpeeksi lyhyitä ja keskittyä mahdollisiin ongelmakohtiin ja sudenkuoppiin. (Kuva 30.)

KUVA 30. Koulutusten järjestäminen

10.1.5 Osallistumisen esteet

Vastaajien osallistumista viljelijätukikoulutuksiin selvitettiin haastattelun aluksi. Haastateltavista kolme ei ollut osallistunut ollenkaan koulutuksiin. Neuvontapalveluiden ostaminen ja ajankäyttö olivat keskeisimpiä syitä, miksei koulutuksiin osallistuta. Tukijärjestelmä koetaan niin monimutkaiseksi ja vaikeaksi, ettei haluta käyttää aikaa sen opetteluun. Viljelijältä voi puuttua mielenkiinto kokonaan uusien tukiehtojen oppimiseen. Kotieläintuotannon viljelijöillä kiire koetaan voimakkaana, jolloin kaikkiin järjestettäviin koulutuksiin ei ehditä osallistua. Yksi syy on myös, ettei saa lähdettyä kotoa mihinkään. Viljelijöille tulee paljon erilaisia sähköposteja, että osa koulutuksista jää sitä kautta huomaamatta. Aiemmat huonot kokemukset koulutuksesta vaikuttivat myös motivaatioon lähteä koulutukseen. Jos asia ei kosketa omaa tilaa saatetaan koulutukseen jättää osallistumatta ja sitä kautta koulutuksen kohdistaminen oikealle viljelijäryhmälle ei ole onnistunut. (Kuva 31.)

KUVA 31. Osallistumisen esteet

10.1.6 Haastattelujen ristiintaulukointi

Haastattelujen litteroinnit jaettiin tuotantosuunnan mukaan kasvinviljelytiloihin ja kotieläintiloihin. Kasvinviljelytiloja oli yhdeksän ja kotieläintiloja kahdeksan. Vastauksia vertailtiin, onko vastauksissa eroja tuotantosuunnan perusteella. Loppujen lopuksi eroja vastauksissa ei juurikaan syntynyt eli tuotantosuunnalla ei ole eroja koulutuksiin osallistumiselle.

Vastauksissa paljastui, että on ihan vastaajakohtaista, toivotaanko etä- vai läsnäolokoulutuksia. Ainostaan vastauksissa poikkesi toisistaan kotieläintiloilla käytettävän neuvontaa enemmän kuin kasvinviljelytiloilla.

10.2 Haastateltavien taustatiedot

Tutkimuksessa haastateltiin kaikki tavoitetut viljelijät. Haastatteluja tehtiin yhteensä 17 kappaletta. Tutkimushaastateltavia etsittiin MTK:n liittojen kautta ja jaettiin Webropol-kysely Facebookissa Maajussit-ryhmään. Toimeksiantaja välitti viestiä muille ELY-keskuksille, jotta saataisiin valtakunnallisesti haastateltavia. Sähköpostia lähetettiin MTK:n liitoille, paikallisyhdistyksen sihtereille ja puheenjohtajille. Omien kontaktien avulla saatiin monipuolistettua haastateltavien taustoja. Parhaimmaksi keinoksi haastateltavien löytämiseksi koettiin suorat yhteydenotot viljelijöihin. Haastateltavista miehiä oli kymmenen ja naisia seitsemän (taulukko 2).

TAULUKKO 2. Vastaajan sukupuoli

Haastateltavien sukupuoli	
Miehiä	10
Naisia	7

Haastateltavien ikä kysyttiin kymmenen vuoden tarkkuudella. 18–29-vuotiaita saimme yhden. 30–39-vuotiaita haastattelimme neljä ja eniten haastateltavia löytyi 40–49-vuotiaista, kymmenen kappaletta. 50–59-vuotiaita haastateltavia löytyi 2 kappaletta. (Taulukko 3.)

TAULUKKO 3. Vastaajan ikä

Vastaajan ikä	
18–29	1
30–39	4
40–49	10
50–59	2

Vastaajien koulutustaustaa kysyttäessä, viiden vastaajan korkein koulutus oli ammattikoulu tai lukio. Yksitoista vastaajaa oli käynyt ammattikorkeakoulun ja yksi vastaajista yliopiston. Pelkästään peruskoulun tai kansakoulun suorittaneita meillä ei ollut yhtään. (Taulukko 4.)

TAULUKKO 4. Vastaajan koulutustausta

Vastaajan koulutustausta	
Peruskoulu	0
Ammattikoulu/Lukio	5
Ammattikorkeakoulu	11
Yliopisto	1

Eri tuotantosuuntien edustajia haluttiin löytää haastateltavaksi. Vastaajien päätuotantosuunta seitsemällä vastaajalla maidontuotanto, kuudella vastaajalla viljanviljely, kahdella vastaajalla avomaan vihannesten tuotanto, yhdellä vastaajalla marjat ja yhdellä sianlihantuotanto. Useammalla tilalla oli sivuelinkeinoja, vaikka toimittiin päätoimisina viljelijöinä. Sivuelinkeinoja olivat ratsastuskoulutoiminta, naudanlihan tuotanto, avomaan vihannekset ja emolehmät. (Taulukko 5.)

TAULUKKO 5. Vastaajan päätuotantosuunta

Vastaajan päätuotantosuunta	
Maidontuotanto	7
Sianlihantuotanto	1
Viljanviljely	6
Avomaan vihannekset	2
Marjantuotanto	1

Vastaajien tilakokoa kysyttiin 50 hehtaarin tarkkuudella. Eniten vastauksia (6 kpl) saatiin alle 50 hehtaarin tiloilta. Seuraavaksi eniten vastauksia (4 kpl) saatiin 50–100 hehtaarin tiloilta. Kaksi vastausta saatiin 150–200 hehtaarin ja yli 350 hehtaarin tiloilta. Yksi vastaus saatiin kustakin kokoluokasta: 100–150 ha, 200–250 ha ja 250–300 ha. (Taulukko 6.)

TAULUKKO 6. Vastaajan tilakoko

Vastaajan tilakoko hehtaareina (ha)	
Alle 50 ha	6
50–100 ha	4
100–150 ha	1
150–200 ha	2
200–250 ha	1
250–300 ha	1
300–350 ha	0
yli 350 ha	2

Vastaajista 15 oli päätoimisia viljelijöitä ja kaksi sivutoimisia. Tasapuolisempien tulosten saamiseksi olisi ollut hyvä löytää muutama sivutoiminen viljelijä lisää. Selkeää eroa osallistumiselle koulutuksiin ei voida päätellä päätoimisuudella, koska otanta tähän liian pieni. (Taulukko 7.)

TAULUKKO 7. Vastaajan päätoimisuus

Vastaajan päätoimisuus	
Päätoiminen viljelijä	15
Sivutoiminen viljelijä	2

Vastaajista kuusi oli Kymenlaaksosta, kolme Pohjois-Karjalasta, kolme Uudeltamaalta, yksi Etelä-Karjalasta ja yksi Varsinais-Suomesta. Itä-Suomesta saatiin hyvin haastateltavia. Länsi-Suomesta saatiin yksi haastateltava. (Taulukko 8.)

TAULUKKO 8. Vastaajan kotipaikkakunta

Vastaajan kotipaikkakunta	
Etelä-Karjala	1
Kymenlaakso	7
Pohjois-Karjala	3
Pohjois-Savo	3
Uusimaa	3
Varsinais-Suomi	1

10.3 Haastattelun yhteenveto

Teemahaastatteluun osallistui 17 maatalouden viljelijätukien saajaa. Vastaajat olivat pääosin Itä-Suomesta ja Kymenlaaksosta, muutama vastaaja löytyi Uudeltamaalta ja yksi Varsinais-Suomesta. Vastaajien löytäminen teemahaastatteluun oli haasteellista. Vastaajia etsittiin Facebookin Maajussitryhmästä, MTK:n tuottajaliittojen kautta, suorilla yhteydenotoilla Pohjanmaan tuottajayhdistyksiin, toimeksiantaja välitti viestiä muihin ELY-keskuksiin ja suorilla kontakteilla viljelijöihin. Tehokkaimpana tapana oli suora yhteydenotto viljelijään. Haastateltavaksi saatiin monipuolisesti eri ikäisiä viljelijöitä kuten maidontuottajia, sianlihan tuottajia, viljan viljelijöitä, mansikan viljelijöitä ja avomaan vihannesten tuottajia. Vastaajista kolme ei ollut osallistunut koulutuksiin ollenkaan ja kaksi oli osallistunut kaikkiin järjestettyihin koulutuksiin. Muut vastaajat olivat siltä väliltä.

Vastauksista koostettiin erilaisia teemoja. Vastaajien mielestä hyvässä koulutuksessa oli tärkeintä kouluttajien asiantuntemus ja selkeys. Koulutuksessa toivotaan ammattitaitoisia esittäjiä ja selkeitä dioja. Koulutuksen sisällöstä vastaajat nostivat esille tukikauden muutokset, keskeiset velvoitteet ja talouden näkökulman. Vastaajat toivoisivat esimerkkejä, millä tavoin eri toimenpiteet vaikuttavat tilan talouteen. Koulutusta kaivattaisiin myös valvojan kohtaamiseen ja peltovalvontahetkeen. Valtakunnalliset teemakoulutukset nousivat esille useammassa vastauksessa. Teemakoulutuksia toivottiin erityisesti erikoiskasvipuolelle, mutta niitä voisi järjestää muutenkin, esimerkiksi hanhivahinkokorvauksiin liittyen.

Vastaajat olivat hyötynneet koulutuksista eri tavoin. Toiset olivat saaneet ideoita viljelykasvien valintaan, muun muassa monimuotoisuuskasvien ja kerääjäkasvien. Osa oli saanut vinkkejä ympäristökorvauksen toimenpiteiden valintaan ja jotkut osallistuvat paikan päällä pidettäviin koulutuksiin vain verkostoituaikseen muiden viljelijöiden kanssa.

Koulutusten järjestämistapoja selvitettiin haastatteluissa. Suosituin koulutusmuoto oli sähköinen Teams-alustalla toimiva koulutus. Paikan päällä pidettäville koulutuksille oli oma kannattajakuntansa.

Tosin moni haastateltava sanoi, ettei tarvitse paikan päällä pidettäviä koulutuksia ohjelmakauden keskellä. Ohjelmakauden vaihtuessa olisi hyvä päästä paikan päällä pidettäviin koulutuksiin. Moni viljelijä oli sitä mieltä, että hybridikoulutukset sopisivat monelle. Sopiva koulutuksen kesto on etenkin sähköisissä koulutuksissa 1–2 tuntia. Paikan päällä pidettävät koulutukset voivat kestää 4–5 tuntia, mikäli tauoista on huolehdittu. Lyhyitä tietoisuustyypisiä koulutusvideoita toivotaan eri aiheista. Suurimmiksi esteiksi koulutuksiin osallistumiselle nousivat monimutkainen tukijärjestelmä ja kiinnostus aiheesta, vastaajien kiire sekä neuvojan käyttäminen tukihakemusten täytössä.

11 VIJELIJÄTUKIKOULUTUSTEN KEHITTÄMINEN PALVELUMUOTOILUN KEINOIN

11.1 Viljelijätukikoulutusten Service blueprint -malli

Service Blueprint eli palvelumalli (liite 4) määrittelee ja kuvaa viljelijän palvelupolun sekä koulutuksen järjestäjän kontaktipisteet, että koulutuksissa mukana olevat keskeiset toimijat. Palvelumallin avulla kuvataan koulutuksien järjestäminen, siihen vaadittavat resurssit ja viljelijöiden kytkeytyminen koulutusjärjestelmään palvelupolun avulla. Blueprint-mallissa toiminnot esitellään viljelijän näkökulmasta. Viljelijän ja koulutuksen järjestäjän kohtaamisia kutsutaan kontaktipisteiksi, jolloin viljelijä arvioi samalla järjestäjän kykyä järjestää koulutusta. (Tuulaniemi 2011, 212.)

Viljelijätukikoulutusten palvelupolku aloitetaan viljelijöiden hankinnalla viljelijätukikoulutuksiin. Huomiota kannattaa kiinnittää erilaisten viljelijäprofiilien tarpeisiin (kuva 3). Tässä vaiheessa koulutuksen järjestäjä ilmoittaa koulutuksista sosiaalisen median kampanjoissa, mainoksissa ja verkkosivuilla. Houkuttelevien postauksien ja mainoksien avulla, joissa on maininta koulutusten sisällöistä ja hyödyistä. Niissä voidaan hyödyntää kokemuksia ja palautteita, jotta potentiaaliset osallistujat pääsevät näkemään konkreettisia esimerkkejä koulutusten hyödyistä. Lähetetään uutiskirjeitä ja sähköpostimarkkinointia kohdennetusti viestillä koulutusten sisällöllä, ajankohdalla ja ilmoittautumisoheilla. Kokeneen viljelijän saattaa tavoittaa paremmin maatalouslehden tai radiomainoksen kautta. Tärkeää on viestiä myös paikallisten maatalousjärjestöjen, viljelijäyhdistysten ja osuuskuntien kanssa. Osallistuminen tapahtumien tapahtumiin ja messuille antaa mahdollisuuden esitellä koulutuksia ja jakaa esitteitä. Nuorempia viljelijöiden kanssa saattaa toimia blogipostaukset, joissa käsitellään koulutusten aiheita ja niiden hyödyntämistä.

Koulutusten järjestäjän kannattaa välillä kartoittaa käyttäjien tarpeet, toiveet ja ymmärtää syvällisiä ongelmia. Tässä vaiheessa vaaditaan aktiivista kuuntelemista ja analysointia. Näin varmistetaan palvelumuotoiluprosessin perustuminen todellisiin käyttäjätarpeisiin ja saadaan käyttäjäystävällisiä sekä tehokkaita palveluita. Käyttäjähaastatteluiden avulla kartoitetaan nykyisten ja potentiaalisten käyttäjien kokemuksia, tarpeita ja haasteita. Laajemman käyttäjäjoukon mielipiteiden ja kokemusten kerääminen antaa kvantitatiivista dataa, kuten tässä opinnäytetyössä toteutettiin viljelijähaastattelun keinoin. Käyttäjien toiminnan ja käyttäytymisen seuraaminen luonnollisessa ympäristössä auttaa tunnistamaan tottumuksia ja kipupisteitä, joita ei muulla tavoin saada selville. Olemassa olevan datan avulla kuten verkkosivujen analytiikan ja asiakaspalautteen avulla saadaan trendejä ja käyttäytymismalleja selville.

Benchmarking tarkoittaa toisilta oppimista ja oman toiminnan kehittämistä. Sen avulla voidaan arvioida, havainnoida ja vertailla muiden kouluttajien järjestämiä koulutuksia. Jos ei ole mahdollista osallistua muiden koulutuksiin, voidaan internetin kautta löytää myös hyödyllistä tietoa. Tärkeintä on noudattaa lakeja ja hyviä tapoja. (Tuulaniemi 2011, 138–140.) Yhdellä ELY-keskuksella on käytössä kuukausittaiset tunnin mittaiset lyhytkoulutukset, joissa paneudutaan ajankohtaisiin asioihin ja niiden järjestely sujuu jouhevasti. Viljelijäkoulutuksien löytäminen maaseutu.fi sivustolta oli haasteellista, siellä paljon muitakin koulutuksia kuin ELY-keskusten järjestämiä tukikoulutuksia.

Viljelijöiden konkreettinen askel on rekisteröityä tai ilmoittautua koulutuksiin tai tapahtumiin. Tässä vaiheessa pitää viljelijälle välittyä positiivinen ensivaikutelma ja löytää motivaatiota osallistumaan.

Ilmoittautumislomakkeen pitää olla helppokäyttöinen ja selkeä, josta löytyy tarvittavat tiedot. Lomakkeen pitää toimia erilaisilla laitteilla. Vahvistusviestin avulla kerrotaan ilmoittautumisen onnistumisesta, samalla siinä voi olla linkki, jonka kautta voidaan tarkistaa tai muokata ilmoittautumistietoja. Koulutuksen ollessa maksullinen on helpointa sisällyttää se ilmoittautumisen yhteyteen. Maksuprosessin pitää olla käyttäjäystävällinen ja turvallinen. Lisätietojen ja ohjeiden antaminen auttaa viljelijää valmistautumaan koulutukseen ja varmistaa sujuvan osallistumisen. Ennen koulutuksen alkua voidaan lähettää muistutusviesti puhelimitse, sähköpostitse tai tekstiviestillä, jossa voidaan antaa vielä viime hetken ohjeita.

Keskeisimpiin vaiheisiin kuuluu koulutukseen osallistuminen. Suunnittelun vaikutuksia voidaan peilata viljelijöiden kokemuksiin. Koulutuksen saapumiseen annetaan selkeät ohjeet ja etäkoulutuksessa käytetään luotettavaa sekä helppokäyttöistä alustaa. Vastaanottamassa paikan päällä tai etäkoulutuksessa ollaan ystävällisiä ja avuliaita. Esteettömät ja toimivat tilat kuuluvat koulutuksen vaatimaan tarkoitukseen. Sisältöön panostetaan ja toteutetaan asiantuntevien kouluttajien selkeällä sekä kiinnostavalla tavalla. Nuoret ja uudet viljelijät hyötyvät selkeästi käytännön harjoituksista tai työpajoista. Niiden avulla voidaan elävöittää ja pitää mielenkiintoa yllä. Ryhmätöiden ja keskusteluiden avulla edistetään oppimista. Verkostoitumisen tauon aikaan voidaan vaihtaa kokemuksia. Materiaalit voidaan jakaa etukäteen tai koulutuksessa, näiden avulla voidaan tukea oppimista. Koulutuksen jälkeen kannattaa tarjota mahdollisuutta jatkotukeen, tarkoittaen lisäkysymyksiin vastaaminen ja jatkokouluttautumismahdollisuuksista. Lopussa kannattaa palautetta kerätä innovatiivisella tavalla.

Koulutuksen päättyessä analysoidaan koulutuksesta saatu palaute tunnistaen kehityskohteet ja onnistumiset. Tarpeiden huomioiminen lisää tyytyväisyyttä luoden pitkäaikaisia asiakassuhteita ja uskollisuutta koulutuksiin. Tukimateriaalia voidaan toimittaa jälkikäteen esityksenä tai linkkien kautta. Jatkokoulutuksiin ja syventäviä koulutuksia kannattaa esitellä, erityisesti kokeneet viljelijät hyötyvät osaamisen kehittämistä syvällisemmin. Koulutuksien kehittäminen auttaa vastaamaan esiin tulleisiin viljelijöiden tarpeisiin ja toiveisiin.

11.2 Palveluosaaminen

Palveluosaamisen avulla jalostetaan viljelijätukikoulutuskonseptit käytäntöön. Konseptien tarkemmalla suunnittelulla määritetään koulutusten kannalta keskeisimmät koulutuksiin liittyvät asiat asiakasprofiileista luennoitsijoiden ohjeistamiseen. Konsepteilla ei ole arvoa ennen kuin ne julkaistaan (Tuulaniemi 2011, 192–193). Viljelijät toivoivat, että mainostamiseen panostettaisiin ja koulutusten sisällön tuomisen esiin mielenkiintoisella tavalla houkuttelee osallistumaan. Konseptisuunnitelmalla ei ole arvoa ilman halutunlaista ilmentymistä ja toiminnallisuutta (Tuulaniemi 2011, 193). Viljelijä pitää pystyä näkemään, tuntemaan ja kuulemaan koulutusten brändi.

Mainonnassa annettu odotus hyvästä koulutuksesta antaa viljelijälle syyn osallistua koulutukseen. Koulutuksen brändin tulee tulla viljelijää lähelle eli viljelijän pitää päästä samaistumaan asiaan esimerkiksi tukilaskelmien tai esimerkkitapausten kautta. Aiemmin koulutuskonsepteissa luodut tavoitteet ja suunnitelmat täytyy näyttää koulutukseen osallistujille. Näin muodostuu hyvä asiakaskokemus ja johtaa tyytyväisiin viljelijöihin, jotka palaavat koulutuksiin uudelleen. (Tuulaniemi 2011, 192–195.)

11.3 Viljelijätukikoulutusten kouluskonseptit

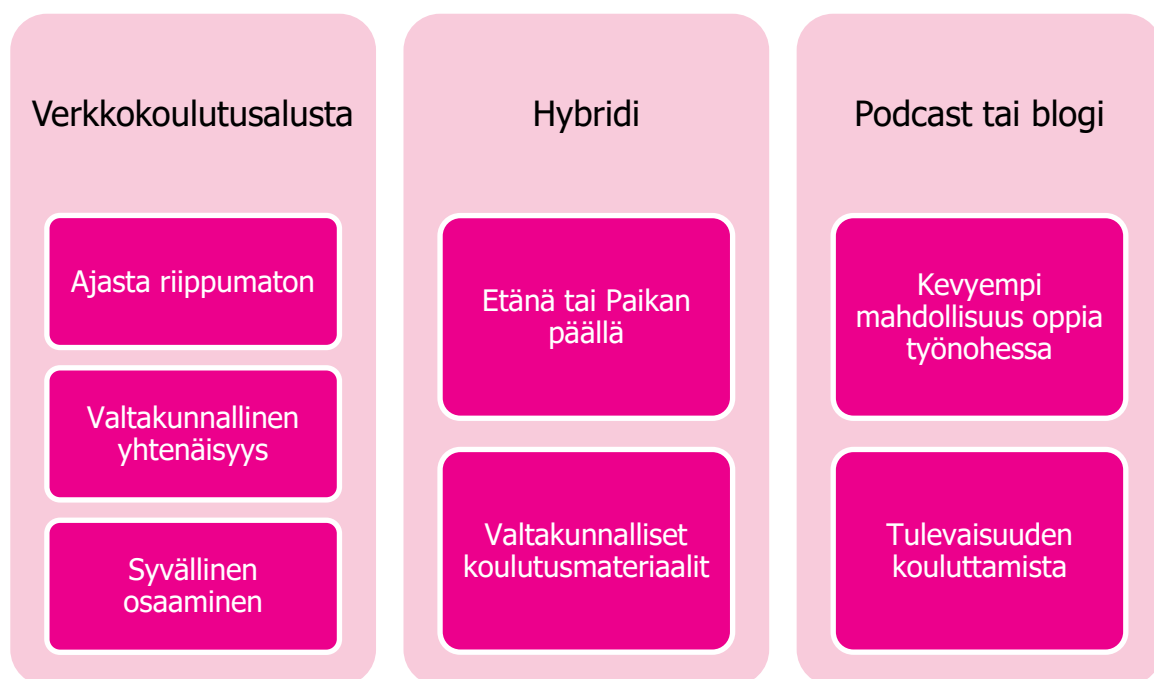
Suunnitteluvaiheessa ideointi kehittää ratkaisuehdotuksia viljelijätukikoulutusten järjestämiseen (Tuulaniemi 2011, 182). Ideat koulutusten järjestämisestä on poimittu viljelijähaastatteluista. Ideoita ryhdyttiin suunnittelemaan konsepteiksi eli keskeisiksi ideoiksi. Konseptin avulla kuvataan kokonaisuutta ilman yksityiskohtia (Tuulaniemi 2011, 191).

Verkossa toteutettavat koulutusmenetelmät mahdollistavat jatkuvan oppimisen, osaamisen kehittämisen ja ovat helppoja käyttää sekä toteuttaa. Monipuoliset koulutusmenetelmät tuovat oppimiseen mukavaa vaihtelua ja sopivat erilaisiin tilanteisiin ja huomioivat erilaiset oppijat sekä oppimistyyliä. (Eduhouse 2024) Tässä esitellään kolme erilaista versiota, miten tulevaisuudessa viljelijätukikoulutuksia voitaisiin järjestää.

Valtakunnalliset koulutusvideot verkkokurssialustalla. Videon lisäksi tarjotaan kirjallinen materiaali ja lisätietoja kohta. Videoita voidaan luokitella lähtötason mukaan esim. asiakasprofiilien perusteella tai osaamisen. Tämä mahdollistaa riippumattomuuden ajasta ja paikasta, helposti käytettävissä mobiililaitteella tai tietokoneella. Itsenäinen opiskelu vaatii viljelijältä sisäistä motivaatiota. Jatkuvasti saatavilla oleva materiaali mahdollistaa palaamisen aiheeseen uudestaan mahdollistaen täsmällisen tiedonhaun joko videolta tai kirjallisuudesta. Tällä menetelmällä yhtenäistetään käytänteitä valtakunnallisesti ja tehostetaan työaika, suunnitteluvaiheessa käytännön toteuttamiseen valitaan asiantunteva ja motivoitunut työryhmä, joka vastaa alustan päivittämisestä sekä ylläpitämisestä.

Hybridikoulutukset keskitetysti mahdollistavat viljelijän osallistumisen paikan päällä tai etänä. Joustava osallistuminen ja saavutettavissa useammalla. Tämä menetelmä sopii, kun täysin itsenäinen opiskelu ei anna riittävästi, vaan samalla saa aktiivista tekemistä ja tukea sekä vuorovaikutusta oppimisen tueksi. Merkittävin etu on mahdollisuus esittää koulutuksen aikana kysymyksiä ja olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Reaaliaikainen toteutus raivaa kalenterista tilaa koulutukselle. Koulutuksissa voidaan käyttää verkkokoulutusalan materiaalia tai ohjata lisätietojen saamiseksi sinne.

Podcast toimii äänitiedostona tallenteen muodossa. Blogi mahdollistaa oppimisen lukemisen muodossa. Sisältö on keskustelunluonteista, jolloin se mahdollistaisi käytännön esimerkkien tuomisen esiin asiantuntijoiden haastatteluilla tai useamman henkilön dialogina. Viljelijän kannalta podcast on joustava koulutusmuoto, jonka sisältö on kuunneltavissa silloin, kun itselle parhaiten sopii ja paikka-riippumaton. Välillä ei tarvitse vilkuilla näyttöä ääntä kuunnellessa. Podcastit toimivat silloin, kun kalenterissa ei ole yhtään ylimääräistä minuuttia osaamisen kehittämiseksi ja on kevyempi vaihtoehto muiden koulutusmenetelmien rinnalla. (Kuva 32.)

KUVA 32. Tulevaisuuden koulutuksen järjestämisen muodot

Koulutusjärjestelmän tiettäväksi tekeminen täytyy tehdä viljelijöille ominaisella tavalla ja sopivissa ympäristöissä (Tuulaniemi 2011, 153). Näistä kolmesta vaihtoehdosta mikään ei poissulje pois toisistaan, päinvastoin. Materiaaleja voidaan hyödyntää ristiin. Toteutuessaan aikaa menee alkuun materiaalin tuottamiseen, joka tällä hetkellä joka tapauksessa jakautuu 15 ELY-keskukseen. Alkuun vaatisi, että jokaisesta ELY-keskuksesta osallistuu asiantuntija mukaan, joka tuntee sen alueen tuista eroavaisuudet. Verkkokoulutusaloja sekä blogien- ja podcast-aloja löytyy sekä ilmaisia, että maksullisia. Asiantuntijaa tarvitaan alojen toteutukseen, jos organisaation sisällä ei ole asiantuntijaa. Nämä kolme mallia toimivat prototyyppeinä eli ensimmäisinä versioina, joita ELY-keskukset pääsevät testaamaan viljelijöillä (Tuulaniemi 2011, 196).

11.4 Viljelijätukikoulutuskonseptien arviointi

Arviointia viljelijätukikonseptien onnistumisesta voidaan mitata ja seurata tunnistamalla koulutuksen tärkeimmät vaiheet. Näitä Tuulaniemen 2011, (226–229) mukaan ovat konversiot eli siirtymät ja muut keskeiset arviointimenetelmät, mitä on käytetty aiemmin koulutuspalautteiden keräämisessä. Mikrotason siirtymä kuuluu koulutuksen järjestämisen vaiheet ja makrotasoon päätavoite. Prototyypointi antaa tärkeää asiakaspalautetta reaaliaikaisesti. Numeeristen arvojen avulla voidaan antaa uskottavampaa tietoa viljelijöille. Jatkuvan seurannan merkitys antaa jatkokehitys ehdotuksia koulutuskonsepteihin.

12 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen ongelmana oli viljelijöiden osallistuminen tukikoulutuksiin. Opinnäytetyön avulla haluttiin selvittää kuinka paljon viljelijät osallistuvat viljelijätukikoulutuksiin ja mistä syistä jättävät osallistumatta. ELY-keskuksille lähetettiin sähköisesti kvantitatiivinen tutkimus ja viljelijöille tehtiin kvalitatiivinen haastattelututkimus. ELY-keskuksille tehtyyn tutkimukseen saatiin 13 vastausta 15:sta. Viljelijöiden teemahaastattelussa haastateltiin 17 viljelijää pääasiassa Itä-Suomesta ja Kymenlaaksosta.

ELY-keskuksilla on päävastuu viljelijätukikoulutuksien järjestämisessä. Jokaisessa ELY-keskuksessa kouluttamista sivutaan strategisessa suunnitelmassa eri tavalla painottaen. Koulutuksia saatetaan kohdentaa erilaisiin tukiin tai kohderyhmään. Yhteistyötä tiivistetään tai tehdään suunnitelmallisesti YTA-alueiden kanssa.

Asiakastutkimuksien avulla löydettiin kohderyhmälle eli tässä tapauksessa viljelijöille merkityksellisiä asioita ja ymmärrettiin samalla ihmisten toiminnan motiiveja. Kehitysideoita kirjattiin muistiin pitkin tutkimusmatkaa. (Tuulaniemi 2011, 153.) Koulutusten järjestämisessä verkkokoulutukset koetaan hyvänä. Viljelijät voivat kuunnella koulutuksia silloin, kuin heiltä löytyy siihen aikaa. Verkkokoulutuksissa kannattaa huomioida tarkkaavaisuutta tukeva aikataulutus, koska kirjallisuudessa tuli esiin ihmisten tarkkaavaisuuden herpaantuvan 15–20 minuutin välein. Verkkokoulutukset voisivat olla useamman ELY-keskuksen yhteisiä koulutuksia, koska tällä hetkellä tehdään paljon päällekkäistä työtä koulutusten valmisteluissa. Valtakunnallisille teemakoulutuksille olisi myös kysyntää. Aiheet voisivat koskea esimerkiksi erikoiskasveja. Podcastit ja blogit voisivat toimia osalla viljelijöistä kevyempänä oppimisvälineenä.

Viljelijät toimivat pääosin yksin, joten toiveena oli myös paikan pidettäviä koulutuksia, jossa päästään verkostoitumaan muiden viljelijöiden kanssa. Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella on ollut kokeilussa kuntien järjestämiä keskusteluiltoja viljelijöille. Keskusteluiltojen osallistumisaktiivisuudessa on ollut alueellisia eroja. Keskusteluiltojen aiheena on ollut muun muassa vieraslajit: rikkakanahirssi ja viherpantaheinä sekä verkkoturvallisuus. Avoimilla keskusteluilloilla turvataan viljelijöiden kohtaamiset toistensa kanssa ja koulutukset voidaan järjestää etäyhteyksien välityksellä.

Palvelumuotoilusta löytyy erilaisia käsikirjoja ja oppaita. Tähän opinnäytetyöhön valikoitui Tuulaniemen 2011 kirjoittama palvelumuotoilu teos. Palvelumuotoilu soveltuu julkisten palveluiden kehittämiseen soveltaen ja antaa mahdollisuuden kehittää luovasti jo olemassa olevia palveluita. Tällaisen prosessin tekeminen vaatii aikaa, mielenkiintoa ja myös rahaa. Tulevaisuudessa voisi toteuttaa hankkeen kouluttamiseen liittyvää kehittämistyötä julkisella sektorilla. Koulutuskonseptit tarjoavat erilaisia vaihtoehtoja toimeksiantajalle pohtia kuinka koulutuksia voitaisiin tulevaisuudessa järjestää.

Tammikuussa 2025 päätettiin uusien Elinvoimakeskusten perustamisesta, jossa hallintoalueiden määrä vähenee ja niitä yhdistetään toisiinsa. Kaakkois-Suomessa tapahtuu muutoksia, kun Päijät-Hämeen maakunta yhdistetään nykyisen Kaakkois-Suomen ELY-keskusalueen kanssa. Nähtäväksi jää vaikuttaako uusien Elinvoimakeskusten perustaminen viljelijätukikoulutusten laatuun ja sisältöön sekä niiden työmäärään, kun lähtökohtaisesti toteutukseen osallistuu useampia asiantuntijoita.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan reliabiliuden ja validiuden kautta. Tutkimusprosessin aikana monet seikat vaikuttivat sen luotettavuuteen. Opinnäytetyössä oli tavoitteena tulosten ja todellisuuden hyvä vastaavuus. Teemahaastattelussa pyrittiin tavoittamaan tutkittavien ilmiöiden vivahteita tiivistämällä ne siten, että saadaan esille haastateltavien todelliset ajatukset ja kokemukset. Haastattelun luotettavuutta voitiin mitata reliabiliuskertoimella. Haastattelijaa vaihtamalla pitää tulla luotettava samanlainen tulos. Tutkimuksen käsitevalidius jää heikoksi, mikäli tutkittavasta ilmiöstä ei tavoiteta olennaisia piirteitä tai johdeta keskeisiä käsitteitä teoriasta. Teemahaastattelun sisältövalidius voi olla matala, mikäli teemaluettelon laatimisessa tai teema-alueiden kysymysten asettelussa epäonnistutaan. (Hirsjärvi & Hurme 1995, 128–129.) Opinnäytetyössä noudatettiin tutkimusetiikkaa eli hyvää tieteellistä käytäntöä. Opinnäytetyö koostettiin huolellisesti ja tarkasti prosessin suunnittelusta raportointiin asti. Kyselytutkimukseen osallistuville lähetettiin saatekirje, jossa kerrottiin opinnäytetyön taustasta ja tavoitteista. Haastattelututkimukseen osallistuville kerrottiin kaikille etukäteen haastattelusta ja selvitettiin, haluaako osallistua tutkimukseen. Haastatteluun osallistuville kerrottiin haastattelun tallentamisesta.

Jatkotutkimusaiheena voitaisiin tutkia tukien takaisinperintää taloudellisesta näkökulmasta. Kuinka paljon tukien takaisinperintää tulee vuosittain ja kuinka kouluttamisella niitä voitaisiin ehkäistä. Neuvontaa käyttävien tilojen tukienperinnän määrä verrattuna viljelijään, joka perehtyy tukiehtoihin ja on tietoinen toimenpiteiden valinnoista. Uusien elinvoimakusten toivotaan ottavan käyttöön uudet koulutuskonseptit, joten mielenkiintoista olisi tietää kuinka koulutuskonseptit toimivat käytännössä. Kouluttautumiseen liittyen jatkotutkimuksena voitaisiin tarkastella millaisilla alustoilla koulutuksia kannattaisi jatkossa pitää.

13 POHDINTA

Aiheen opinnäytetyöhömmme saimme siitä, että on tarve uudistaa viljelijätukikoulutuksia vastaamaan niihin haasteisiin, joita EU:n lainsäädäntö viljelijöille asettaa. Opinnäytetyöllä on myös valtakunnallinen merkitys, koska sen avulla voidaan parantaa koko Suomen viljelijätukikoulutusten järjestämistapoja. Keväällä 2024 Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen viljelijätukikoulutuksen palautekeskustelun jälkeen heräsi kysymys, miksi viljelijöiden osallistuminen viljelijätukikoulutuksiin vähentyy vuosittain. Samaan aikaan viljelijöille muodostui takaisinperintöjä tukiehtojen noudattamatta jättämisestä, jotka johtuivat suurelta osin tukiehtojen tietämättömyydestä.

Tämä kehittämistehtävä oli alkuodotuksia laajempi prosessi. Työhön sisältyi määrällistä ja laadullista tutkimusta sekä palvelumuotoilua. Kehittämistehtävässä luotiin ELY-keskusten käyttöön palvelupolukumalli ja koulutuskonseptit. Opinnäytetyö on ollut prosessi, jossa on hyödynnetty molempien vahvuusalueita. Seitsemän vuoden viljelijätaustalla ja yli 15 vuoden maataloushallinnon kokemuksella saatiin aikaan työ, jossa on laajasti tutkittu asiaa ja hyödynnetty monia eri tapoja ja menetelmiä. Opinnäytetyötä varten luettiin useita kirjoja tutkimusmenetelmistä ja palvelumuotoilusta sekä haettiin tietoa erilaisista internet-lähteistä. Opinnäytetyön merkeissä käytiin tutustumassa EU:n parlamenttiin Brysselissä. Opinnäytetyön edetessä on pohdittu ja suunniteltu millä tavoin palvelumuotoilua voidaan tulevaisuudessa hyödyntää omassa työssä.

Webropol-kysymysten asetteluun olisi voinut käyttää enemmän aikaa, jolloin tutkimustuloksia olisi voitu vielä paremmin ristiintaulukoida. Koulutusten osallistujamäärän selvittäminen jäi vähän vaajaaksi. Kysymys olisi pitänyt olla vähän selkeämpi tai jaettuna pienempiin osiin.

Teemahaastelussa haasteeksi muodostui haastateltavien löytäminen. Suorat yhteydenotot viljelijöihin olivat lopulta tehokkain keino löytää haastateltavia. Teemahaastattelut olivat mielenkiintoisia ja sitä kautta saatiin monia uusia näkökulmia tutkimukseen. Osa haastateltavista oli selkeästi etukäteen pohtinut asioita mitä vastaisivat ja heillä oli vahva mielipide asioihin. Osa haastateltavista totesi haastattelun lopuksi aiheen olevan tärkeä.

Palvelumuotoilun osalta olisi ollut myös kehitettävää. Tuulaniemen (2011) mukaan koulutuksia järjestävien tahojen työntekijöiden olisi ollut hyvä olla mukana palvelumuotoilussa. Kehittämisprosessi olisi näin ollen työntekijöille tuttu ja valinnat läpinäkyviä. Samalla toimeksiantajan työyhteisöstä olisivat päässeet vaikuttamaan konsepteihin ja tuomaan näkemystä Service Blueprint-malliin. Systemaattinen palvelun kehittäminen saattaa olla myös vierasta, joten tässä samalla olisi saatu palvelumuotoilua osaksi kehittämistä toimintaa (Tuulaniemi 2011, 230).

Opinnäytetyön tekeminen alkoi keväällä 2024 vauhdilla. Ensimmäisenä vuonna tutustuttiin tiimiopinnoissa ja siinä samalla todettiin työskentelytapojen olevan samanlaiset. Opinnäytetyö on iso rutistus, mutta uskoimme parityöskentelyn antavan opinnäytetyölle enemmän sisältöä. Työsuunnitelma saatiin kirjoitettua kasaan kuukaudessa. Kesän aikana opinnäytetyötä ei juurikaan työstetty ja elokuussa aloitettiin tekemään kyselylomaketta ELY-keskusten työntekijöille. Kyselyn tekemiseen meni odotettua enemmän aikaa ja samalla syksyllä suoritettiin muita opintoja. Opinnäytetyön tekemiseen ei ollut aikaa ja energiaa syksyllä niin paljon kuin olisi pitänyt. Opinnäytetyön haastatteluiden ja kirjoittaminen päästiin aloittamaan kunnolla joulukuun puolella välissä vuonna 2024. Loppukiri oli rankka,

mutta lopputulokseen olemme tyytyväisiä. Toivotaan, että opinnäytetyöstä on hyötyä tulevaisuuden viljelijätukikoulutuksia suunniteltaessa.

LÄHTEET

- Aluehallintovirasto julkaisuaika tuntematon. Aluehallintovirastot. Verkkojulkaisu. <https://avi.fi/aluehallintovirastot>. Viitattu 15.5.2024.
- BMEI julkaisuaika tuntematon Ministeriö. Verkkojulkaisu. https://www.bmei.de/EN/ministry/ministry_node.html. Viitattu 29.12.2024.
- Eduhouse 2023. Modernit koulutusmenetelmät-3 tapaa verkko-opiskeluun. Verkkojulkaisu. 25.1.2023. <https://www.eduhouse.fi/blog/modernit-koulutusmenetelmat-kolme-tapaa-verkko-opiskeluun>. Viitattu 9.2.2025.
- Elintarvike-, maatalous- ja kalastusministeriö julkaisuaika tuntematon. Ministry. Verkkojulkaisu. <https://en.fvm.dk/the-ministry>. Viitattu 9.1.2025.
- ELY-keskus julkaisuaika tuntematon a. ELY-keskukset. Verkkojulkaisu. <https://www.ely-keskus.fi/ely-keskukset>. Viitattu 27.4.2024.
- ELY-keskus julkaisuaika tuntematon b. Maaseutuelinkeinot. Verkkojulkaisu. <https://www.ely-keskus.fi/maaseutuelinkeinot>. Viitattu 27.4.2024
- ELY-keskus julkaisuaika tuntematon c. Maataloustukien valvonta. Verkkojulkaisu. <https://www.ely-keskus.fi/maataloustukien-valvonta>. Viitattu 29.12.2024.
- ELY-keskus julkaisuaika tuntematon d. Tehtävät. Verkkojulkaisu. <https://www.ely-keskus.fi/tehtavat-ja-toiminta-ja-toiminta> Viitattu 27.4.2024.
- ELY-keskus julkaisuaika tuntematon e. Tukien käytön ja tuotannon valvonta. Verkkojulkaisu. <https://www.ely-keskus.fi/tukien-kayton-valvonta>. Viitattu 29.12.2024.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Vastapaino
- Euroopan komissio 2023. At a glance: FINLAND'S CAP STRATEGIC PLAN. Pdf-tiedosto. 20.12.2023. https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/faa50a6c-35a2-4ebd-acc7-55f487e5c9ea_en?filename=csp-a-a-glance-finland_en.pdf. Viitattu 11.5.2024.
- Euroopan komissio 2024. Saksan strateginen suunnitelma. Verkkojulkaisu. 28.10.2024. https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/germany_en?prefLang=fi&etrans=fi. Viitattu 29.12.2024.
- Euroopan komissio 2025. At a glance: DENMARK` s CAP STRATEGY PLAN. pdf-tiedosto. 6.1.2025. https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/efa6dc5a-eb5f-4d3d-92db-1d3aad7ae16e_en?filename=csp-at-a-glance-denmark_en.pdf. Viitattu 9.1.2025.
- Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon b. Ruotsin maatalouden lähtötiedot. Verkkojulkaisu. https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/sweden_en. Viitattu 29.12.2024.
- Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon d. Saksan maatalouden lähtötiedot. Verkkojulkaisu. https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/germany_en?prefLang=fi&etrans=fi. Viitattu 29.12.2024.
- Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon f. Viron maatalouden lähtötiedot. Verkkojulkaisu. https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/estonia_en. Viitattu 25.12.2024.
- Euroopan komissio julkaisuaika tuntematon g. Viron strateginen suunnitelma. https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/8ff46aa3-d873-452e-9c70-3ab19656ba66_en?filename=csp-at-a-glance-estonia_en.pdf. Viitattu 25.12.2024.

Euroopan parlamentti 2021. Yhteinen maatalouspolitiikka: miten EU tukee maanviljelijöitä? Verkkajulkaisu. Päivitetty 23.9.2021. [Euroopan parlamentti julkaisuaika tuntematon c. Euroopan parlamentti. Verkkajulkaisu. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/section/196/the-common-agricultural-policy-cap> <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/section/196/the-common-agricultural-policy-cap> Viitattu 6.9.2024.](https://www.europarl.europa.eu/topics/fi/article/20210916STO12704/yhteinen-maatalouspolitiikka-miten-eu-tukee-maanviljelijoita#:~:text=EU%20on%20tuenut%20maanviljely%C3%A4%20yhteisen%20maatalouspolitiikkansa%20%28YMP%29%20kautta,kertoja%20ymp%C3%A4rist%C3%B6n%20suojelemiseksi%20ja%20maanviljelij%C3%B6iden%20oikeudenmukaisen%20toimeentulon%20varmistamiseksi. Viitattu 6.9.2024.</p>
</div>
<div data-bbox=)

Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon a. Euroopan komissio. Verkkajulkaisu. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-commission_fi. Viitattu 8.1.2025.

Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon b. Euroopan parlamentti. Verkkajulkaisu. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-parliament_fi. Viitattu 8.1.2025.

Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon d. Euroopan unioni. Verkkajulkaisu. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu_fi. Viitattu 8.1.2025.

Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon e. Euroopan unionin historia. Verkkajulkaisu. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_fi Viitattu 8.1.2025.

Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon f. Euroopan unionin historia. Verkkajulkaisu. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1960-69_fi. Viitattu 8.1.2025.

Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon g. Euroopan unionin historia. Verkkajulkaisu. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1970-79_fi. Viitattu 8.1.2025.

Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon h. Euroopan unionin historia. Verkkajulkaisu. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1990-99_fi. Viitattu 8.1.2025.

Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon i. Euroopan unionin historia. Verkkajulkaisu. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2000-09_fi. Viitattu 8.1.2025.

Euroopan unioni julkaisuaika tuntematon j. Euroopan unionin perustajat. Verkkajulkaisu. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/eu-pioneers_fi. Viitattu 8.1.2025.

Euroopan unioni n.d k. Euroopan toimielimet. Verkkajulkaisu. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_fi. Viitattu 8.1.2025.

FiTech 2019. Verkko-oppimisen muotoilukirja. Pdf-tiedosto. <https://fitech.io/app/uploads/2019/09/Verkko-oppimisen-muotoilukirja-v-1.4.1-web.pdf>. Viitattu 16.12.2024.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 1995. Teemahaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kokkinen, Annemari, Rantanen-Väntsi, Leena & Tuomola, Anita 2008. Maturus. Helsinki: Kirjapaja.

Kuusi, Reino 1956. Kansalaistiedon peruskirja. Porvoo: Werner Söderström Oy.

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta 897/2009. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090897#L1P3>. Viitattu 19.1.2025.

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta 897/2009. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090897#L2P7>. Viitattu 9.2.2025.

Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa 210/2010. <https://finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2010/20100210>. Viitattu 27.4.2024.

Laki maataloustukien takaisinperinnästä 192/2013. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130192#Lidm46111190896528>. Viitattu 15.5.2024.

Laki valtionavustuksista 688/2001. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010688#L3P9>. Viitattu 19.1.2025

Lempäälä julkaisuaika tuntematon Maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät. Verkkojulkaisu. <https://www.lempaala.fi/tyo-ja-yrittaminen/maaseutupalvelut/maaseutuhallinto/#:~:text=Maaseutuelinkeinoviranomaisten%20keskeisimm%C3%A4t%20teht%C3%A4v%C3%A4t%20ovat%20maataloustuki-%20ja%20korvausasioiden%20hoitaminen%2C,ja%20el%C3%A4inten%20merkint%C3%A4%C3%A4n%20ja%20rekister%C3%B6intiin%20liittyv%C3%A4t%20asioiden%20k%C3%A4sittelyt>. Viitattu 27.4.2024.

Maa- ja metsätalousministeriö 2023 g. Maaseudun kehittämisen sekä maa- ja elintarviketalouden tavoitteet. Verkkojulkaisu. https://mmm.fi/documents/1410837/4961219/ELY_Liite_2_Maaseudun_ja_maatalouden_tavoitteet_2024.pdf/33a75ec4-d39f-d4c2-c13d-e3114fd32f1b/ELY_Liite_2_Maaseudun_ja_maatalouden_tavoitteet_2024.pdf?t=1718354344187. Viitattu 20.2.2025.

Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon a. CAP-suunnitelma kaudelle 2023–2027. Verkkojulkaisu. <https://mmm.fi/cap27/cap-suunnitelma>. Viitattu 2.1.2025.

Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon b. EU:n suorat tuet. Verkkojulkaisu. <https://mmm.fi/eu-n-suorat-tuet>. Viitattu 16.12.2024.

Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon c. EU:n yhteinen maatalouspolitiikka. Verkkojulkaisu. <https://mmm.fi/eun-yhteinen-maatalouspolitiikka-2023-2027>. Viitattu 27.4.2024.

Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon d. Maa- ja metsätalousministeriö. Verkkojulkaisu. www.mmm.fi/ministerio. Viitattu 15.5.2024.

Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon e. Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteet. Verkkojulkaisu. www.mmm.fi/tehtavat-ja-tavoitteet. Viitattu 15.5.2024.

Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon f. Hallinnonala. Verkkojulkaisu. <https://mmm.fi/ministerio/hallinnonala>. Viitattu 17.2.2025.

Maa- ja metsätalousministeriö julkaisuaika tuntematon. CAP-suunnitelma kaudelle 2023–2027. Verkkojulkaisu. <https://mmm.fi/cap27/cap-suunnitelma>. Viitattu 27.4.2024.

Maatalousvirasto julkaisuaika tuntematon a. Jordbruksverket, politiikka. Verkkojulkaisu. <https://jordbruksverket.se/stod/eus-politik-for-jordbruk-och-fiske/strategiska-planen--for-eus-jordbrukspolitik>. Viitattu 17.12.2024.

Maatalousvirasto julkaisuaika tuntematon b. Jordbruksverket, SAM-sovellus. Verkkojulkaisu. <https://jordbruksverket.se/stod/jordbruk-tradgard-och-rennaring/sam-ansokan-och-allmant-om-jordbrukarstoden/grundvillkor>. Viitattu 17.12.2024.

PRIA julkaisuaika tuntematon Maatalouden rekisteri- ja tietovirasto. Verkkojulkaisu. <https://www.pria.ee/organisatsioon>. Viitattu 29.12.2024.

Ruokavirasto 2024a. Maatalouden investointituet. Verkkojulkaisu. 13.3.2024. <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/investoinnit/maatalouden-investointituet/>. Viitattu 29.12.2024

Ruokavirasto 2024b. Peltotukien hakeminen. Verkkojulkaisu. 5.4.2024. <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/oppaat/hakuoppaat/hakuoppaat/peltotukien-hakeminen/peltotukien-hakeminen-2024/>. Viitattu 16.12.2024.

Ruokavirasto 2024c. Peltotukien hakuopas 2024. Verkkojulkaisu. 8.4.2024. <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/hakuoppaat-ja-ohjeet-viljelijöille/peltotukien-hakuopas/peltotukien-hakuopas-2024/>. Viitattu 28.4.2024.

Ruokavirasto julkaisuaika tuntematon a. Mikä on Ruokavirasto. Verkkojulkaisu. Mikä on <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/mika-on-ruokavirasto/> Ruokavirasto? - Ruokavirasto. Viitattu 27.4.2024

Ruokavirasto julkaisuaika tuntematon b. Nautapalkkiot. Verkkojulkaisu <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/elaintuet/nautapalkkio/> Ruokavirasto. Viitattu 16.12.2024.

Ruokavirasto julkaisuaika tuntematon c. Tietolaari. EU tukitietojen verkkopalvelu. <https://tietolaari.ruokavirasto.fi/tietolaari/sheets/17>. Viitattu 4.5.2024.

Suomi Euroopassa julkaisuaika tuntematon. EU:n päätöksentekojärjestelmän perusteet. Verkkojulkaisu. <https://suomieuropassa.fi/ajankohtaista/miten-eun-paatoksenteke-toimii/#:~:text=Euroopan%20unionin%20p%C3%A4%C3%A4t%C3%B6ksentekoj%C3%A4rjestelm%C3%A4%20on%20monimutkainen%20prosessi%2C%20joka%20k%C3%A4sitt%C3%A4%C3%A4,p%C3%A4%C3%A4t%C3%B6ksentekoon%20ja%20ett%C3%A4%20p%C3%A4%C3%A4t%C3%B6kset%20heijastavat%20unionin%20yhteisi%C3%A4%20etuja>. Viitattu 17.2.2025.

Tanskan maatalousvirasto julkaisuaika tuntematon Environmental affairs. Verkkojulkaisu. <https://en.lbst.dk/agriculture/environmental-affairs>. Viitattu 9.1.2025.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf. Viitattu 15.5.2024.

Tuulaniemi, Juha 2011. Palvelumuotoilu. Helsinki: Talentum.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 05.02.2024. Aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategia 2024–2027. https://tem.fi/documents/1410877/202036663/AVI-ELY-Strategia_2024-2027.pdf/09689d30-ee7b-3854-0b0a-26f351f11fe1/AVI-ELY-Strategia_2024-2027.pdf?t=1707382892903. Viitattu 9.2.2025.

Valtioneuvoston virasto 19.11.2024. a. Regenringen. Verkkojulkaisu. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/landsbygd-livsmedel-och-areella-naringar/sveriges-strategiska-plan-for-den-gemensamma-jordbrukspolitik-20232027/>. Viitattu 17.12.2024.

Valtioneuvoston virasto 8.11.2024. b. Ruotsin yhteinen maatalouspolitiikka. Verkkojulkaisu. [sveriges-strategiska-plan-for-genomforande-av-den-gemensamma-jordbrukspolitik-version-4.1.pdf](https://www.regeringen.se/regeringens-politik/landsbygd-livsmedel-och-areella-naringar/sveriges-strategiska-plan-for-genomforande-av-den-gemensamma-jordbrukspolitik-version-4.1.pdf) Viitattu 17.12.2024.

Vehkalahti, Kimmo 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.

Viron alue- ja maatalousministeriö julkaisuaika tuntematon. Viron maatalous- ja elintarvikemarkkinat. Verkkojulkaisu. <https://www.agri.ee/en/objectives-and-activities/agriculture-and-food-market>. Viitattu 29.12.2024.

LIITE 1: WEBROPOL-KYSELY ELY-KESKUKSILLE

SAVONIA

Hei,

Viljelijöiden kouluttamiseen tarvitaan uusia ideoita! Haluatteko olla mukana kehittämässä viljelijöiden tukikoulutuksia? Lähetämme kyselyn kaikille ELY-keskusten alueellisen maaseutuviestinnän koordinaattoreille. Toivomme, että välität viestin oikealle asiantuntijalle, mikäli et itse järjestä viljelijöiden tukikoulutuksia. Kyselyyn vastaaminen kestää 15 min. Lisäksi tarvitsit alueesi tuenhakijoiden määrän, koulutuksiin osallistujien lukumäärän sekä tallenteiden katselukertojen tiedot. Kysely toteutetaan aikavälillä 23.9-18.10.2024.

Teemme opinnäytetyötä aiheesta viljelijöiden kouluttaminen. Toimeksiantajana toimii Kaakkois-Suomen ELY-keskus. Opinnäytetyössä on tarkoituksena kehittää viljelijöille uudenlainen opintopolku, jolla helpotetaan ELY-keskusten ja kuntien koulutustaakkaa sekä pyritään tekemään koulutuksista saavutettavampia viljelijöiden näkökulmasta. Olemme toisen vuoden YAMK-agrologiopiskelijoita Savonia ammattikorkeakoulusta. Opiskelemme maaseudun kehittämisen koulutusohjelmassa.

Innokkain koulutusterveisin

Henna ja Minna

Tallenna ja jatka myöhemmin

1. Missä ELY-keskuksessa työskentelet?

- Etelä-Pohjanmaan ELY
- Etelä-Savon ELY
- Hämeen ELY
- Kaakkois-Suomen ELY
- Kainuun ELY
- Keski-Suomen ELY
- Lapin ELY
- Pirkanmaan ELY
- Pohjanmaan ELY
- Pohjois-Karjalan ELY
- Pohjois-Pohjanmaan ELY
- Pohjois-Savon ELY
- Satakunnan ELY
- Uudenmaan ELY
- Varsinais-Suomen ELY

2. Järjestetäänkö teidän alueellanne viljelijätukikoulutuksia?

- Kyllä
- Ei

3. Kuinka paljon alueellanne on viljelijätukien hakijoita?

---

4. Kuka vastaa alueella pääasiassa viljelijätukikoulutuksen järjestämisestä?

- ELY-keskus
- Kunta
- MTK
- ProAgria
- Joku muu, kuka? _____

5. Järjestettkö viljelijätukikoulutuksia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa?

- Kunta
- MTK
- ProAgria
- Joku muu, kuka? _____

6. Miten yhteistyö on edistänyt viljelijätukikoulutusten järjestämistä?

---

7. Onko yhteistyössä ollut haasteita viljelijätukikoulutuksia järjestettäessä?

---

8. Miten tukikoulutuksia on viljelijöille tänä vuonna järjestetty?

- Teams / Zoom / Jokin muu sähköinen sovellus
- Paikalla

- Videotallenne
- Jotenkin muuten, miten? _____

9. Kuinka pitkiä viljelijätukikoulutukset ovat olleet kestoaltaan?

- 0-1 h
 1-2 h
 2-3 h
 4-5 h
 Yli 5h
 Jokin muu, mikä? _____

10. Kuinka monta viljelijätukikoulutusta alueellanne on tänä vuonna järjestetty?

- 1
 2
 3
 4
 5 tai useampi

11. Mihin tukiehtoihin liittyen viljelijätukikoulutuksia on ollut?

- Eläintuet
 Investoinnit
 Luomutuet
 Luonnonmonimuotoisuustuet
 Peltotuet
 Jokin muu, mikä _____

12. Mihin tukihakuun liittyen viljelijäkoulutuksia on ollut?

- Eläintuet

-
- Investoinnit
 Syysilmoitus
 Peltotukien haku
 Jokin muu, mikä _____

13. Kuinka moni viljelijä on osallistunut koulutuksiin tänä vuonna?

Paikanpäällä _____

Etänä _____

14. Jos käytössä tukikoulutuksissa tallenteet, kuinka monta katselu kertaa niissä on ollut?

Eläintuet _____

Investoinnit _____

Syysilmoitus _____

Peltotukien haku _____

Jokin muu tukikoulutus _____

15. Miten arvioisit koulutusten työmäärää/kuormittavuutta?

	1 Vähän	2	3 Sopivasti	4	5 Todella paljon
Eesityksen pitäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutusmateriaalit	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedottaminen/markkinointi	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutuksen ilmoittautumisten vastaanottaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Raportointi	☐	☐	☐	☐	☐
Käytännönjärjestelyt	☐	☐	☐	☐	☐
Jonkin muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐	☐

16. Kuinka paljon arvelet kuluneen omaa työaika keskimäärin yhden viljelijäkoulutuksen järjestämiseen?

---

17. Mikä motivoi viljelijöitä osallistumaan tukikoulutukseen?

---

18. Mikä estää viljelijää osallistumassa tukikoulutuksiin?

---

19. Haluatteko kysyä jotain viljelijöiltä tukikoulutuksiin liittyen?

---

20. Mitkä asiat koet olevan hyvin tällä hetkellä viljelijöiden tukikoulutuksiin liittyen?

---

21. Mitkä asiat vaatisivat kehittämistä viljelijätukikoulutuksiin liittyen?

---

22. Vapaa sana

Kiitos vastauksestasi

LIITE 2: VIJELIJÄHAASTATTELULOMAKE WEBROPOLISSA

Viljelijähaastattelu

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Hei!

Olemme YAMK-agrologi opiskelijoita Savoniasta. Teemme opinnäytetyötä aiheesta Viljelijätukikoulutusten kehittäminen ELY-keskuksille. Olemme tehneet ELY-keskuksille kyselytutkimuksen ja nyt tarvitsemme valtakunnallisesti viljelijöiden näkemyksiä viljelijätukikoulutusten järjestämisestä tulevaisuudessa. Etsimme eri maakunnista viljelijöitä ja viljelijätukien saaja. Otamme yhteyttä sopiaksemme ajan teemahaastatteluun. Olisimme kiitollisia jos haluatte osallistua tutkimukseen!

Yhteystietoja käsitellään Savonian tietosuojailmoituksen mukaisesti luottamuksella.

Talvisin terveisin:

Henna Pekala ja Minna Voutilainen

RY23SY

Mistä maakunnasta olet? *

- Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Satakunta
- Kanta-Häme
- Pirkanmaa
- Päijät-Häme
- Kymenlaakso
- Etelä-Karjala
- Etelä-Savo
- Pohjois-Savo
- Pohjois-Karjala
- Keski-Suomi
- Etelä-Pohjanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Pohjanmaa
- Kainuu

- Lappi
- Ahvenanmaa

Haluan ilmoittautua mukaan teemahaastatteluun, sähköpostiosoitteeni on: *

LIITE 3: TEEMAHAASTATTELU VIJELIJÖILLE

Teemahaastattelu viljelijöille

1. **Koulutusten tarpeet ja tavoitteet:** Mitä odotat koulutuksilta ja millaisia tavoitteita on koulutukseen osallistumisella? Mitä haluat oppia? Miksi haluat/et halua osallistua viljelijätukikoulutuksiin?
Mikäli et osallistu koulutuksiin, mistä saat ajankohtaisen tiedon tukiasioista, onko se maksullista?
2. **Koulutusten sisältö:** Mitä aiheita haluat koulutuksissa käsitellä? Esim. Ekojärjestelmätuki, suorat tuet, investointituet, ympäristökorvaukset, tukihakemusten täyttäminen.
3. **Koulutusten toteuttaminen:** Miten toivot koulutuksia järjestettävän esim. Lähitapahtuma, verkkokoulutus, hybridi, mitä toivotaan ajankohdalta, kestoilta ja paikalta?
4. **Kokemukset:** Millaisia kokemuksia sinulla on koulutuksista, mikä on toiminut hyvin, mitä voitaisiin parantaa?
5. **Vaikuttaminen ja hyötyminen:** Millainen vaikutus ollut toimintaan, oletko hyötynyt koulutuksista käytännön työssä tai tukihakemusten käsittelyssä? Mitä mieltä digitalisaatiosta ja miten sitä haluaisit, että hyödynnetään viljelijätukikoulutuksissa.
6. **Haasteet ja kehityskohteet:** Miten koulutukset vastaisivat paremmin tarpeeseen? Oletko valmis maksamaan koulutuksista? Miten koulutuksista saataisiin parempia? Yksi pakollinen tukikoulutus

NÄMÄ TAUSTATIEDOT KYSELYN LOPUKSI

Peruskoulutus

- a. Kansa- tai peruskoulu
- b. Ammattikoulu- tai lukio
- c. AMK
- d. Ylempi korkeakoulututkinto
- e. Yliopisto

Viljelijän ikä

- a. 18–29
- b. 30–39
- c. 40–49
- d. 50–59
- e. yli 60

Tilan päätuotantosuunta

- a. Maitotila
- b. Kasvinviljely
  - a. Vilja
  - ii. Marja
  - iii. Vihannekset
  - iv. Muut
- c. Lihakarja
- d. Emolehmä
- e. Sikatila

Koko, hehtaaria

- a. Alle 50 ha
- b. 50–100 ha
- c. 100–150 ha
- d. 150–200 ha
- e. 200–250 ha
- f. 250–300 ha
- g. 300–350 ha
- h. Yli 350 ha

Oletko päätoiminen viljelijä vai myös muualla töissä

Maakunta

LIITE 4: VIJELIJÄN NÄKÖKULMA VIJELIJÄTUKIKOULUTUKSIIN OSALLISTUMISESTA

